

Revistă de cultură și artă

PIEDESTAL

Anul 3, Numărul 2 (8)/2025

Revistă de cultură și artă **PIEDESTAL**

Anul 3, Numărul 2 (8)/2025

***Editată cu sprijinul Consiliului Județean Hunedoara și al
Bibliotecii Județene „Ovid Densusianu” Hunedoara - Deva***

Motto:

„Alegând confortul și siguranța drumurilor bătătorite, zadarnică ne va fi truda identificării
amprentelor proprii, măturate între timp de valurile trecerii!”

Dumitru Dumitrescu

Redactori permanenți:

Dumitru DUMITRESCU

Camelia ARDELEAN

Ioan Sebastian BARA

Mirela COCHECI

Elisabeta BOGĂȚAN

Monica DUȘAN

Radu IGNA

Mihai PETRE

Colaborator permanent:

Constantin STANCU

Ladislau DARADICI

Corectură:

Diana FERENCZ

Traian MARIAN

Tehnoredactare:

Carmen POPESCU

Copertă, grafică:

Carmen POPESCU

Adresă:

Strada Traian Vuia, Nr. 4

Deva, Județul Hunedoara

Sub egida ASOCA Deva

Pagina Web: asoca.ro

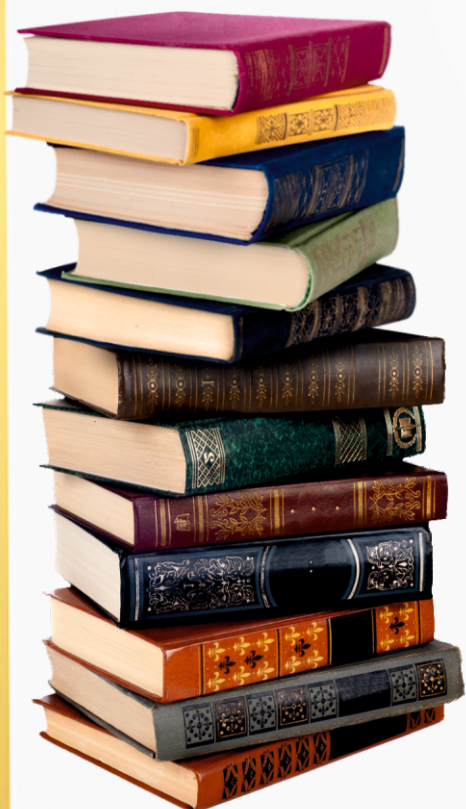
**Persoane de contact: Dumitru Dumitrescu; [email:scdumitrex@yahoo.com](mailto:scdumitrex@yahoo.com)
Camelia Ardelean; [email:coa_72@yahoo.ro](mailto:coa_72@yahoo.ro)**

***Tiparul executat la
Casa de editare EMIA Deva***

Piedestal

Revistă de cultură și artă

Anul 3, Numărul 2 (8)/2025

CUPRINS

CAPITOLUL I POEZIE

Luminița Huniade	3
Dora Pascu	4
Felix Marțian	6
Silvia Faur	8
Florin Faur	9
Ioan Pârva	10
Amalia Mărgineanțu	11
Valentin David	12
Nora Hruban	13
Simion Cozmescu	14
Eduard Bucium	16
Ianina Cupșan Morar	17
Dumitru Dumitrescu	19
Maria Sângerean Sibioara	20
Ciprian Cozma	23
Nicolae Crepcia	24
Mirela Cochechi	25
Liliana Trif	26
Angelina Nădejde	27
Camelia Ardelean	30
Georgiana Gavrilă	31
Teodora Munteanu	32
Nicolae Toma	33
Florentina Mitrică	34
Geta Lipovanciuc	34
George Eftimie	37
Puțuntică Gheorghe	38
Ion Moraru	38
Violeta Buzărin	40

POEZIE DIALECTALĂ

Ileana Cornelia Neaga	41
-----------------------	----

POEZII ȘI POVEȘTI PENTRU COPII

Marioara Ardelean	43
-------------------	----

EPIGRAME

Valentin David	46
----------------	----

CAPITOLUL II PROZĂ ROMAN

Monica Dușan	47
Tudor Cicu	50
Camelia Ardelean	52

TEATRU

Mara Hașa	54
Edy Moțășăianu	55

CONFESIUNI

Miron Simedrea	60
----------------	----

NOTE DE CĂLĂTORIE

Virgil Borcan	61
---------------	----

INTERVIU

Sorin Micuțiu	62
---------------	----

CRONICI LITERARE

Ladislau Daradici	66
Constantin Stancu	69
Elisabeta Bogățan	72
Radu Igna	75
Virgil Ioviță	77

STUDII, CERCETARI

Olivia Nițescu	79
----------------	----

ESEU

Christian W. Schenk	81
Titi Damian	82

PUNCTE DE VEDERE

Christian W. Schenk	85
Isabela Hașa	88

EDITORIAL

Dumitru Dumitrescu	89
Valer Nandra (PICTURĂ)	90

CAPITOLUL III

EVENIMENTE

LANSĂRI DE CARTE

Sonete fără perdea	91
--------------------	----

IN MEMORIAM

Miron Țic	93
Adriana Tomoni	95

LUMINITA HUNIADE

Un vis

Picături de ploaie cad,
Se preling peste chipul
tău palid,
Ochii sunt amețitori
de triști.
Mersul înainte este obligatoriu,
opririle nu sunt posibile,
Căutarea, un șirag de perle ce se
preling spre orizontul roșu....
Cerul îmi spune:
Privește norii și vântul și ploaia.
Iubește-mă.
Lacurile, munții și pădurile
Toate sunt parte din ființa mea.
Spre ce ne
îndreptam noi oare?
Anotimpurile se succed
într-un ritm trepidant
Finalitatea clipei
este clipa.
Ca un corp eviscerat
adevărul doare
precum bătrânii părinți
aflau că este doar un mod al timpului
prezent care de fapt reprezintă o lecție
de viață,
benefica manifestare
prin care respirul învață să trăiască
și astfel înțelege pulsul drag
al ființei mele.
Ferestre de vise,
petale și sclipiri,
petale înfiorate,
priviri și șoapte,
mănunchiuri de petale
răsfirate.

Șoapta

Simți pragul nopții
și joaca copiilor
și glasul iubirii
unice și irepetabile
ce ne apropie
de esența noastră adevărată.

Ascultă și glasul inimii
Ce îți arată tot ceea ce
trebuie să știi.
Șuvoi de sentimente
și trăiri nepuizabile,
desene aparent neînțelese
așteaptă să le cunoști
încet, fără grabă, încet....

Din interiorul inimii
vine lumina,
ea este cântul
alchimiei sufletului.
Fată tânără, veșnic
bătrână ascultă și
pătrunde în adevăr.
Interiorul luminii
amplifică lumina.
Femeie bătrână,
veșnic tânără
ascultă izvorul liniștii.

Anotimp al zăpezii

Soldat al zăpezii,
Călăreț al adevărului,
Tu aperi cu brațele tale
Puternice și libere
Case ce stau să
Cunoască neliniștea
și dezintegrarea.
Femeia plânsă și
bărbatul cu brațe
subțiri îți aduc
în căușul
palmelor o bucată luminoasă
de suflet.
Zig-zaguri repezi
vin gândurile,
Ne atrag și ne duc
în desigurii.
Întoarcem totul,
ne revărsăm în scenarii și ne trezim
că am pierdut
pasul simplu al clipei
ce ne dezvăluie

adevărata cărare a realității.
Eternitate a dorințelor,
figură geometrică
sculptată de natură
în linii armonioase,
drepte, curbe și sinuoase
atingerea ta dă viață,
inspiri iubire și ură și
dragoste maternă.
Ești liniște
Sau clocotul furiei
Ești esența vieții...

DORA PASCU

Fereastra

Stau și privesc
cum atingeri de
rouă îmi străbat trupul
Viața pulsează
în firul ierbii
și în cerul intens care poate
să însemne ce simplu
este să rezolvi o ecuație
cu două necunoscute.
Privind în urmă,
Înainte de toate
ai crede că
adevărul stă
în apă și în alb.
Apoi dacă îți ascuți
doar intuiția începi
să privești albul și apa
ca făcând parte din adevăr,
Linii frânte și
linii continue, doar o
geometrie asimetrică...
Pricepute
sunt vorbele care ne duc
departe de atingerea
lunii...
Dureroase sunt
cuvintele ce înțepă
sau rod sau pătrund
prea adânc,
totul este o reprezentare
a unui plan
care se poate modifica
cu ușurință.

Din volumul, „Picături de ploaie”.

CAMINANDO

E noapte,
luna-i înaltă, albă, în cărare,
drumu-i alunecos, fără să știe,
fără să vrea,
alătura, cu bucurie, saltă
un câine blând cu ochi
de catifea,
mă însoțește, fără oboseală,
eu peregrin, el fără de pripas,
n-avem niciunul cui da socoteală
și loc, niciunul, de popas,
ferestre luminate dau în stradă
râd oamenii sau plâng,
în legea lor,
durerea, bucuria stau grămadă
pe-o scândură de brad
din dușumea,
fumul se urcă tot mai sus,
spre lună,
pornesc și gândurile, fuior, la fel,
eu, simplu, singuratic menestrel
mă pierd pe drumul luminat de vise
și pașii mei cu-ai câinelui se-ngână...

MI-E TOAMNĂ

Mi-e toamnă și pe stradă și în casă,
mi-e toamnă-n suflet și în calendar,
mi-e toamnă-aici și-n ploaia nemiloasă,
mai toamnă mi-e c-un sfert de secundar.

Mi-e toamnă în orice și peste toate,
în scheunatul câinelui bătrân,
în prăbușirea frunzei resemnate
și-n şuieratul vântului nebun.

Mi-e toamnă în orașe, ruginie,
și, zgribulită strâns în parcul meu,
e-atât de tristă și-atât de pustie,

și parcă toamna asta sunt chiar eu...

AMURG DE TOAMNĂ

Din vârf de munte, purpuriu, se-așterne
amurgul lunecând ușor prin nori
și, ațâțând în jarul stins, își cerne
cenușa trecătoarelor culori.

O rază-ntârziată din înalturi
străbate-n goană cerul tremurând,
iar zboru-i, împlinit în cuib de vulturi,
doboară frunza verde luminând.

Am să-mi ascund, ferind orice lumină,
tot sufletul și dorurile-n piept,
e toamnă-acum și nimeni n-are vină
că, prăbușită-n mine, o aștept.

DOR PREFĂCUT

Bate vântul iarăși,
bate să nu stea
și mă doare vântul
din privirea ta.

Bate vântul iarăși,
bate cătinel
și m-aș duce, Doamne,
pe unde vrea el.

Eu nu voi a bate,
voi doar să trăiesc
unde bate vântul
și unde iubesc.

Bate vântul iarăși
ca-n copilărie,
când se unduiiau
visele-n câmpie.

Bate iar, bătu-l-ar,
c-așa e făcut,
el numai să bată,
eu, dor prefăcut.

RĂTĂCITĂ ANTUM

Am să-încerc să gândesc
ca Scarlett pe moșie,
numai că am s-o mut
într-un bloc.
Să nu știe
c-am s-o pun

să-mi dărâme
draperiile toate
și să-mi facă din ele
rochii lungi și halate.

Rochiile să le port
când prin vise valsez,
iar halatele calde
când mi-e frig
și, la fel, tot visez
cum m-aleargă yankeii,
dar rezolvă ea totul
exclamând: „Derbedeii!”

Și-înarmată c-o flintă,
am să iau în cătare
și prostia ca țință
și tristețea din ploaie,
rătăcită antum
chiar la mine-n odaie...

SOLSTIȚIU DE VARĂ

Mi-e solstițiul azi mănușă
peste zilele de vară,
puse-n beci pentru răcoare
când căldura te doboară.

Sau ca pepenii-n fântână,
reci de îți îngheață dinții,
când căldura te doboară
și tu râzi, văzând părinții

Cum te cheamă să-ți întindă
o felie roș, dungată,
lâng-un duminic de pâine:
„Ține-aici, mănâncă, tată!”

VARĂ, VARĂ, CINE EȘTI?

Vară, bine ai venit,
Că mult tare mi-ai lipsit!
Am venit, c-așa mi-i felul,
Doar că era plin hotelul.

Și-atunci, unde locuiești?
Să te-nchini, că nu ghicești!
Am ales să stau la sat,
În câmp închiriat-am pat.

Ziua, altă grijă n-am,
Doar ce coc cireșe-n ram
Sau pândesc la flori de soare
Cum se-nalță gălbioare.

Cuib clădesc la rândunici,
Numai puf pentru cei mici.
Și-mi întind antenele
Să prind Sânziencele.

Mă mai odihnesc pe frunză,
Conversând cu-o buburuză.
Stau așa și lenevesc,
Privind tot ce îndrăgesc.

Dar, noaptea, în sat, ce faci?
Stau pe câmp și păzesc maci!
Le fac stelelor ochi dulci,
Când te duci tu să te culci.

Pe greieri îi adun roată
Să îți cânte noaptea toată
Și grijesc stupinele,
Legănând albinele.

Vară, vară, cine ești?
Doar o zână din povești!

Doamne, vară, să nu pleci,
Să mi te pierd prin poteci,
Încă-un an să te mai am,
Mândră înflorind la geam!

FELIX MARȚIAN

Anotimpuri

S-a auzit ceva, ca un oftat,
O cută pe cortina de tăcere,
Era tristețea frunzei în cădere,
Cu straiul ei de ruginiu pătat.

Deja e toamnă?- m-am trezit țipând,
Lăsați decorul vechi expus vederii,
Mai am de scris la poezia verii!
Dar frunzele cădeau pe rând, pe rând...

Prin noi curg clipe, ore, zile, ani,
Dar ne-mplănim în anotimpuri rostul,
Plătindu-i vieții, prin ce facem, costul,
Tot noi fiindu-i, însă, artizani.

Trăim cu viză de flotant aici,
Privind spre veșnicia ce ne-așteaptă,
Dar fiecare anotimp e-o treaptă
Urcată cu-mpliniri, mai mari, mai mici...

Știind că viața-i doar un episod
Ce se consumă-n scrijelirea gliei,
Privind spre anotimpul veșniciei
S-avem aici, în toamna vieții, rod!

La țărnul mării

Prin ochi mă umple infinit fluid
Și curg în scoici și mă topesc în sare,
Când mă absoarbe marea de... mirare
Cu-abisul tainic, rece, translucid.

Mă las în brațele aceste stări
Luând nemărginirea ca pe-o haină
Având în juru-i, ca un brâu de taină,
Nețărnul ei brodat cu întrebări.

Mă simt strivit de tot ce e imens
Și mă întreb: De ce? De când? De unde?
Iar tot ce e, fiindcă e, răspunde:
Prin Cel ce le-a creat, au toate sens!

Acum imensul pare mai docil
Și nu mă năruie în duh strivirea,
Știind că ține și nemărginirea
Acel ce m-a vegheat ca pe-un copil.

La țărmul mării mă întorc mereu
Să sfredelesc cu mintea infinitul,
Și, când în zori se-aprinde răsăritul,
Prin toate-mi dă răspunsul Dumnezeu!

Răspuns final

Am o clipă răgaz să privesc înapoi
Și văd urme de pași printre munți de-ntrebări,
Printre steiuri mă văd încercând să dezdoi
Acel semn dureros pus la fraze și... stări.

Cu elan juvenil, cocoțat peste-abis
Căutam prin hățiş taine-adânci să dezleg,
Urmărind obsedat, ca pe-un țel circumscris,
Din frânturi de-adevăr să refac un întreg.

M-am zdrelit la urcuș, sângerând uneori,
Și icnind dureros am simțit că mi-e greu,
Dar când pradă să cad sufocantei vâltori,
Într-un vast luminiș m-aștepta Dumnezeu.

Cu zăvorul deschis către albul intens,
Am simțit c-aș putea, după noul concept,
Acel semn îndoit ce-ntrebării-i dă sens,
Cu lumină din El ca pe-un pai să-l îndrept.

Revelație? Har? Orice-ar fi, e real
Și pendulul e-oprit: da e da, nu e nu;
Nu mai caut, eu am azi răspunsul final,
Doamne, cred, simt și spun: Adevărul ești Tu!

Sonet estival

Se coc în vatra holdelor merinde
Cât pâlpâie jăraticul în maci,
Și spicul greu se-upleacă spre... colaci,
Cătând înmiresmarea a deprinde.

Cu cânt silabisit scriu pitpalaci
Pe țestul vast ce zarea o cuprinde,
Când, în apus, spre lanul ce se-aprinde,
Adie zvon de gieri și brotaci.

Mai am în mine arșiță Divine,
Chiar dacă se-ntomnează-n calendar,
Și vreau să ard în pâinea care vine.

Dar pentr-a nu mă irosi-n zadar
Strângând în snopii aurii... neghine,
Aș vrea să mă veghezi Tu la grânar.

Sonetul copilăriei

Văzduhul râde cu azur fluid
Și ia zilei caldă ne-nfășoară,
Cu toată țesătura ei solară,
Când ochii mari ai verii se deschid.

Serbăm ai lumii muguri, o comoară,
Și clinchetul de-argint din glas timid,
Căci astăzi pentru ei, sub cer torid,
De rod, cireșii dau pe dinafară.

Iubindu-i, împletim urări de bine,
Dar Tu ții, Doamne bun, vistieria,
De-aceea îi aducem azi la Tine.

Fiindcă-ai spus, iubind... copilăria:
Lăsați să vină pruncii toți la Mine,
Că-i pentru cei ca ei Împărăția!

Sonetul gândului rebel

I-am pus potcoave gândului de ducă,
Să-l poarte frâul liber în galop
Spre zarea care-l soarbe, strop cu strop,
Spre noi tărâmurii gata să-l seducă.

Cu stele-n coamă, brav, dar... fără scop,
Nu știu ce-aș fi dorit să îmi aducă
Din toată alergarea lui năucă,
Dar s-a întors și deșelat și șchiop.

Tu nu vrei, Doamne, gândul năvălaș
Să zburde fără țință pe coline,
Având neîmplinirea drept făgaș.

De-aceea Te-aș ruga acum, Divine,
Strunește-mi gândul când îl simți trufaș
Și, pentru viață, umple-mi-l... de Tine!

SILVIA FAUR

Românele

Sora mea de suflet, sora mea de țară,
neguri dușmănoase vin și ne-mpresoară.
Parcă sunt blesteme, parcă sunt urgie,
vin ca să ne smulgă sufletul din glie;
însă rădăcina noastră-i milenară,
noi suntem un suflet, noi suntem o țară.

Ne-au plecat și fii, ne-au plecat și frați
către altă viață. Dezrădăcinați...
Doar un fir de sevă le mai curge-n sânge
și prin ochii lor, țara încă plânge.

Și cu veșnicia răsădită-n noi,
țara și pământul îi vrea înapoi.
decembrie 2020

Oaia

Fără ca să mă feresc,
ca gurmand că mă găsesc,
mănânc tobă și piftie.

Și atunci, să vezi drăcie,
îmi zice ministrul Daea:
- Lasă aia,
Alege oaia!

Dar eu, ca românul prost,
aleg porcul
chiar și-n post.

Ai să-ntrebi:
- Păi, cu ce rost?
- D-aia!
decembrie 2017

Culori

La vânătoare de culori
alerg spre dealuri înflorite.
Nu ale primăverii flori
ci a pădurii ruginite.

Deasupra cerul a-nflorit
cu ghiocei pufoși de nori,
rotunzi și albi, plutind ușor
pe patul lor de infinit.

E iarba verde ca în mai
și sunt brândușele de toamnă
și aerul curat mă-ndeamnă
să fug spre însoritul rai.

Voi ați văzut cum ard pe deal
mesteceni galbeni, lumânări,
cu coloritul ireal
ce-aprind pădurea toată?

Și câte galbene nuanțe
de verde crud, de verde brun,
culori ce nu încap în ștanțe,
pot doar în suflet să le-adun.

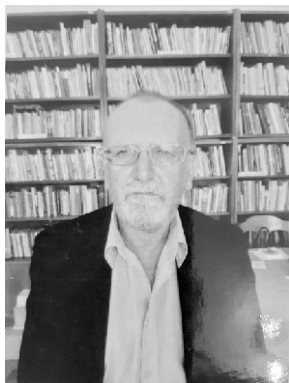
Le-acopăr cu un rug aprins
de frunze roșii, ce planează
în zborul lor înspre pământ.

Cu ele inima-mi dansează
și Universu-i tot un cânt.
Și, amețită de lumina
acestui peisaj de vis,
scot, din trăirile-mi senile,
aceste versuri puerile.
octombrie 2021

Inutilă

M-apasă greul ăsta bun
să-l scot din piept,
să știți cu toți că-i pentru voi,
și că v-aștept.

Dar treceți toți, cu ochi închiși
și n-auziți că-ncet,
sub pașii voștri se-nțărână
ciolane de poet.

FLORIN FAUR

Eu

Am vrut să ucid melancolia
Când a venit peste mine
Ziua și noaptea.
Un țărnuș de foc e-n inima mea
Și așchiile se-nfig în coastă
Și-i spun: Pleacă, melancolie!
Dar mă va găsi cu brațele încrucișate
Și nimeni nu va ști
De oroarea crimei ce s-a întâmplat.
Poate o metaforă ce va zbura
Ca o pasăre, peste cenușa mea
19 februarie 2022

Singur

Al meu suflet e singur
Nimeni din lume
Nu știe această grea taină.
În această pustie
Nu-i singurătate,
Ci sufletele morților
Ce m-au petrecut în viață,
Ce mi-au bătut bezmetica noapte,
Și m-au strivit cu amintirea lor.
Stelele din cer nu privesc la mine
Ci trimit razele reci, care mă ard,
Și eu cred că este o oază de fericire
Leac pentru vecie.
Doar cu gândul voi rămâne,
Suflarea va fi lină,
Ca și negurile de pe colină
În gheața dimineții împietrite.
Vrăji-simbol ce rămân
În taina din mine...
18 februarie 2022

Leviatan

Ce faceri visez
Și ce coșmaruri incendiare?
Acum te-aud, acum te văd,
Îngere exterminator
Metalul vocii tale îmi surpă ființa
Cărămidă cu cărămidă mă doboară,
Îmi arde focul din buzunare...
M-am culcat pe Golgota strofelor
Și miezul nopții îmi despică creierii
Mă odihnesc pe decente vise
Mi-e o foame nebună de primăvară, de viață,
Dar nu-i nimic, nimic nu e,
Doar o stea ce cade.
18 februarie 2022

Vis

De mi-ar fi viața
Un statornic vis
Să dorm până m-or prinde
Zorii veșniciei
Chiar de ar fi un vis de suferință
Ar fi mai bun decât
Această realitate rece
A unei vieți
Ce pătimește pe pământ
Din naștere până la moarte.
De-ar ține visele
Cât clipele copilăriei mele...
Dar în zadar
Spre culmi cerești privești.
Visam un vis
Ce mă purta spre țara Naxos
Unde sculptam făpturi ale închipuirii
Pe care doar o dată le-am văzut.
Și țin minte când stelele m-au vizitat
În somn și-n suflet,
În vântul unei nopți înfrigurate,
De-atunci, ca vrăjit am fost
Deși, în vis-fericit
Fericirea e o temă dragă mie...
În vise, viața e vie,
Plină de culori, ca o imagine
Ce se prelinge în zări de rai,
Și-s ale tale, doar acelea
Pe care le vezi
În vieți scurtate.
februarie 2022

IOAN PÂRVA

După decenii...

După ce-am călcat în picioare
decenii blestемate,
m-am pomenit
dincolo de prag
senior
bătut de vânturi.
Și brațul destinului
m-a țintuit
înfigându-și adânc
jungherul de argint viu
în miezul unui suflet
măcinat de doruri.
Peste arabescurile de gheață
bănuiesc un petic de senin
ce-a făcut parte din viața mea
și flacăra iubirii
încă mai palpăie undeva
timid
asemenea unei candelу cu briliante
ce-a luminat
zi și noapte
existența unei ființe
ce credea în amor
și încă împărtășea
legile moralei creștine.
Dar asta a fost cândva
când frumusețea cireșilor japonezi
îmi încânta încă privirile
și-mi încălzea sufletul
în parcul de pe malurile
râului bătrân.
Cu straița senectuții în spinare
mai cercetez încă amintirile
așezate în casetele de fildeș
ale memoriei,
și de acolo
scot un fragment
în lumina soarelui
pentru a-mi ostoi sufletul
chinuit de doruri târzii
și amare.
Dar pe orizont
a apărut zeul Ra,
și cu el SPERANȚA
care ești TU...

14 februarie 2024

Anotimpuri

Sub infinitul albastru
„Anotimpurile” lui Vivaldi
se pornesc de pe clapele
de fildeș
asemenea unui torent
scăpat din chingile munților
din Apus,
și-n fiecare cuvânt
desprins de pe buzele mele
aș vrea să scapere
iubirea pentru EA
acolo
sub coroana foșnitoare
a frasinului secular
ori a miresmelor
din teiul de lângă drum.
Atunci pentru mine
vâltorile vieții
ca niște vânturi galactice
își vor pierde noima
și lumea se va întoarce
la valorile sale ancestrale
iubirea mea triumfând
pe un podeț de flori
ce duce
către o binecuvântare
aureolată de practici
magice.
Un balsam
pentru sufletu-mi
încărcat de doruri
și iubiri târzii...

16 februarie 2024

Valer Nandra - *Peisaj din Cărbunari*
Ulei pe pânză, 45x61 cm

AMALIA MĂRGINEANȚU

ce înseamnă să fii făcut din bucăți

cerurile își picură din tainele nevăzute
în pumnii asmuțiți să strângă în ei
oul mort în poziție de cruce
doar unul din vreo două duzini
lepădat de hăul mormântului
multiplicat și legat la capăt
de unică distanță
a ecourilor ce umplu un gol
departe de centrul dezrădăcinat
al temerilor liniștite doar de albul neutru
nu există miracol mai crud
decât viii ce își lasă ochii altora
eul descentrat al coastei verzi de adam

de ar ști să zboare un cuvânt

pe poteca plină de aripi
unde arborii îți ascund zâmbetul
sub rădăcinile oaselor mele
adâncituri uitate afară
au răscolit verdele adânc înrădăcinat
ca să-l pictez cu degetele mele
căci pe aici e un așa noroi
cum se numește culoarea aceea?
cea prin care mai facă-se și voia mea
în care n-ai uitat defel
cum un cuvânt rostit la întâmplare
poate să atingă
un strigăt aproape înaripat
de verdele dezgropat din sâni și coapse
și care printr-o minune să îi aducă
cu ale dimineții șoapte
ce-i rar văzut
de mâini ce n-au învățat încă să țină
bucăți de suflet născute din uitare

zâmbește, te rog

te inspir în valuri de doliu
în nuanțe de vise rătăcite
printre sistolele înnodate cu beția de roșu
atât de necesară gurilor închise
ce plină-i inima de sucuri albastre-roșii
de aș putea să mi le transform din apă
în vinul dătător de aburii iluziei
și apoi să mai inspir încă o dată
beția de amor
te expir în valuri de dor
până ce trupul e cu totul stors
în albastrele unde sufletul a poposit demult
ce senzație
de-aș putea să îți fur zâmbetul
din zori în ele să-l așez
iar astfel sfinții fi-vor prea albaștri

Valer Nandra - *Flori de câmp în vază de sticlă*
Ulei pe pânză, 25x30 cm

VALENTIN DAVID

Semn distinctiv

Eu recunosc spășit, câteodată,
Că nu mă recunosc cu pălărie,
Dar ce-i mai grav, că uneori, în pat,
Nu sunt recunoscut nici de soție.

S-a întâmplat în mod revoltător,
Când am lipsit de-acas' mai multe zile,
Să mă confunde, iar, în dormitor,
Să-mi spună Gheorghe, Nelu, sau Vasile.

I-am spus atunci soției, drept în față,
Conciliant și nefăcând aluzii,
Că o să-mi las a doua zi mustață,
Să nu apară-n viitor confuzii.

Ca prin minune, toți vecinii mei
Nu s-au mai ras, bizar, și mă imită,
Căci am văzut, în timp record, că ei
Purtau deja mustața răsucită.

Atuncea mi-am lăsat rapid și cioc,
Să nu mai fie urme de-ndoială,
Dar prin minune mișunau în bloc,
Acum, toți popii de la catedrală.

Dar am primit un semn divin în vis,
S-ajung la pace cu soția mea:
Deși sunt ortodox, m-am circumcis...
Sunt curios de mă vor imita!

Mână spartă

Întreaga viață-am fost o mână spartă,
Am adunat și-am risipit averi,
Am dărmărit ce-am construit doar ieri,
Împins mereu, din loc în loc, de soartă.

Prin palma mea s-au scurs cândva iubiri,
Și ură, și înalte sentimente,
Bătăi de cord mai iuți sau foarte lente,
A sufletului sumbre rătăcirii.

S-au strecurat prin fantă și lumini,
Dar și fâșii cernite de-ntuneric,
Esențe cu mirosul ezoteric,
Miresme de lavandă și de crini.

Mi-e perforată palma-n mod bizar,
De parcă a trecut prin ea un cui,
Ca un piron bătut în mâna Lui...
Privesc prin ea ca printr-un ochelar!

Căldură mare

Căldura mare-mi afectează muza,
În baltă toată ziua face baie,
E arsă toată, pielea-i se jupoaie
Și-arată, mai degrabă, ca Meduza.

Mă răcoresc zăcând într-o copaie,
Precum Sahara simt că-mi arde buza,
Căldura mare-mi afectează muza,
E toată ziua-n baltă, face baie.

Mi s-a uscat grădina și peluza,
Mă prosternez să vină nori de ploaie,
Doar berea se revărsă în șuvoaie,
Nu pot să scriu, dar cel puțin am scuza:
Căldura mare-mi afectează muza!

Testament de Pegas

Ieri am fost un Pegas ce zbura ne-ncetat,
Nechezând în înalt, când duios, când sălbatic,
Însă Cronos, perfid, cu un laț m-a legat,
Și o globă-am ajuns ce-și dorește jăratric.

Mă visez galopând peste colb de iubiri,
Printre negrele găuri ce pervers se deschid,
Doar în coamă mai port desuete-amintiri,
Ca un film prăfuit ce rulează pe-un zid.

Stau aripele-n cui, inutil avatar,
Numai cordul îmi bate cu putere sub stern,
Mă bârfește perfid după colț vreun măgar,
Cufundat în prostie și-ntuneric etern.

Sper mereu să mai vină-o fecioară pe-aici,
Cu jăratec pe tăvi, dar n-am pic de noroc,
Aripi iar să îmi dea sau nervoasă vreun bici,
Aprinzând un chibrit să mă mistui în foc!

Și licuricii uneori visează

Și licuricii uneori visează,
Chiar dacă au o viață efemeră.
Lumina lor din suflet le conferă,
Statut de bec, căci noaptea luminează.

Au dansul complicat de baiaderă,
Prin întuneric, în văzduh valsează;
Și licuricii uneori visează...
Chiar dacă au o viață efemeră.

S-ajungă stea, cu disperare speră,
Din cer s-arunce tainic câte-o rază,
Doar zece zile viața lor durează,
Eternitatea este doar himeră...

Și licuricii uneori visează!

Vinovatul fără vină

Familist cu acareturi, vite, holde și o casă,
Cu surplus de kilograme și nevastă cam geloasă,
Mă-ntorceam pe întuneric, dup-un kil de
tescovină,
De la crâșma lui Mitică, fluierând ceva-n
surdină.

Mai aveam vreo câțiva metri și-ajungeam să bat
la poartă,
Când a început o dramă și lovit am fost de
soartă,
Că îmi apăru în fața un dulău bălos și mare,
Care afișa simptome evidente de turbare.

Am uitat de reumatisme, că mă dor rinichii,
splina,
Și-am sărit pe dată gardul drept în curte la
vecina,
Iama dând prin orătării ce au început să sară,
Cotcodacul lor, îndată, scos-a toți vecinii-afară.

Brusc, bărbatul a lăsat-o pe vecină în budoar,
Chiar d-era înfierbântată și-a ieșit rapid c-un par,
Și văzând-mă acolo, s-a schimbat rapid la față,
Alergându-mă prin curte, prin livadă și fâneață.

După douăzeci de ture și-altele nenumărate,
M-a cadorisit vecinul cu vreo șapte dungi pe
spate,
Iar nevasta mea venită din senin c-un mestecău,
Îmi dădea și pe chelie, unde doare cel mai rău.

În zadar 'cercai a spune că sunt pur și inocent,
M-au bătut ca pe fasole cu putere și talent,
C-am ajuns să zac pe spate preț de două
săptămâni,
La spital cu gips pe gambă, plus bandaje mari
pe mâini.

Mă gândesc acum degeaba, mormăind
monosilabic:
Nu era cu mult mai bine de făceam un
antirabic?

NORA HRUBAN

Nemulțumiții

Răstignim totul, până și morții,
Viitorul și ce-a mai rămas.
Munți de suflete
Luptă pentru supraviețuire,
Într-o veșnică nemulțumire.
Vrem și mai vrem,
Mâncăm până și cu ochii,
Turnând în hăul gurii,
Hulpavi, flămânzi și triști,
Nemulțumiri, invidia, desfrâul
Și toate relele din lume.

Ardealul

Te-ncearcă și te strigă
Ardealul răstignit.
Arde dealul, arde idealul,
Arde inima țării,
Arde lumea, arde lenea și
Ardealul nestins,
Arde tezaurul cu flăcări nesimțite.
Oare de ce-ai murit,
Când eu atâta te-am iubit?

Mamei mele

La mormântul mamei mele
Este doar pământ și praf de stele.
Nori grei de mărgele
Cad pe frunze și pe suflet.
Numai vântul mă mângâie
În durerea despărțirii.
E spațiul gol și liniștea de veghe...
Aș vrea s-o ating,
Dar simt de gheață-o cruce rece –
Marmura-i stindardul ei.
Te-nchini neputincios...
Vei fi mereu o mamă sfântă,
Cum vie sufletul o cere.

SIMION COZMESCU

Speranța

Sunt atâtea zile fără nume,
Cele botezate au rămas în amintire.
O altă viață în altă lume.
Când ai aripi poți să zbori,
Ești deja un nume.
Chipul tău în căușul palmei mele
O veșnicie să-l port
Prin tot ce trec,
Să-l ocrotesc în liniștea speranței
Ce-a fost sădită-n mine.

Cu spatele la zid

M-am împiedicat de-o piatră
Ca de-o inimă rea,
Ți-am lovit durerea-n rădăcină.
De ce să strig,
Când cetatea-i din piatră zidită?
Când zidirile ei te fac nevăzut?
Și clipele au valoare,
Și cetățile vrăjitoare,
Și mereu te împiedici,
Chiar și de-o floare.

Rezervare (Booking)

aș vrea să călătorim
un dram
un crâmpei
unul în celălalt
unul pe pleoapele celuiilalt
unul în sufletul celuiilalt
să vânăm fluturi nesfârșiți și neînchepuți
de zborurile
clarului de somn
clarului de trezie
seara să ne găsească prin
restaurante extravagante
golite de clienți și gânduri imunde
să alegem meniuri scabros de scumpe
vinul să ne fie adus cu escorte armate
din pivnițele secolelor barbare
să ne încălzim așternutul
cu pietre filozofale dezvelite
de sub iarbă și absint
vom face și dragoste încet cu emoția
clarului de început
în timp ce la ușa camerei străjeri atenți
exacti ca și acele unui orologiu elvețian
vor rezolva în gând teorema lui Fermat
dimineața va îngădui nopții să mai adaste
câteva ceasuri asupra noastră
pe la amiază vom pleca unul din celălalt
te vei desprinde de mine
ca o caravelă de un galion
după o ciocnire amiabilă se vor auzi
protestele punților
trototul marinarilor
fâlfâitul velor
strigătele ciufulte ale nostromului mahmur
apoi liniște. valuri. albatroși,

un petec alb din focul tău
flutură sfâșiat
în straiurile mele

Momentul

*

eu nu deschid uși
în oameni sau rădăcini
în sucul de portocale sau clădiri
nu am bătut cu vânt în ferestre sau migdali
marmura nu se teme de mine
nu am săpat o inimă în ea să-i cer iertare
gândurile-mi sunt ca norii pe munți
și iarba nu se întoarce la auzul pasului meu
maci albi răsar pe măsură ce îmbătrânesc
de mult nu am mai auzit un mac roșu cântând
și nici nu am mai văzut o tresărire în sufletul
zeității care trece plutind precum argintia lună
prin poienile cu maci roșii
prin poienile cu maci albi

**

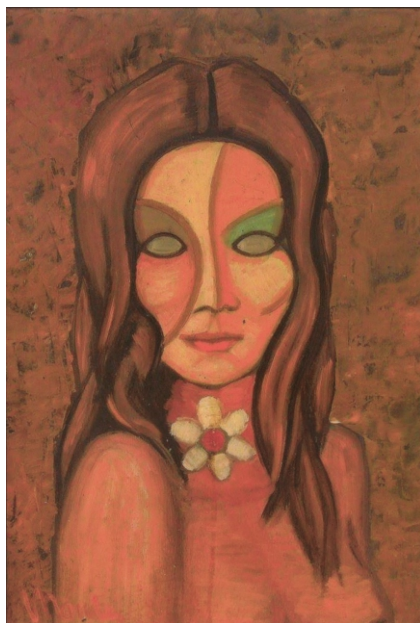
eu nu voi muri în locul nimănui
nu a revendicat nimeni locul morții mele
nu am revendicat nimănui locul morții sale
nașterea a fost o întâmplare în viața mea
puteam să trăiesc și fără să fiu născut
și nu gândeam acum resemnat că e firesc să mor
simt cum mă învăluie lințoliul amintirilor
cu grijă să nu îmi tulbure sufletul
să nu tulbure apa vie a îngerului însetat

norii s-au ridicat cu tot cu vârfurile munților
lăsând mai mult loc cerului la orizont
eu rămân mai trist cu un dumnezeu
rămân mai fericit cu un înger

A venit vara

ți s-au liniștit cocorii sub piele
îți spun mângâindu-ți bătaile inimii
surâsul tău face să zăngăne portocalii în Corfu
a venit vara și toate călătoriile
încetează în apropierea soarelui
pereții sunt aripi legate cu ceară
și odăile care ne țin prizonieri s-au prăbușit
un lan cu flori și o tăcere între ape
ne sunt aproape
și ne sunt departe
cireși zdrențuiți sperietori de răsărituri
vin întrebându-ne dacă nu avem să le dăm ceva
fie și o privire sau câțiva fluturi amari

din recolta de anul trecut
în schimb ne lasă un crâmpei din umbra lor
pe care îl îngropăm între rododendroni
bineînțeleș că vom face dragoste
la urma urmei și moartea nu e
decât un copil din flori
pe care îl naștem deopotrivă
amante și amanți
a venit vara
și am aprins lumânări în noi
cireșii au plecat demult.

Valer Nandra - *Fata cu margaretă*
Ulei pe carton, 25x32 cm

EDUARD BUCIUM

Tu...

Tu n-ai nimic din ce au ei,
dar ei nu duc în ochi scânteii
din ultimul chibrit
Cel care ți-a purtat noroc,
când te-ai rugat, copil, și foc
de carpen a-nflorit
Tu nu visezi să-ți faci statui,
dar întinzi mâna orișicui,
chiar celui ce te-ar vinde
Și vezi bunic orice bătrân,
și, fericit, pe-un braț de fân,
alături te-ai întinde

Tu crezi și-acum în vin sfințit
și te închini spre răsărit,
cum te-a-nvățat măicuța
Pândești și-acum greieri, tiptil,
tu porți în ochi răs de copil
și-n scrânciob te dai huța...
Tu încă te arunci în râu
și zburzi ca mânjii fără frâu,
iar frate ți-e izvorul
Și, nepermis pentr-un bărbat,
aseară chiar ai lăcrimat
- pe cer trecea cocorul...

Tu n-ai nimic din ce au toți,
dar ai ceva ciudat, tu poți,
doar ochii închizând,
Să ții Pământu-n mâini o clipă,
iar brațul drept făcând aripă,
să zbori pe fir de gând...

Tristețea din rochii

În părul tău se-alintă veri toride
A spic de grâu îți cade val, pe spate

Sprâncenele-ți, două-ntrebări hibride
Între doi ochi de înger și păcate

Pe perna ta se-adună sfinții seara
Și nu s-ar mai întoarce-n raiul lor
Căci trupul tău e-un rai prin care vara
Dă iama, pârlolindu-te cu dor

Pe buze ți-a rămas, ca o uimire,
O urmă de sărut, o simți cum doare
Ți-e dragă, totuși, ca o amintire
Cu fragi și cu cireșe dulci-amare

Pe sâni ți se-odihnește feciorelnic,
Din când în când, privirea-ți ca o taină
Și-n ochi se-aprind scânteii, lucind vremelnic
Și te incendiază pe sub haină

Îți odihnești pe coapse mâna stângă
Iar printre sfinți zvâcnesc dorințe mute
Un ochi îți râde, altu-ar da să plângă
De voluptatea altor nopți, trecute

Rămâi doar tu, cerceii și o salbă,
Iar îngerii nu vor să-nchidă ochii...
Îți lunecă pe trup mătasea albă
Și-ți lepezi, cu un gest, tristețea-n rochii

Vis asasinat

Iubito, trece anul peste țară
se-anunță geruri grele, vânturi reci
eu te visez în noaptea asta iară
ești tot frumoasă, dar ești rea și pleci

Se bate ușa tare de perete
alergi în noapte și, spre tine, mâini
întind cu rugăminți și cu regrete
se face beznă și mă urlă câini

Îmbătrânesc, iubito, dintr-odată,
paradoxal, mai tânără te faci
te-ntorci mireasă înapoi în fată
iar eu mă mir, te-ntreb de ce și taci

Și nu de ierni și geruri îmi e groază
și nu mă tem că oasele-mi trosnesc
e-o spaimă mare c-ai să pleci pe-o rază
și-s condamnat, de jos, să te iubesc

Îmbătrânesc și te iubesc cu frică
și cu beția sacră din extaze
iar când cortina nopții se ridică
rămâne-un vis asasinat de raze...

Nu veni

Te-am cerut de la Moș; te-a păstrat pentru el
ți-am găsit prin zăpezi un pantof și-un inel
nu ești tu, dar ceva despre tine tot am
în vitrine te văd și nu, nu-i Amsterdam

E un alt orășel și-n rumoarea de burg
cât aș vrea să mă-nșel că-i același amurg
care-n alt anotimp, dezgolită de fard,
te-a lăsat să te văd, fără lanțuri și gard

Te-am cerut înapoi, după ploi, după ger
ca pe-un drept legitim să cer soare și cer
sărbătorile trec, sărbătorile vin,
cu pantoful în mâini am uitat să mă-nchin

Cu inelul ascuns în paharul cel rău
mă îmbăt ca de-un sânge din degetul tău
și îmi curge venin, vin și sare pe piept
și-s păgân și nu-i drept ce gândesc, dar te-aștept

Și te vreau, și-s păgân, și mi-e gândul barbar,
nu veni; dacă vii, vreau să-mi curgi în pahar
să te sorb, să te beau, să te sec de izvor
să m-aprinzi, să mă arzi, să mă stingi și să mor...

Am să-ți colind...

Am să-ți colind o vreme la fereastră
Și-ai să mă ierți că nu-ți aduc ninsori,
Am să-ți colind de-o pasăre măiastră
Ce-mi mângâie tristețea când mă dori

„Am să-ți colind nepământeau”, femeie,
Cu „leru-i ler” de prunc neprihănit
Și-o clipă inima în loc să-ți steie
Când vei simți în pântec gângurit...

Voi bate-n geam... nu mă primi-n odaie,
Dar toarnă-mi vin într-un pahar de lut,
Căci duc pe tălpi păcate și noroaie...
Și m-ai primit deja... cât ai putut...

IANINA CUPȘAR MORAR

GLASUL IUBIRII

Ascunde-mă în gândurile tale
Unde mă vei găsi doar tu.
Rupe toate vrăjile, acelea care
Există, chiar dacă crezi că nu.
Lângă tine simt că timpul stă-n loc.
Încerc mereu să păstrez clipa,
Acea clipă de lumină și foc
Neuitată, ce ne înaripă
Ducându-ne dincolo de infinit,
Regăsindu-ne mereu în noi
Având împlinirea a tot ce ne-am dorit,
Gustul iubirii ce o simțim în doi.

CHEMAREA

Vino să-mi vezi lacrimile
Ce îngerii le-au pus în ochi.
Ele par a fi praf de stele
Adunate toate-ntr-un mănunchi.

Pune-ți urechea pe pieptul meu
Unde bătaia inimii spune
Melodia pe care cu greu
O pot mereu recompune.

Vino ca să-mi asculți șoapta
Ca a vântului chemare
Cea care poate imita
Adânca mea frământare.

Vino, și-n atingerea mea
Simte fiorul amintirii,
Emoția ce-am pus-o-n ea,
Ce este esența trăirii.

GÂNDURI

E geamul deschis,
Vântul umflă perdeaua,
Intră în cameră
Și întoarce paginile
Albumului cu amintiri
Din sufletul meu.
Între două gânduri
Mi-am văzut vulnerabilitatea.
N-am știut niciodată ce mă așteaptă
Și nu am fost poate pregătită.
Puteam să mă schimb
Dar am ales să rămân
La fel,
Să fiu EU cu adevărat
Cu rănilile mele,
Cu haosul din mine,
Cu blândețea mea,
Fără să mă pierd pe mine,
Să port în suflet
Toată frumusețea lumii
Și să o împărtășesc
Cu cei din jurul meu,
Că inima nu poate fi păcălită,
Cuvintele nu se filtrează în minte
Ci în inimă.

CE AR FI DACĂ?

Ce ar fi dacă
Am crede că doar noi
Suntem o minune a lumii?
Ce ar fi dacă
Am vedea în Iisus
Un om de știință, nu magician?
Ce ar fi dacă
Am înțelege că discreția
Este un rafinat act de curaj?
Ce ar fi dacă
Am simți că acasă
Înseamnă oameni, nu patru pereți?
Ce ar fi dacă
Am înțelege că cel mai bun prieten
Este ce e mai bun în noi?
Ce ar fi dacă
Am înțelege că frumusețea chipului
E trecătoare, iar cea a sufletului eternă?
Ce ar fi dacă
Am înțelege că deși iubirea ne subjugă
Nu suntem proprietatea nimănui?

Ce ar fi dacă
Am înțelege că a îmbătrâni este un privilegiu
Nu un motiv de tristețe?
Ce ar fi dacă
Am vedea că înțelepciunea e zadarnică
Fără muncă, iar munca fără iubire?
Ce ar fi dacă
Am vedea că lumina și umbra se îmbină
La fel ca boala cu sănătatea?
Ce ar fi dacă
Am ști că doar fumul de țigară
Se trage în piept, nu și oamenii?
Ce ar fi dacă
Am face ca lacrima să fie
Nu de tristețe, doar de bucurie?
Ce ar fi dacă
Am ști că fiecare îmbrățișare
Ne prelungește viața cu o zi?
Ce ar fi dacă
Am învăța să nu căutăm
Fericirea aiurea, când ea este în noi?
Nu am fi oare mai buni?

Valer Nandra - *Lalele*
Ulei pe pânză, 40x50 cm-

DUMITRU DUMITRESCU

X

Din mândre curcubeie sămânța diafană
Scânteie flori de rodii vibrante-n struna lirei,
Atomizat neantul cu fulgere destramă
Fiorul adâncimii, brăzdat în colbul zilei.
Sunt infinite forme prin care nemurirea
Însămânțează locul embrionar al firii,
Desăvârșindu -și rostul, ea curățește calea
Spre -a ne uni cu cerul la porțile -mplinirii!
Când de amor femeia va -nmuguri -n dorințe
Eternizate -n coaja păcatului în sine,
Din focul ghenei, viața mirabilei semințe
Va-nnobilă veșmântul petalelor divine!
Eu te ador, femeie, în tainica-ți văpaie
Pe unda de mistere a înfloritei rodii,
Înfofolit în scutec sunt pruncul din copaie
Lăsat la mila sorții nefericitei zodii ...
Căci de amor femeia va-nmuguri-n dorințe,
Eternizate-n coaja ... mirabilei semințe!

XI

Hulit de gura lumii m-ascund la umbră-n spini,
Sunt osânditul vinei cea fără de scăpare,
Prizonier sub creanga cu țepi de trandafiri,
Însângerez în dorul zdrelit de-a ei strânsoare!
Nu vreau să mai plătesc forțat cauțiunea
Impusă de iubire și zbier ca un turbat,
Frivol în suferință invoc rebeliunea
Prin care-mi iert greșeala de-amor premeditat...!
La tine-mi fuge gândul golul scăpat din cușcă
Ce se întoarce glonte, lovindu-mă-n inimă,
Sunt ținta inocentă din care hiena mușcă
Carne din piept, iubito,... bucăți fără de vină!
Iar tu mă oblojești, acoperindu-mi gura
Să nu mai pot zbiera: - Nebun vreau să trăiesc!
Sunt vinovatul sincer, sunt cuminecătura
Ce prin dulceața buzei îți spune: - Te iubesc!
Hulit de gura lumii m-ascund la umbră-n spini,
Prizonier sub creanga cu țepi de trandafiri!

XII

Mi-e trupul stors de vlagă, sunt plin de
întristare,
De parcă astrul nopții s-a pogorât în mine,
Asfaltul cald al străzii și masa din parcare
Îmi fac un semn cu mâna la umbră-ntre coline.
Șirag de gropi mi-e drumul străbătător în stâncă,
Îngust împotrivirii stihilor calcare,
Din dreapta-mi curge codrul, în stânga-i râp-
adâncă
Culoar așezământ marmidelor de sare.
Of, inimă nătângă, îmi ceri să-ți dau ce nu pot
Din cerbicia minții și-a ei împotrivire,
Tânguitoare hidră, înoți perfid în șipot,
Secându-mi obârșia împovărată-n fire ...
Doar eu îți cunosc taina și poficiunea crudă,
Sălbatică vâltoare din rotocol de troacă,
Alungă-ți vicleșugul tu, hesperidă cutră,
Căci vom sfârși topiți într-o băltoacă seacă!
Șirag de gropi mi-e drumul străbătător în stâncă,
Din dreapta-mi curge codrul, în stânga-i râp-
adâncă ...

XIII

Extensii și umbre din aura nopții
Sar peste maluri valuri de ceață,
Fierbe oceanul de-ntunecare,
Prin catacombe timpul îngheață ...
Totul e vraiste în strada niponă,
Oameni și fiare zac în nămol,
Saltă străfundul cu-mpătimire
Flacăra morții pândește-n atom ...
Doruri spre ziuă de împăcare,
Ochi luciferici veghează din iad,
Piețele lumii se concentrează,
Zornăie-argintii, bursele cad,
Pacea îngheață în vize și crize
Circulă liber răul perfid,
Trista-mpăcare se zbate legată,
Strânsă în lanțuri și ...pusă la zid .
Sar peste maluri valuri de ceață,
Prin catacombe timpul îngheață!

XIV

Măsura valorii e batjocorită,
Valoarea măsurii devine comerț,
Plata facturii ne-mpuținează
Și-i trasă la bancă de-un terț!
Curge sudoarea din fruntea plecată
Pe cuta adâncă a bunului simț,

Statul 'năsprește povara fiscală
Și scoate cosorul cu taxele-n zimț ...!
Toate-s la ușă: rata la bancă,
Crivățul iernii, leacul de boală,
Foamea și grija zilei de mâine
Plânge copilul să meargă la școală!
Mâini chinuite amestec-aluatul,
Arde cuptorul tăciunii în spuză,
Domnul dă viață și iartă păcatul nativ
Al fecioarei lehuză!
Valoarea măsurii devine comerț
Și-i trasă la bancă de-un terț!

Din volumul „Interferențe”, 2012

MARIA SÂNGEREAN SIBIOARA

(GRAFICA: IURIE BRAȘOVEANU, TORINO - ITALIA)

SATUL DIN INIMĂ

Departă în munții Cîbinului
Sus în Mărginimea Sibiului,
Pe sub cetinile verzi de brad
Ascuns e cuibu-prunciei drag.

În anotimpul când vîntul adie
Pe sub brădet, gându-mi fuge
Pe ulița pietruită din copilărie:
Dezleg izvoade păstrate în tărie!

Ca fluierul mi se înalță glasul,
Mierla pastoral desfată versul,
Când molcom-duios, copilăresc
Răscolesc iarba satului părintesc!

Dorul iute mă poartă prin rosturi,
Desculță calc prin dragi amintiri
Atingînd ușor leagănul din lemn...
Și-ngân vers, ce picură-n gene somn.

Din glasul spetezei războiului
Simt statornicia, datina locului
Și cu primii pași decupați cîtinel,
Aud ritmul suveicii: cin-el, cin-el...

Firul lânii de aură prin țesătură
Grăiește despre străbuna cultură!
Copilăria în satul din inimă
Colind, pășind printr-o ramă...

Emoția împlinirii neprihănită,
Scriu cu pana amintirii netocită!

Valer Nandra - *Case la peșteră*
Ulei pe pânză, 28x32 cm

POMUL

Nu vrei să fii tu pomul
Vieții mele, să dezlegăm taina ce leagă
Anotimpurile curgătoare?
Tu să fii trunchiul statornic
Prin vijelii și ninsoare!
Să renaștem în nestăvilirea mugurilor,
Uniți-n geometria fructului desăvârșit,
Să ne dăruim perenității... trecătoare!

Nu vrei tu să fii
Pomul meu de Crăciun!
Să colindăm întâia oară
Raiul, din staulul desăvârșirii
Și încreștinați cu mirul iubirii
Să înmugurim în liniștea iernii,
Întinerind sub albul infinit,
Gustând vertebra eternă a lutului!

Fii tu, pomul vieții mele!
Speranța credinței,
Crucea bucuriei,
Leagănul renașterii,
Flacăra dragostei
Și veșmântul iubirii!

Frunză pe arșiță,
Catarg în furtună,
Alint-n nopțile de vamnă,
Făclie prin întuneric
Și cuibul iubirii...
Să-mi fii!

GHILOTINA

Limba română-i pâinea sufletului,
Templul încreștinat moștenit
Odată cu nașterea, darul-cinstire!
Splendoarea limbii materne
Să lăsăm urmașilor nealteată:
Liant trainic al demnității neamului!

Glasul viu al etosului românesc,
Se cutremură sub ghilotina
Pleonasmelor, cacofoniilor, a tautologiilor
Ce schilodesc izvoadele vii ale românilor!
Taișul greu al argoului și jargonului
Decapitează armonia exprimării!

Frați de grai, opriți dezrădăcinarea
Culturii! Întoarceți obrazul spre litera
Ce a scris cu sacrificiu istoria, victoriile!
Păstrați limba română, steagul identității,
Flacăra nestinsă ce răzbate din genuni!

Salvați ființa limbii ciopârțite!
Onorați cuvântul ce ne-a dat un nume,
Treceți-vă „ne furăm căciula singuri”,
„Europenizarea” agresivă a lexicului
Schingiuește miezului limbii materne!

Opriți ghilotina globalistă!
Limba română ”nu este a noastră,
Ci a urmașilor noștri. în veacul vecilor!”
Urmași ai Lucefărului iubirilor eterne,
Cinstiți nația, rostind limba cu decență infinită!

DRAG DE VIAȚĂ

Viață, tu ești
Un șir de întrebări și răspuns,
Ades bucurie, căderi și impuls,
Paradisul ce-l trăim pe pământ...
Apusul cu neștiut deznodământ.

Dragă viață,
Ești o piesă de teatru cu actori
Guralivi, cu muți, surzi vectori...
Dar viață, ești norocul cel divin
Când Presfântului, mă închin!

Viață, tu ești
O picătura de rouă de pe flori
Și zborul firav de fluturi în zori,
Vestitor mugur de frunză ușoară,
Ce-nvioră ziua toridă de vară.

Viață, tu ești
Lumina ce dăinuiește prin fapte,
Și haina omului cinstit cunoaște.
Tot tu semeni în firida sufletului
Smerenia, cheia visată a binelui.

Viață dragă,
Te strâng cu poftă la pieptul meu,
Ființa-ncreștinată să guste-al tău apogeu...
Te chem zi de zi și te rog să rămâi
Ești lumina veșniciei, din prima zi.

Te prețuiesc cu gândul, cu sufletul...
TU, ții în palma ta întreg pământul!
Clepsidra ta hărăzească-mi veșnicia...
Prin bătaia inimii, să-ți gust poezia!

ANDANTE...

Andante ecouri răzbat din larg...
Pare a fi strigătul ursitului drag.
Andante cântă marea și vântul
Agale spre tine purcede gândul.

Andante curg frunze-ngălbenite,
Aproape suntem de astăzi iubite.
Andante raza luminii ne grăiește,
Dulcele toamnei sufletul hrănește.

Andante, dezbracă-mă de vreme,
Viața fie-ne balsam viu de poeme,
Andante, când toamna vieții apare
Renască iubirea, precum o floare.

Andante curgă sângele prin vene,
Furul orelor vreau, să nu evadeze...
Andante, zi după noapte mereu
Să hrănești foamea sufletului meu.

Andante să păstorim focul inimii,
Prin amurgul rubiniu al lumimii.
Andante, umăr la umăr să pășim...
Iubind, ca frunzele, iar să-nverzim!

ORAȘUL PROVINCIAL

În orașul provincial pe care-l știi,
Ninge cu fluturi besmetici și albi,
Precum amintirile dintr-o noapte
Când ne îmbrățișam prin noianul
Mătăsos, cu nerăbdarea revederii.

Azi stau în mansarda amintirilor
Și scriu, și ninge duios ca niciodată.
Ninsoarea pare un potop nesfârșit
De rază și dalb. Nu pot să iau ochii
De la fereastră, în stradă văd umbra...
O siluetă care caută o adresă... tresar!

Pelerinul din noapte are mersul tău...
Se oprește, privește în sus și flutură
Mâna spre chipul meu lipit de geam...
Ești chiar tu... mă ridic în grabă să-ți
Ies-nainte și-n graba pasului răstorn
Călimara cu cerneală... visul așteptat
Se rupe... pe masă-i foaia cu catrenul
Și pana veche, ce caută rime plutind
În marea cernelii risipită peste zăpada
Ce curge ca un izvor lăptos din celest...

Orașul provincial devine un basm alb,
Îndrăgostiții braț la braț trec pe aleile
Iernii, rătăcindu-se-n pacea hibernală.
Tu? Tu, știu că îmi scrii chiar acum cu
Slove albe, cel mai curat vers de iubire.
În orașul provincial, ninsoarea colindă
Visele mele nestrămutate și imaculate.

MI-E DOR...

Când bate-n rană ceasul
Mamă, ușa casei deschid,
Mi-e tare dor, s-aud glasul
Ce mă întâmpina blajin.

Doru de tine-I mare, mamă
De ochii blânzi, albaștrii
Precum a cerului năframă...
Unde azi locuiești, cu aștrii.

Pe masă-i vechea psaltire
Și un buchet de busuioc...
Sfintele odoare de cinstire,
Când în șoaptă rugai noroc.

Bate măruț ușor în fereastră,
Cu ramura rodului răscopt,
Arde focul săltând în vatră
Și amintirile strigă abrupt:

Fusul torcea duios în mâna ta
Firul lung, câtu-i depărtarea,
Când ochiu-ntrebător cerceta
Urmărind cu jind... cărarea.

Pe pat lăsat-ai ia românească
Stropită cu lacrimile de dor,
Cusută ca să-ți potolească
În nopți târzii, al inimii izvor.

Strâng la piept haina-ți dragă
Să simt iarăși iubirea și plâng...
Mi-e dor de tine, scumpă mamă...
În casă sfinte-s toate, tot ce-ating!
Vreau, măcar o dată, dulce mamă,
La piept, iubitor să te mai strâng!

SLAVĂ

Clipa, când îndrăznesc
Să mă întorc din lume,
Să privesc adânc în
Lumea ființei mele,
Acolo în firida sufletului
Îl întâlnesc întotdeauna
Pe slăvitul Dumnezeu!
În goana vieții, uneori uit...
Dar cu lumina iubirii Sale
Mă așteaptă răbdător
La poarta inimii!

CIPRIAN COZMA

Drum

Urcat în luntrea vieții trecătoare,
Mă-ndrept smerit spre-apus,
Mă cheamă ea, nemărginita mare,
Spre care mulți s-au dus.

Prin ape tulburi și furtuni solare
Eu cârmuiesc tăcut,
Mi-e încă dor de-un răsărit pe care
De mult nu l-am văzut.

Când mă trezeam cu raze jucăușe
Bătând ușor în geam
Și mă-nălțam cu mâinile spre soare,
Ca frunza verde-n ram.

Și mă lipeam la pieptul mamei mele
În somnu-mi liniștit,
Că fi-voi și eu clipă călătoare,
Atunci nu am gândit.

Dar vin în urma mea și alte luni,
Însă departe sunt,
Vâslesc zâmbind cu soarele pe față
Și ochii spre pământ.

Iar la ei râul curge mai alene,
La mine-i un torent,
Mă rog la timp să-ncetinesc o vreme,
Dar e indiferent.

Mă țin în brațe nemișcate maluri
Și Tatăl meu ceresc;
Să las în urma luntrei mele valuri,
Atâta îmi doresc.

Simt briza și o caldă-mbrățișare,
Acum sunt fericit
Și știu că-n urma mea sunt alții, care
Privesc la răsărit.

Azi, mâine

Azi sunt în groapă, mâine-ntre zei,
Azi nu-mi vorbești, mâine mă vrei,
Mâine am aur, poimâine lut,
Astăzi ocară, mâine sărut.

Azi cerșetor, mâine sunt rege,
Azi fac greșeli, mâine fac lege,
Mâine iubire, poimâine dor,
Azi sunt deșert, mâine izvor.

Azi distrug vise, mâine visez,
Azi îndoială, mâine un crez,
Mâine sunt soare, poimâine nor,
Azi adiere, mâine sunt zbor.

Solfegiu de toamnă

Se scutură plopilor de atâta toamnă,
Galbene sunt visele mele
Pline de asfințit,
Mijește lumina printre dealuri,
Ca pleoapele tale să nu se închidă,
Iar eu, cu colțul ochiului, te văd
Cum mi te strecoți în suflet,
Frumoasă ca raza de soare
Ce învelește inima mea
Cu o frunză de plop.

Revelație

Trăiesc tot așteptând, și așteptarea
Povară-mi este mie pe vecie,
De-atâtea ori aud în vis chemarea,
De-atâtea ori, și-mi pare numai mie
Că-n asfințit, din nou, ca altădată,
Voi adormi și voi visa iubirea,
Un vis nocturn, o preafrumoasă fată,
Ce-mi tulbură și inima, și firea.

Cu ochii larg deschiși alerg prin ceață,
O poartă eu zăresc spre nemurire
Și o deschid, văd preafrumoasa fată,
Mă cheamă, eu parcă mă pierd din fire...
Simt cum alerg și-o prind ușor de mână,
Ne-mpărtășim din nou vorbe nescrise,
Cu părul blond îmi pare o nebună,
Iar frumusețea ei creează vise.

Atâta doar, o singură privire
Și-a dispărut din nou în ceața deasă,
Aș mai trăi o clipă-n nemurire,

Dar inima nu vrea și nu îi pasă.
În răsărit mă doare așteptarea,
Povară-mi este mie pe vecie,
De-atâtea ori aud în vis chemarea,
De-atâtea ori, și-mi pare numai mie...

Tu ești o stea

Pe bolta nopții reci zăresc o stea, e chipul tău,
Mă cheamă înspre ea, nu pot pleca, deși aș vrea
Să fiu așa precum o stea.

Și-n rază mă prefac în univers, spre tine plec,
Îndur și vânt, sunt legământ, cu lacrimi seci eu
plâng

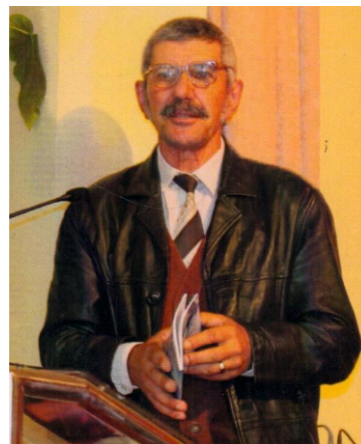
Peste pământ, precum gând.

Spre infinit converg ca un nebun, sunt infinit,
Ca gândul iute zbor, străpung și nor, vis călător
Pătruns de dor, plin de amor.

La tine am ajuns într-un sfârșit, iubita mea,
De cât timp eu ascund iubire-n gând și de când
plâng,

Sunt un flămând de pe Pământ.

E chipul tău precum o stea,
Spre tine plec precum un gând,
Sunt infinit plin de amor,
Iubita mea de pe Pământ.

NICOLAE CREPCIA

*

ochiul pădădiei
închide lumea
în somn

din cotloanele nopții
ies strigoii
și cotrobăie prin sentimente

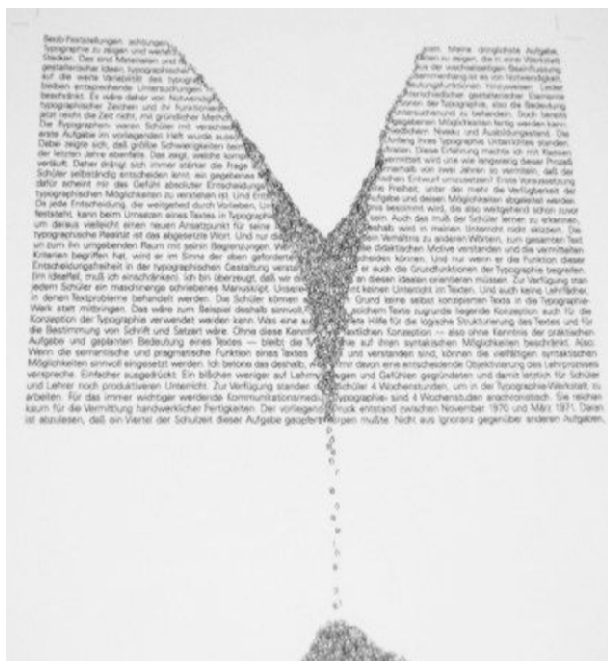
spaima e un paing
care paralizează instinctele

până în zori
poezia
umflă gușa privighetorii

*

orice ardere
lasă în urmă
cenușă

poezia-i dovadă
pasăre Phoenix

Valer Nandra - *Birou cu pensule, flori și carte*
Ulei pe pânză, 50x93 cm

MIRELA COCHECI

Aștept un răspuns

*

Aștept un răspuns care să rostească adevărul
cel care nu e nici în cuvinte,
nici în tăcere,
ci în acel ceva
în care nu mai știi dacă tu visezi lumea
sau dacă lumea te visează pe tine.

Aștept un răspuns
care nu strivește,
unul prin care să pot să fiu fără să spun „eu”,
un răspuns prin care să respir fără să definesc.

Dar dacă nu vine?
Dacă nu aflu?
Dacă nu știi?
Ce am de pierdut?

Poate că așa voi învăța că a trăi
nu înseamnă întotdeauna
a găsi toate răspunsurile.
Poate că a trăi înseamnă
a nu te mai împotrivi curgerii,
cea care nu cere explicații.

Poate că în clipa
în care mintea nu mai caută răspunsuri,
ci doar o liniște care nu explică nimic,
începi, în sfârșit,
să înțelegi adevărul...

Și atunci
întrebarea nu va mai țipa în tâmpla ta,
ci se va topi,
ca un fulg
pe marginea unui gând
care nu vrea nimic altceva
decât să tacă.

aș putea aș fi cometă

*

În reveria mea galaxiile curg una câte una...
Nu au dimensiuni, ci respirații.
Fiecare vis e o spirală de lumină,
fiecare poticnire, un con de umbră.

Plutesc printre emoții ca printre planete,
le văd prin triunghiul deschiderii,
le simt rotația orbitelor în jurul a ceva ce
pare a fi totul și nimicul.

Dacă aș putea,
aș fi cometă...
Fără nume, fără traiectorie,
dar cu scop:
să las dăre de lumină în fiecare privire
care nu se teme să privească în sus.

Pasărea care cade înspre mine

*

Strâng în palme clipa,
o pasăre oarbă cu aripi de aburi,
încă vie, încă tremurând
în ungherele dintre atunci și acum
șoptindu-mi
cu glas de neînțelegere tăcută
gândul ce se-nalță...

Nu-i nici vis, nici aieva,
e doar o flacără firavă
pâlpâind pe cerul
străpuns de uitare.

Să-mi iert,
să-mi fiu,
să-mi amintesc:
timpul se scurge doar atunci
când îl observ...

Și mâna,
mâna care ține clipa,
nu mai e a mea.
E a gândului,
a iertării
a umbrei care încă n-a venit
și deja pleacă...

Și gândul acela,
care nici măcar nu-i al meu
devine sămânță de cer căzută
în tăcerea mea,
încercând să încolțească

în pământul ce n-a mai fost
vreodată iertat.

Mi se face lumină în oase,
nu de soare,
ci de aducere-aminte
cum că durerea n-are margini,
dar are epicentru:
acolo unde eu am refuzat
să mai simt.

În sufletul înghețat
clipele nu mai zboară,
ci stau, se uită la mine
și așteaptă
să le rostesc.

Iar eu
cu glas abia auzit
le numesc pe rând:
Aceasta este frica.
Aceasta este vina.
Aceasta este tăcerea
dintre două iubiri.

Și toate devin o singură clipă,
un singur suflet,
un singur gând,
ridicat din ceruri
ca o pasăre care nu zboară
doar cade încet spre sine.

Să-mi iert că am uitat să fiu.
Să-mi fiu, chiar dacă doare.
Să-mi amintesc gândul acela
care nu se naște,
ci se întoarce.

Valer Nandra - *Clăi de fân pe deal*
Ulei pe pânză, 35x45 cm

LILIANA TRIF

Sunt o răsfățată

Mă răsfăță viața, mă răsfăță moartea,
mă păzește-un înger palid și tăcut,
uneori mai scapă din privire cartea
și închide ochii. Visul absolut

trece pe sub fruntea-i 'naltă și senină,
iar atunci aripa și-o deschide larg,
coborât din ceruri, mii de ani lumină
i-au trecut prin față. Stelele se sparg

în bucăți de rocă și se-alege praful
din eonii-aceia ce s-au suprapus
pe geneza lumii, unde-autograful
Dumnezeu pe toate cele și l-a pus.

Sunt o răsfățată, asta cred cu toții,
nu mi-ar fi mai bine dac-ar fi real,
căci sub afluența asta de emoții
pare că viața mea-i un ideal

fel de a petrece timpul. Ce poveste
ți-aș mai spune, lume, dacă ți-ar păsa,
însă pentru tine nu-s decât o veste
lecturată-n grabă și mă vezi așa

cum îți place ție, doar la suprafață...
De-aia-s răsfățată! Masca ta mă-nvață!

Evadare

Am fugit de-acasă, pe lumina stinsă
și-am uitat pe masă liniștea prelinsă
dintr-o lumânare. Nu mă pot întoarce
fiindcă infinitul caierul mi-l toarce

și mi-l răsucesc într-un fir subțire,
dacă m-aș întoarce, care loc, iubire,
ar mai fi al nostru, care dimineață
mi-ar hrăni cu soare pofta mea de viață?

Am fugit de-acasă liniștea s-o caut,
liniștea aceea care sun-a flaut,
care sun-a harpă cu tandrețe-atinsă,
am fugit, iubire, pe lumina stinsă.

Nu știu de-o să-mi aflu loc, pentru că locul
e acolo unde-n vatră arde focul,
odăița mică unde altădată
stam în poala serii, pe covor culcată,

tu erai cu mine, n-avem nicio grijă,
dar acum, în suflet, noaptea-i ca o schijă,
pe cămașa albă petele de sânge
se măresc și cerul a-nvățat a plânge.

Am fugit de-acasă, nu știu ce să caut...
Liniștea aceea care sun-a flaut.

Rădăcinile mele binecuvântate

În țara unde locuiești
vin îngerii să te colinde?
Hristos spre tine își întinde
mănuțele? Îți spun povești

păstori, veniți să i se-nchine,
cu miei în brațe, bucuroși?
În țara ta sunt Feți Frumoși,
auzi cavalerul pe coline?

În țara mea e timp de dor
cu lacrimi atârnate-n gene
și sunt Ilene Cosânzene
ce-au prins Lumina în fuior

s-o toarcă-n fire lungi și moi
și să le țeară-ntr-o năframă.
În țara asta nicio mamă
nu-și cere nopțile-napoi,

acele nopți de privegheri
la căpătâi de prunc în feși,
brodând pădurea pe cămeși,
pe ie râuri și dureri,

păstrând speranța că din noi
s-or naște alții, mult mai vrednici,

cei ce-i vor fi iubirii sfinți,
cei ce-or aduce înapoi

tot ce credeam că s-a pierdut
și-o vor lua de la-nceput.

ANGELINA NĂDEJDE

Semănător de cuvinte

Unui poet
i-au înflorit gândurile,
devenind din ce în ce mai multe
și mai frumoase.
Își spusese în sine:
Voi scrie și voi răspândi
cărțile mele pe tot pământul,
iar cuvintele mele,
ca niște limbi de foc,
vor străpunge
sufletele oamenilor.
Și-atunci,
cu toții
se vor pleca în fața
bogăției și a măreției
harului meu.
Iar Dumnezeu îi zise:
„Nebunule!
În această noapte, vor cere de la tine
sufletul tău.
Și cele scrise,
ale cui vor fi?”

Nimic din ce ți-a fost dat
nu-ți aparține.
Sămânța și ogorul,
roada și măreția cuvântului,
toate sunt ale mele.
Tu nu ești decât
un simplu semănător de cuvinte,
dator să împlinească
ce i-a fost hărăzit
spre folosul cititorilor

Prin vitraliile zilei

Uneori mă întreb dacă știu să iubesc,
Dacă pot să prefac din tăceri – primăveri,
Să-nfloresc, risipind prin desișul lumesc
Mir din sufletu-mi nard, împânzit de dureri.

Mă ascund tăinuind sentimente ce ard
Și mă-ntreb de ce tac când în mine zvâcnesc
Muguri lacomi de rod, sufocați de hazard,
Iar în atrii zăpezi pământii troienesc.

Alteori mă strecor prin vitralii de dor
Și cerșesc mângâieri prin zăbrele pustii,
Ca lumina pătrund și aduc în sobor
Fluturi albi, rătăciți prin angoase sălcii.

Zidul Plângerii-l simt încărcat de licheni,
Iar prin falii de lut, nesperat mai zăresc
Ochi flămânzi, rugători, în lumină stingheri
Și renasc, și iubesc – simplu, tainic, firesc.

Infinită poveste

Agățat de peretele sufletului,
ceasul
ne arată singurătatea zilei.
Printr-o coloană fără de sfârșit,
Dumnezeu revarsă
lumina.
Poarta sărutului
își așteaptă
trecătorii.
La masa tăcerii,
doar noi doi și nerostitele
cuvinte.
Ochii își vorbesc,
iar inimile noastre
s-au îmbrățișat.
Iubesc clipa în care îmi ești
și îți sunt infinită poveste.

Zbor spre infinit

Știu că sunt frumoasă, dar aș vrea să-mi spui
Că-nfloresc salcâmi azi în părul meu
Și că în lumină ochii mei căprui
Scapără nuanțe dintr-un curcubeu.

Se-oglesc în ei temerile toate,
Zbuciumul lăuntric, aspre judecăți,
Sufletu-mi ce poartă răni nevindecate,
Dar și nesfârșita dragoste ce-mi porți.

Știu că sunt frumoasă, fiindcă-așa mă vezi,
Prinsă în lumina sufletului tău
Și de nu te-aș crede, ai găsi dovezi
Că-ți sunt tot mireasa dintr-un vechi tablou.

Dar trecut-au anii peste noi ca vântul,
Însă niciodată nu ne-a părăsit
Dragostea ce leagă încă, jurământul
De-a ne fi alături – zbor spre infinit.

Binecuvântare

Cea mai frumoasă femeie a acestei lumi
este o necunoscută.
Am zărit-o la granița dintre liniște și neliniște,
durere și bucurie.
I-am simțit furtunile dinlăuntrul sufletului
și apusul răsfrânt peste grijile zilei.
Primăvara i-a rodit țarina,
iar floarea iubirii și-a cerut dreptul la lumină.
Precum un răsărit de soare,
pe fața ei a fost arborat
zâmbetul împlinirii.
Cea mai frumoasă mamă a acestei lumi
strânge la sânul clocotind de lava vieții
rodul iubirii,
îl mângâie cu duioșia luminii,
botezându-l
cu lacrimile recunoștinței.
Toată tihna acestei lumi
i-a pătruns în suflet,
iar viața i-a înflorit
întru Lumină.

Plâns în leagănul durerii

Plânsul meu, în toiul nopții,
E canonul unei zile,
Când m-au strâns în dinții sorții
Triști lachei cu minți agile.

Plânsul meu – e plâns de fiară
Hăituită, fără vină,
De pigmei ce vor să pară
Suverani peste lumină.

Plânsul meu – e plânsul vostru,
Neputințe strânse-n urlet,
Demnități puse-n căpăstru,
Iar de-atunci vă port în suflet.

Și mă rog fără-ncetare,
Cerne, Doamne, peste lume
Pacea ca prin vechi altare,
Bucuriile-n cutume!

Fă din plânsul meu descântec,
Psalm rescris cu jalea firii,
De durere să mă vindec
Mulțumind Dumnezeirii!

Implacabil soroc

Când o fi să-nțeleg că iubirile mor
Răstignite pe cruci, în piroane adânci,
Fără drept de apel, într-un jalnic sobor,
Cu-asfințituri ce plâng peste suflete stânci,

Când voi ști că din scrum nu pot cerne scântei,
Doar iluzii în ploi și nefaste izbânzi,
Că din piatră și lut nu răsar ghiocei
Și nici iarbă de leac pentru ochii flămânzi,

Când voi vrea să-nțeleg că speranțele sunt
Doar lumini ce se-aprind când căderile dor,
Voi afla, în sfârșit, că-nălțările mint
Și-n arene pustii nu pot fi matador.

Învăța-voi atunci că în palme de foc
Nu pot strânge ninsori dintr-un cer întinat,
Că se poate muri – implacabil soroc,
Dar va fi prea târziu pentru tot ce-am aflat.

Neînțelesul plâns din leagănul cuvintelor

M-am plâns lumii-n poezie, revăsându-mi des
oftatul
Printre slove răvășite, fără să-nțeleg păcatul,
N-am știut de frica urii, că invidia deșartă
Îmi va murdări lumina dinspre Domnul
revărsată.

Am spus lumii ce mă doare, cât și cum, de unde
vine
Plânsul meu în strana nopții și asprimea cursă-n
mine,

Dorul arzător de viață dobândit din neam în
neam
Și pelinul ars pe suflet când de cinste mă-
ndoiam.

I-am spus lumii că iubesc – fără să cunosc
hotarul,
Răsăritu-n vârf de creste unde ziua-și are-
altarul,
Florile și primăvara, răsul de copil zburdalnic,
Omul încercat de viață, biruind prin viață
tainic.

Mi-am mărturisit credința, iar din urmă fariseii
Au rostogolit cuvântul și m-au judecat atei;
Îngropatu-mi-au talantul la răscrucea din
adâncuri
Și-a pierit în mine duhul ziditor de-alese
gânduri.

M-am plâns lumii despre toate și-am păcătuit
zadarnic,
Pentr-un pumn de stele arse – declaratu-m-au
fățarnic,
Astăzi sunt precum o umbră ce își caută
stăpânul,
Răstignit pe crucea vieții împreună cu păgânul.

Rugă

Înflorește-mi, Doamne, bucuria vieții,
Lasă-mi doar suspinul nopților de mai,
Când purtam în mine floarea tinereții,
De-alergau sălbatici fluturii-n alai!

Cerne peste mine pacea mult dorită,
Zbuciumul lăuntric fă-l îndurător,
Să-mi pot duce crucea grea și pironită
În zădărnicia clipelor ce dor!

Fă-mi surâsul tainic, nufăr de lumină,
Punte către ochii rătăciți de dor,
Și prefă-mi tăcerea de neliniști plină,
În izvor cathartic – mir vindecător!

Înflorește-mi, Doamne, dragostea de viață,
De-s în deznădejde, fă-mă să mai sper,
Risipește-mi temeri, iar de vrei mă-nalță,
Că doar Tu-mi poți face trepte către cer!

Și de vrei Tu, Doamne, și nu-ți cer prea mult,
Surgă din trufia ce se-ascunde-n mine,
Și-n adâncul firii omului de lut,
Slobozește-Ți harul dragostei divine!

CAMELIA ARDELEAN

M-arunci brutal din vastul tău sărut

M-arunci brutal din vastul tău sărut,
În locul unde clipa se destramă;
Gioconda se încruntă după ramă
(Impactul cu realul a durut).

Prăpăstii reci în hăul lor mă cheamă,
Spunându-mi, într-un grai recunoscut,
Că noul sortiment de upercût
E-un editorial din vechea dramă.

Cămașa de iluzii s-a topit
(Cu pânza-i perforată-adânc de moli),
Brodată într-un ev nepotrivit,

Din firu-mpurpuratelor orgolii;
Năluca amintirii s-a coclit
În carnea descompuselor magnolii.

O dramă deghezată-n carnaval

„Mai bine mă nășteam o rămă-n clisă”
(Cum afirma un reputat poet*),
Să nu transport în cărcă vr'un regret.
(Sau poate-un vierme-n fragedă caisă...)

Să pot să fac din lacrimă balet
Ori să prepar comédii în culisă,
Din piesa mea de multe ori rescrisă,
Mi-aș zălogi o strofă din sonet.

Un pact cu umbra care sunt mă-mpinge
În iureșul de spaime și banal;
O greață din stomac până-n faringe

Împlântă-n conștiință un pumnal.
Prin pulberea de viață se distinge
O dramă deghezată-n carnaval.

*Este vorba despre poetul Adrian Munteanu din Brașov și despre poezia acestuia, „Mai bine mă nășteam o rămă-n clisă” (vol. *Fluturile din fântână*, Editura eLiteratura, București, 2014).

Prizonier în scântece subțiri

La colțul străzii, un aurolac
Își ia grăbit o porție de vise;
Sub pleoape-o lume-ntreagă îi pierise,
Ca Hiroshima-n vârful unui ac.

În mintea-i, o câmpie de narcise,
Prin farmec, se transformă în copac;
În damful de eter nu are trac,
Nu-și simte(-n) răni fantasmale ucise.

Dar torța din adânc treptat se stinge,
Când punga-i s-a golit de rătăcirii;
Descătușarea n-o mai poate-atinge,

Prizonier în scâncete subțiri.
Perfidă, disperarea îl împinge
Să afle-o nouă sursă de-amăgiri.

Din minte-mi pleacă visele-n galop

Din minte-mi pleacă visele-n galop,
Cu tot cu gratii și cu tot cu mine,
Cu tot cu muguri, flori și cu stamine,
Cu tot cu slove și cu tot cu op.

Hiena solitudinii revine –
Î(m)i curăț masca gri de mizantrop,
Din zâmbete-mi adun un sfert de snop
(S-au sinucis și au rămas puține).

Din amfora cu stele nu mai gust,
De când se dau și razele pe porții;
Mai am la purtător un pai îngust,

Prin care sorb o culpă de proporții;
Mă cert în gând cu zeul cel injust,
Că stau la rând la marginile sorții.

Bătrâna până nu mai e la modă

Bătrâna până nu mai e la modă –
Slăbită, cocârjată, s-a retras,
Căci lebăda, aflată în impas,
Considera cerneala incomodă.

Consoanele, oprite la taifas,
Se-nghesuie pe tasta cea comodă,

Să prindă-un loc la strania metodă,
Ce greu imprimă sufletului glas.

Când muzele se-ncaieră-n tabletă
Și parcă-ți vezi trecutu-n hologramă,
Mai faci la monitor o piruetă,

Sperând ca verbul să te bage-n seamă,
Te pierzi de tot pe magica planetă;
Auzi morfeme sângerând de teamă.

GEORGIANA TEODORA GAVRILĂ

Trăirea poetului

Ca să-și dezvăluie trăirea poetul
sufletu-și deschide prin taina tăcerii
rostuită-n cuvintele lui,
încă nescrise.
Împărtășirea cu tine ține doar
de cuminecătura secretelor
ultimelor lui sentimente
chinuitoare.
Filele albe ale caietului
răsfoit cu evlavie spre a-ți citi
din memoria gândurilor,
transmit imagini din care tu,
să-i poți desluși arhitectura
sufletului: -un portret chinuit
de plăcerile lumii răscumpărate
cu trăirile sale-..., cât să ne
izbăvească pe toți!

La cârmă

Stau la cârma vieții mele
Peste drumuri ce-am ales,
Chiar de-i zi sau noapți cu stele
Înfrunt zări de ne-nțeles

Cu lumini misterioase
Mări și valuri din adânc,
S-arunc ancora privirii-mi...
Lâng-un petec de pământ!

Stau la cârma vieții mele
Orice drumuri aș alege,
Nu mă plâng că-s nori sau, stele
Străbat lumi, spre-a le-nțelege!

Cursul clipeilor

Se duc clipele pe rând
Ca nisipul din clepsidră,
Absorbite de o hidră
A neantului flămând

Ce prin unduiri de coarne
Strânge-n mreaja lui fluidă
Jumătatea de clepsidră
Încercând să o răstoarne;

Va fi vid cât de curând...
Terminând flămânda hidră
Toți atomii din clepsidră
Va pieri și ea tăcând...
Se duc clipele pe rând.

Extatic

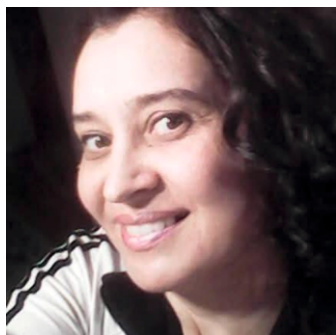
În grădina mea trandafirii
țes miraje cu arome tainice
și înțelesuri necunoscute;
Aici, fluxul timpului aducător
de noi stări, îmi transmite vibrații
pe care eu, cu trăirea-mi firească,
să le resimt ca pe un sentiment
ce nu l-am mai avut niciodată!
*

Pe alt curs cuantic
îmi alunecă acțiunile,
un alt drum al gândurilor mele
aflate-n vertij împletește idei
căutând înțelepciunea
Creatorului suprem!
Zborul fluturilor e vis și poezie,
albinele adună polenul de pe petalele

trandafirilor plini cu magia aromei
care să-mi transmită euforia
Noului Paradis de sub Soare!

*

În grădina mea trandafirii
țes miraje cu desene tainice
și înțelesuri necunoscute;
Fluxul timpului generând
sentimente îmi teleportează
pe retina ochilor extatici
secvențe din Eden!

TEODORA MUNTEAN

EMINESCU - ATUNCI ȘI ACUM

Să nu îndrăzniți să-i roștiți numele,
Dacă sunteți lipsiți de sinceritate.
Să nu îndrăzniți să cugetați răul despre el.
Ajunge suferința îndurată.
Nu i-ați purtat povara pe umerii voștri
Și nu sunteți vrednici să-l judecați!
Tăceți și rugați-vă Cerului
Pentru a sa odihnă!
Eminescu, aureolat, lipsit de orice păcat!
Eminescu, pur și simplu,
Eminescu, clar și împăcat
Cu lumea din care faceți parte,
Neștiutori și goi, fără aură de eroi!
Iertare, mare împărat peste-a vremii stăpânire!
Tu, care ai vorbit drept și răspicat,
Hulind a lumii viclenie!
Tu, care ai demascat falsitatea și minciuna!
Spirit veșnic bogat în
Lumea-n care ai umblat.
Nepărtinitor și sincer,
Ascuns în suferință,
Plin de voință și

Lipsit de neputință.
Măria Ta, eroul nostru
Născut din lacrimi și iubire,
Plin de respect și dăruire!
Îți datorăm un dor etern
Și o iubire de poveste:
Cu zâne blânde și frumoase,
Cu feți-frumoși și înțelepți,
Cu stele mari și sclipitoare,
Cu mări eterne și adânci,
Cu păsări Foenix și măiestre,
Cu trandafiri și flori albastre,
Cu candelă arzând sfioase,
Cu veșnicii și lacrimi multe,
Cu-nchinăciuni și-ngenunchieri,
Cu zâmbete largi și îndrăznețe,
Cu tandrețe și gesturi perfecte.

STILOUL

În lumea albului,
El deține puterea.
El e obiectul miraculos,
Încărcat de magie.

Cu mult talent,
El scrie poeziile
Și poartă scrisul
Pe culmile gândului.

Sus, în zarea albastră,
El cunoaște doruri
Nevăzute și neatinse
De mintea omenească.

În casa mea e prețuit
Cum se cuvine
Și păstrat la adăpost
De frig și de ploaie.

Și dacă ninsori din senin
Cad pe deasupra-i,
Atunci îl închid
În cutia-i mică.

Acolo, la căldură,
Stă întins în aburi
De mult uitați și blânzi,
Pe culmile zborului.
Penița lui e măiastră.
Ea scrie cuvinte multe,
Încărcate de doruri ascunse
Prin noi lumi albastre.

NICOLAE TOMA

FEDRA

(Plăsmuirile unei femei trecute prin viață)

(1)

E toamnă
Mereu o toamnă lungă
Și trăiesc parcă într-un vis
Iar toate visele mele de până acum
Mi-au arătat că trăiau iarăși în mine
Zvâcnirea tinereții hrănind
Vinul curge pe pământ
Și mirosul lui limfatic
Îmi zguduie rațiunea
Palmele bărbaților care au vrut să mă atingă
Înfloresc în formă de inimă
Până și picioarele lor scânteietoare de încântare
Era odată când mă mulțumeam cu lumina lor
palidă
Iar eu plutesc chemând cuvinte acum uitate
Și nu știu de ce mi se par că le-am trăit vreodată

(2)

Înmărmurită privesc umbra ta
Prelinsă peste carnea mea încinsă
Iar tăcerea lăncedă se cască ademenitoare

Voiam să-mi spui cuvinte
Fără a le mai putea rosti
Cuvinte pipăite cu limba sorbind
Din strălucirea unei stele târzii
Vino și dă-mi sânge
Și îți voi da în schimb lapte cât vei dori

(3)

Peste privirea mea apăsarea lasă
Umbre pământii neînțelese porniri
Nu te sfii și așează-ți mâna
Peste sânul meu dornic de atingeri divine
Stau singură cu florile iar pisicile
Prietenele mele de fiecare zi
Vorbesc cu frunzele de pe balcon
În timp ce gânduri nerușinate primitive
Îmi acoperă pleoapa grea de grele energii

(4)

Ce poate fi mai frumos decât o dimineață
În care să te trezești curată și iubită
Să-ți privești palmele și să vezi oglindită
Dorința explodând
În fața oglinzii goală cu formă de amforă
Să faci abstracție de forme și de culoare
Încă să mai visezi iubirea eternă și sălbatică
Să te gândești că undeva departe
Există un el numai al meu
Iar el la fel mă caută cu disperare
Până la moarte

(5)

Parcă simt apăsarea clipelor nebune
Șoaptele iubitorilor le aud în fiecare adiere de vânt
Și le repet pe nerăsuflăte
Cât de mult înseamnă să dăruiești cuvântul cel
bun
Și nimeni nu mai poate opri
Dulceața iubirilor târzii
Vreau să mai simt cum vorbele tale
Își scutură petalele în zbor de licurici
Albele fantasma devorează suspine
Uneori transfigurate-n plâns
Uitarea ce zbate cuprinsă de o firească spaimă
A unui trist prăbușit în inima mea
Mereu dornică de cald sânge

(6)

Când îți deschideam ușa în nopțile nestinse
Intra adierea unui vânt ca un fior ascuns
Îmi spuneai nimicuri și-n ochii tăi mă
dezbrăcam întâi
Apoi de haine și de gânduri
Cu sânii mei te atingeam și îți plăcea
Cum prelungeam așteptarea cea năvalnică
Iar ochii tăi trădau nerăbdarea
Și mă vedeam așa cum eram
Goală plutind prin ochii tăi de diamant
Strigând de plăcere
Dar și de gândul că încă nu m-ai atins
Dar m-ai dorit încă de la început

(7)

Uneori îmi priveai ca un prădător sâni și
coapsele
Murmurai cuvinte neînțelese și nu-ți mai
dezlipeai ochii
Spuneai altceva decât voiai să spui
Voiai să fii nepăsător deși tremurai de chemarea
cărnii
Iar pielea ta mă înnebunea de sete
Nu se poate trăi așteptând nechematul
Iar dreptul la iubire îl am în orice zi
Iar eu te aștept să te trezești chiar dacă
Aș mai trăi o clipă după trezirea ta

(8)

Când eram departe parcă era o altă lume
Îmi miroseam palmele cuprinse de flăcări în
fiecare zi
Închideam ochii și te vedeam alături
În timp ce umbra ta mă cuprindea toată
Îmi venea să zbor de dorință aprinsă
Vedeam flori și gândul meu fugea la tine
Pe ce puneam mâna îmi arăta ochii tăi
învăluitori
Mă priveam în oglindă sau când mă spălam
De fapt te spălam pe tine

(9)

Nu mai știu ce să mă fac cu timpul
Ce roade neîncetat din trupul meu
Nesătulă de viață și de mângâierea trupului meu
neostenit
Câteodată mă amestec în mijlocul cuvintelor
De dragoste precum luna printre nori
Și când urlu de plăcere mă cufund parcă
Într-un ocean stelar neînțeles
Plăcerea și chemarea mă-ndeamnă să trăiesc
intens
Nu există mare fără clocot și iubire fără vină
În zadar te chem să-mi stingi pornirea
Regret că tu crezi că e prea târziu

(10)

Niciodată nu m-am opus chemării către tine
Nu m-am putut împotrivi în zadar mă chinuiam
E ceva peste fire e ca și cum ai saliva de foame
neconținut
Vrei și iar vrei instinctul te condamnă
Te obligă să te dai înfrânt
Plăcerea abandonului ca un miracol
Visezi și plângi așteptând să vină
Cel care crede că te va iubi murind

FLORENTINA MITRICĂ

Întâlnire

Fată frumoasă, știi că mi-ai promis
Că ne vom întâlni la noapte-n vis,
Iar dacă-ți pare cum că ți-e departe,
Să ne-ntâlnim în vis, la jumătate!

Frumoasa mea, eu ochii i-am închis,
Iar visul meu spre tine l-am trimis,
Și ca să-mi fii, iubito, mai aproape,
Te-am strâns eteric, scumpo, pe sub pleoape.

Fată frumoasă-am pregătit în cer
O noapte-ntreagă plină de mister,
Printre comete care cern lumina
Mi-am dus în cer, iubito, pianina!

Avem spectacol, sus, între planete,
Voi cânta lieduri, uverturi, sonete,
Saturn mi-a pus un podium pe inele
Și mi-a făcut afiș: „Pianul de sub stel”

Fată frumoasă, nu ești spectatoare,
Ești invitata specială, de onoare,
Și toate clapele, cu clipe de sublim,
Sunt pentru tine, ție ți le-nchin!

Fată frumoasă, simt că fac păcate!
Te văd lumină îmbrăcată-n noapte
Și pe sub pleoape toată-mi strălucești
Și mă săruți! Cât de frumoasă ești!

Cât de frumoasă ești, nici n-ai idee,
Și cum miroase-n cer a orhidee,
Și a femeie caldă, pură și fierbinte,
Nu pot a spune, nu... s-au inventat cuvinte.

Frumoasa mea, oare am adormit?
Îți simt mirosul ! Oare ai venit?

Îmi ești aproape sau ești tot departe?
Când mă trezesc, te vreau realitate!

03.06.2022

Memoria sărutului ardent

Încă-ți port sărutul buzelor ardente,
Gura mi-e fierbinte, ruju-i de prisos,
Simt cum cresc în mine flăcări decadente,
Ard în vâlvătaie, însă ard frumos!

Rug catapeteasma-i, spre altarul meu,
Sfinții se sfiesc, zboară din icoane,
Am făcut din tine un alt Dumnezeu,
Cer, ca mântuire, sărutări, canoane!

Candela din mine arde ca un rug,
Mă ridic la ceruri într-un nor de fum,
Cu sărutul tău vreau să mă conjug,
Să fac alchimie, din fum un parfum!

Vreau, ca prin săruturi, să mă expandez,
Să fac din scânteii dăre de lumină,
Ca pe cerul nopții eu să desenez,
Un sărut imens lângă o inimă!

Prin sărutul tău poate-s păcătoasă,
Poate pentru unii pare decadent,
Însă de atunci eu mă simt frumoasă,
Numai pentru tine, asta-i evident!

09.06.2025

Ultima redută

Pentru mine, ceru-i ultima redută,
Raiul este scopul meu suprem,
Haina de pământ e aproape ruptă,
Va rămâne-aici, știu, ad ibidem!

Lupta pentru cer nu o fac cu arme,
Viața de aici știu că-i efemeră,
Nu lupt cu orgolii, portofolii, drame,
E epuizantă și o simt mizeră.

Intuiesc că cerul are maniere,
Că noblețea-n rai este immanentă,
Spiritul nu-și cară-n cer șifoniere,
Haina-i de lumină și e permanentă.

Mi-am croit aici haina potrivită
Dacă într-o zi se deschide cerul?
În ființa mea sunt eu pregătită?
Am iubit destul? Mi-am urmat reperul?

Sunt curată eu? Pentru cer sunt demnă?
Mă așteaptă îngeri? Voi fi printre ei?
Voi cânta etern cântarea solemnă
Ad maiorem gloriam dei?

09.06.2025

Poezii premiate în lunile februarie și martie, a.c. în cadrul Cenaclului literar „Eugen Evu” Hunedoara

GETA LIPOVANCIUC

Premiul I

Ascultă-ți inima

Ascultă-ți inima cum tace,
În timpul scurt, ne'ndurător,
Și vei găsi atâta pace,
Și vei afla atâta dor!
Îți înflorește-n chip tăcerea
Drept hrană, drum spre bucurii;
Împărtășește Învierea:
Și-aici, în vâlvă, și-n pustii!

Căci, însușind să-ascuți, să taci,
Înveți și inima să vadă;
Te vezi sihastru-n lan cu maci,
Blajinul pustnic în livadă.
Zidești, din calm, un sanctuar,
În care slovele sărace
Devin balsam, aromă, Har...
Ascultă-ți inima cum tace!

Când simți cum mintea ți-e smerită,
Iar pieptu-ți – blând, precum un crin –
Îți trece liniștea prin sită,
E că tu însuși ești senin;
Și ai puterea de-a alege:

Mireasma tihnei tale-n zbor
S-o înmulțești, s-o poți culege,
În timpul scurt, ne'ndurător.

Ca pe-un papirus, scrie-ncet
Tăcerea-ți deasă și adâncă!
Oricine-ai fi, în lume:-ascet
Sau simplu om, vei fi o stâncă.
E semnul marii-'nțelepciuni,
În goana veșnică, stângace;
Tăcând, vei dobândi minuni
Și vei găsi atâta pace...

E ca un cântec viu de harpă,
În ritmu-i potolit și lent;
E ca scripirea dintr-o lampă,
Ce ți-e azil și tratament.
Mai mult de-atât: mărturisirea
În mutul strigăt ți-e... fior;
Fii taina Păcii, din iubire,
Și vei afla atâta dor!

Vei admira cum vin de sus
Curații fulgii ai armoniei;
E-un fel de-a fi al lui Iisus,
Ca leac al urii și mâniei,
Ca un delict cumva permis,
În altă lume, unde mierea
E calmul tău și orice vis
Îți înflorește-n chip tăcerea.

E ca un far, e sapiența
Ce nu se stinge-n miez de gând;
Când astă taină ți-i esența,
Râzi îndurând și plângi răzând.
E ca o umbră de sfială
A multor, veșnici, mari copii,
Purtându-și lacrima loială
Drept hrană, drum spre bucurii.

Parcă-ai străbate scurtături
Prin îndelunga cale-a sorții,
Rostindu-ți buchii din Scripturi,
Ca domolire a tristeții.
Și, ca monahul, te retragi
În larga-ți liniște – puterea...
Și-i spui tăcerii din desagi:
Împărtășește Învierea!

Însingurarea-i drumeție,
În care poți vorbi mai mult
Decât lipsit de măreție,
Crescând al beznelor tumult.
Și-oftezi, primind-o drept pedeapsă
Sau ca pe un trofeu, să știi

Că ești, tăcând, mereu sinapsă:
Și-aici, în vâlvă, și-n pustii.

Și-aici, în vâlvă, și-n pustii,
Împărtășește Învierea!
Drept hrană, drum spre bucurii,
Îți înflorește-n chip tăcerea!
Și vei afla atâta dor,
Și vei găsi atâta pace...
În timpul scurt, ne'ndurător,
Ascultă-ți inima cum tace!

Cât ninge-ncet, de veacuri, cu iubiri (Glosă)

Cât ninge-ncet, de veacuri, cu iubiri,
În care se-oglindește nemurirea,
Suntem un lac sublim de-mpodobiri,
Simțind atât de limpede menirea.
Ni-i pieptul Evanghelie-n altar,
Ca-n clipa zămislirii ce descinde;
Ea – dragostea curată pentru Har
Și strai ni-i, și-adăpost, dar și merinde.

Odată ce-am ales să fim petală
A ăstui trandafir superb, celest,
De ce-am opta, din haina Lui, regală,
Să-ajungem simple zdrențe, doar un rest?
Iubind desăvârșit, în armonie
Cu lava nesilitei tale firi,
Te afli în speranța-I, încă vie,
Cât ninge-ncet, de veacuri, cu iubiri.

Ca pentru Învieră din colind,
Te-implânți în huma castă-a nebuniei
De-a fi tu însuți micul foc mocnind,
Drept semn pentru candoarea veșniciei.
Căci ochii aplecați spre-un jar frumos
Al haricei Lumini născând iubirea
Ți-e Darul cel suprem, cel prețios,
În care se-oglindește nemurirea.

Va fi și plata pentru-a trece vama...
Iubindu-ți mult aproapele,-mplinești
Pe neamu-ți larg, pe tatăl și pe mama,
Pe sfinții toți, pe legile cerești.
Mulțime de păcate ni le iartă
Fioru'-aprins în sufletul de miri,
Ce știe să deschidă-a bolții poartă...
Suntem un lac sublim de-mpodobiri.

Nici timpul nu ne poate vindeca
Iluzia că, fără de iubire,
Putem zbura..., doar însăși forța Sa
Ne-ntoarce-acasă-n noi, spre izbăvire.

Și coșul plin cu-ofrande-l împărțim,
Să ne-mbrăcăm cu ea – neprihănirea
De-a ne vedea urcând și, cât iubim,
Simțind atât de limpede menirea.

Ca pe un pas – întâiul – cerci avânturi
Și-arunci pe umeri fluturii din stea
Doinindu-ți între ceruri și pământuri,
Ca îngerul veghind după perdea.
Și vrei să-atingi cu râvna-ți lumea-ntreagă,
Ca-ntr-o mirază-n care ești mai rar,
Dar care-ai vrea și ea să înțeleagă:
Ni-i pieptul Evanghelie-n altar.

Răsplată ți-e nădejdea că, în schimb,
Vei fi primit tu – praf infim, doar paiul –
În marea celor blânzi, unde ți-e nimb
O dragoste curată precum Raiul,
Ce-ncape și-ntr-un bob de rouă, mic,
Cu lacrimi de-mplinire, mult crescânde;
Alături ți-e în al veciei spic,
Ca-n clipa zămislirii ce descinde.

Astfel, observi cum clipa te răsfață
Și-ajungi să fii ținut și tu la piept,
Gustând felii din pâinea ta de viață,
Cât urmele-ți vor fi părtașul drept.
Te simți a fi egal cu toate cele,
În Universul fără de hotar,
Găsind cum ți se-așterne lin, sub piele,
Ea – dragostea curată pentru Har.

Iubind, nu știi de frică sau necaz,
Căci dragostea-ndelungă izgonește
Și temeri, dar și lacrimi de pe-obraz,
Te-nvață să trăiești, dar omenește.
Blândețea Lui nădăjduiește mult
Să-ți dea și clipe mari, și suferinde,
Să știi că el – al dragului tumult
Și strai ni-i, și-adăpost, dar și merinde.

Și strai ni-i, și-adăpost, dar și merinde
Ea – dragostea curată pentru Har;
Ca-n clipa zămislirii ce descinde,
Ni-i pieptul Evanghelie-n altar.
Simțind atât de limpede menirea,
Suntem un lac sublim de-mpodobiri,
În care se-oglindește nemurirea,
Cât ninge-ncet, de veacuri, cu iubiri.

GEORGE EFTIMIE

Premiul I

Compensații

Degeaba am făcut economie
De iarnă, de zăpadă, ca un trol,
Că primăvara n-a putut să vie
Decât trecând prin gerul de la pol.

E frig în casă și e frig afară,
Sunt ghiociei pe margini de răzor
Și iarba dă să crească, însă-i rară
Iar soarele se-ascunde într-un nor.

Gerar se strâmbă după școala veche,
Își râde-n pumni de gheața din izvor,
Că a văzut cum vine nepereche
Înfofolit în șubă Mărțișor.

Prier se răzvrătește, nu se lasă,
La CCR cu jalbele-n proțap
Solicită, că foarte tare-i pasă
Să se reia procesul de la cap.

Să fie iarăși soare și căldură,
Să crească flori și iarbă și scoruși,
Iar Greta Thunberg să mai fac-o tură
Și să ne lase fără de mânuși.

Răspunsul a fost scurt, că se amână
Și compensații n-ai să vezi, că n-ai,
Dar dacă stăm cuminți o săptămână,
Va-ncepe vara... chiar din luna mai.

GHEORGHE PUȚUNTICĂ

Premiul al II-lea

Între două veșnicii

Între două veșnicii,
Cuvânt și Judecată,
dăinuie îndelunga-răbdare -
pacea sărmanului,
netranchilizantă, dar îmblânzitoare.

Între două veșnicii,
Miel și Abator,
atârnă muțenia îngăduinței -
tăcuta strădanie a conștiinței,
ursuză de minte și limpede de inimă.

Între două veșnicii,
Învățătură și Tâlcuire,
e deficit de aplecată-ascultare -
sora de scoarță supunerii,
voluntară și necărtitoare.

Între două veșnicii,
Nimic și Tot,
se naște răgazul compătimirii -
leac de încolțire iubirii de semeni,
spongios în boală și reazem în avorturi.

Căci de ai darul Domnului,
Tăcerea scrie cazania preamăririi:
Taci și îngrășă răbdarea,
Taci și rânduiește cugetul,
Taci și mână plugul ascultării,
Taci și cerne Rai aproapei!

ION MORARU

Premiul al II-lea

Idilică

Aș vrea să-ți cânt, frumoasa mea regină,
Înnobilându-ți traiul efemer,
Romante, sub balcon, la mandolină,
Păcat că stai, în gazdă, la parter!

Deși acuma par cam desuete,
Aș vrea să-ți cânt suave ritornelle,
Din operete, arii, canțonete,
Dar n-am știut că tu preferi...manele!

Ți-aș oferi, prințesă-ntre prințese,
Ca să rezști acestei lumi deșarte,
Best sellere și opere complete
Dar n-ai citit în viața ta o carte.

La cinema te-aș duce, la un MALL,
Ca să vedem un film cu multe stele,
Dar, dacă faci o pungă mototol
Din care tu mâncat-ai floricele?

Te-aș săruta pe ochi și pe sprâncene,
Pe buzele-ți ca ouăle de Paște,
Dar mi-amintesc de clipele ieșene
Când eu am fost la sărutat de... moaște!

POVESTE

Pe-un prag străvechi și-un pic de stei
Torcea Ileana-n legea ei,
Crescuse mare, cu folos,
Avea un ten mai mătăsos
Decât oricare dintre fete
Și tot visa la Dragobete,
Un fel de Făt Frumos local
Cu oi, cu brânză și un cal
Ce alerga mâncând pământul,
Adesea se-ntrecea cu vântul.
Era înalt, cu pieptul mare
Și-avea o sută de mioare,
În lumea asta mare, rea,
Părea partida cea mai cea.
Dar s-a zvonit că din apus
Un alt voinic s-ar fi impus,
Un tip sensibil, luminat,
Făcând cadouri ne-ncetat
Și unor fete mai micuțe,
Că astea îi păreau drăguțe,
Le aștepta în drum trei ore
Deși erau cumva minore
Și-atâta le-ncânta pe toate
Că multe sunt însărcinate.
De cele-n vârstă se zicea
Că nici în paișpe nu-l durea,
Că-i mare amator de vin
Și-l cheamă simplu Valentin.
Avea mașină și avere
Cu suta și, de cai putere,
Ileana cică l-a plăcut
Din prima zi când l-a văzut,
Că-n loc de-opinci purta doar ghete,
Deci a uitat de Dragobete,
Deși acesta lângă teatru
O aștepta pe douăș`patru.
Dar lumea spune cu păcat
Că nu era adevărat
Că ea cu zestrea în lădoi
I-ar fi luat pe amândoi.
Și știe numai Cel de Sus
Că multe bârfe s-ar fi spus,
Ba chiar la horă se dezbate
Că aștia doi precis s-or bate
Pe Ilenuța, la un rom
De s-o făcea moarte de om.

Și iată că într-un sfârșit
Cei doi la bal s-au întâlnit,

Ileana biata, ce să zică
Murea pe ea... murea de frică.
S-au prins în horă-acum cei doi
Să vadă care-i mai vioi
Și care este mai bărbat,
Ba chiar și care-i mai dotat,
Și lumea se uita ciopor,
Că unu-i iute de picior,
Iar celălalt părea mai mare,
Luându-și nasul la purtare.
Și-așa cum spun luați de val
Vibra căminul cultural.
Dar dragostea plutea în aer
Și nu părea niciunul fraier
Să scoată șișul, dar se știe
Că au plecat la primărie,
Iar primărița mândră-n sat
Pe amândoi i-a cununat.
Și n-a fost, lume, supărare,
Ba chiar o bucurie mare
I-ar fi cuprins, când li s-a spus...
Că și Ileana s-ar fi dus
Cu ei, departe-acolo-n vest,
Desigur pe ascuns, pe șest,
Dar a plecat cu fruntea sus
La muncă dreaptă... la produs.

VIOLETA BUZĂRIN

Premiul al III-lea

De ziua poeziei

Poezia-i încântare, un miracol într-un gând,
Se așterne pe-albă foaie, azi răsând, mâine
plângând,
Ea în suflet își clădește al ei tainic adăpost,
Dor cu slove pătimite ce-și tot cată al lor rost.

E candoarea dintr-o rugă, e alint la o durere,
O revoltă, e un zbucium, este ancoră, părere,
Care vrea să schimbe-o lume printr-un vers mai
pătimaș,
Să rămână sfat prielnic, să-l citească un urmaș.

Euterpe, tu, zeiță, cu-al tău flaut fermecat
Umpli visurile toate, ești un zbor prea avântat,
Mă subjugi de dimineață până-n seară mult
târzie,
Și în somn tu îmi șoptești câte-un vers de poezie.

Dac-ai vrea, te rog, frumoaso, mai cu grijă, am
vecini,
Care-ntreabă doar de tine, vor cu rime să-i alini
Și să nu te-ncurci cumva, m-am gândit, trimit o
poză
Că n-aș vrea de ziua ta să greșesc și să scriu
proză.

Premiul al III-lea

Legenda lui Dragobete

Dragobete, fiul Dochiei și al muntelui, se pare,
A avut încă din leagăn patru mândre ursitoare:
Primăvara-nmiresmată i-a adus în dar iubirea,
Să nu simtă bătrânețea, să cunoască fericirea.

Vara i-a adus căldură și belșug în toate cele,
Dragostea să-i fie hrană și să-l apere de rele.
Toamna i-a cântat din fluier și i-a dat și veselie,
Iar o iarnă - haină albă și o mare bogăție.

A crescut mândru feciorul și iubit de fete multe,
Toate îl doreau în preajmă, să-l admire, să-l
asculte,
Iar un înțelept de seamă l-a urcat sus pe un
munte
Și l-a învățat ce plante pot o boală să înfrunte.

Dar în noaptea 24, a lui Faur, moș de vază,
Povestește de iubire și băieții îl visează,
Le dezvăluie noi taine, toți așteaptă Dragobete,
El trimite-un dor șagalnic, să le-n cânte și pe
fete.

A trăit mult Dragobete, cam un veac, așa să știe,
A dat sfaturi înțelepte, multă dragoste să fie,
Fiind răpus de moartea neagră primăvara într-o
seară,
A crescut o plantă nouă, un Năvalnic, prima oară

Și se crede că-i feciorul ce vorbea doar de
iubire,
Românaș ce dăruiește bucurie în potire.

ILEANA CORNELIA NEAGA

Drumul Iancului

Glasul Iancului mă cheamă peste dealuri
înverzite
Alături de moții molcomi, cu inimi însuflețite,
Cu pași grei și apăsați și-o durere neostoită,
Cum lăsat-o-n testament, spre-o națiune fericită.

Drumul Iancului ce suie din Bulzești pe culmi
de munte
Fost-a bătut de opinca moșului cu gânduri multe,
Fluier de cireș ținându-i ortăcie-n miez de vară
Cu desagii grei pe umeri și jalbă la subțioară.

Drumul Iancului ce duce peste praguri
moșănești,
Alduit chipul lui Iancu, lângă icoane găsești.
De la Vidra pîn' la Țebea cărarea îi bătucită
În glas trăgănat de tulinic, spre-o națiune fericită.

„La mulți ani și Noroc bun!
Pentru cei ce-ales-au drum
Să trudească-n subteran
Noroc bun și La mulți ani!”

„Astăzi în zi de mare sărbătoare a creștinătății,
noi minerii avem un sentiment de bucurie și de
prețuire în același timp, pentru truditorii din
adâncul pământului care s-au ostenit cu
sudoarea frunții lor pentru binele familiilor lor și
al nostru al tuturor! Un pios omagiu și veșnică
pomenire pentru cei plecați mai repede dintre
noi! Noroc bun!”

6 august 2024 - Mircea Rovinar –
fost miner la IMB

Voi, mineri

Voi mineri ortaci de suflet scormonit-ați greu,
cu trudă
Măruntaiele din munte. Nemiloasă soartă crudă!
Aur alb și Aur negru ați scos voi, sus la lumină
Dar plătit-ați vamă scumpă, făr' să aveți nicio
vină.

Vâlva băii mânioasă pe cei cu slabă credință
S-a răzbunat făr' de milă, prăvălind doar
suferință.
Voi mineri, adus-ați jertfă pentru păcate neștiute
Plătind cu viețile voastre visuri neîndeplinite.

Cu lămpașele în frunte, apa-ți băut din bodâncă
Sudoarea săpat-o șanțuri pe îngândurata frunte.
Odihniți-vă în pace sub doi metri de pământ
De-unde-ați câștigat traiul, din păcate și
mormânt.

Torogoata* și tînguie

Cum sî lasă însararea, brazî cetina-ș' apleacă
Sămn gi-adîncă prețuire și mare cucernicie
Pîntru sufletu' lui Mitru ce sî-nalță-n veșnicie.
Picură rașina-n lacrimi, inima amaru-o sacă.

Țara-ntreagă îl jalește', n-o fost pui gi românaș
Sî nu-l treacă fiori pa space, cîn' îl auza cîntînd,
Gispres-ogor și gispres țară, gispres mîndră,
traganînd.
Patriot cu suflet mare fost-a Dumitru Fărcaș.

Poarta Raiului-i gișcisă pîntru marele artist,
Torogoata sî tînguie, doinind dulce pîntre stele
Lecuind inimi la înger, suferinzi gi doruri
grele,
Placînd ort* cu-a lui cîntare, lasă-n urmă un
nat* trist.

Regionalisme: torogoată – taragot; ort – bănuț;
nat – popor.

7 august 2018 – ziua trecerii în neființă a lui
Dumitru Fărcaș, marele taragotist.

Vremea

Bosumflată, oțărâtă,
s-a sculat cu fundu-n sus
și-acum suduie și tună,
întruna blagoslovește
făcând spume pe la gură,
că ieri seară, din greșeală
a purtat șurța* întoarsă
iar „sâmbăta”* i se vede
de sub poala îmbrumată...

Îmbrumată, înfrigurată,
albăstrită cu brânduși,
se dă-n bărci, zăludă tare
iar cu ochiul stâng îi trage
unuia ce-i stă pe cap,
chiar o cioară... Om de paie!

De acum (ne zice buna)
vremea se-ntoarce pe dos!

Regionalisme: 6 august – Obrejenia,
Schimbarea la Față! Șurța – șorț; „sâmbăta” –
poale.

Tu, Gustar

Stă propit Gustar* de-un păr, trăgând cu ochiul
la Soare
Și-l dojenește-ntrebând: - Nu-i cam iute să treci
dealul?!
-Ce-ntrebare-mi pui, tu, mie? Mă cuprinde, zău,
aleanul!
Cin' mă mână de la spate, învelindu-mă-n
răcoare?!

Că doar tu îți întinzi umbra pîn' la Muntele
Tabor
Unde s-a-ntâmplat minunea. (Recunosc, din a
mea vină)
Când crucindu*-și ucenicii, scăldatu-Sa în
lumină
Preschimbându-și a Sa față, Domnul Sfânt
Mântuitor.

Tu, Gustar, și numai tu, vinovat nepedepsit
Schimbi veșmântul la natură, pârgui strugurii din
vie,
Ierbii-i iei toată vigoarea, lăsând zarea purpurie,
Braț la braț cu o codană și-al ei dor neostoit.

Iar acum te iei de mine că mă pârhoșăsc*, zău,
seara
Să te lăfăi, tu Gustar, să ai timp de-o
trîndăveală.
Ai ce ai cu frunza-n codru și o pui de-o
năvârneală
De își mută mândra patul! Bați din palme: Gata-i
vara!

Regionalisme: Gustar – August; crucind –
mirînd; pârhoși – a se grăbi.

6 august –
Schimbarea la față, Obrejenia.

O, Marie

O, Marie preaslăvită! O, Măicuță, mamă sfântă!
Ochii blânzi, tu îi apleacă, păsuirea mi-o
ascultă.
În genunchi mă-nchin eu ție, cu lacrimi strânse
sub pleoape,
Întinde-mi mâna cea sfântă, de suflet să-mi fii
aproape!

Preacucernică Marie, te rog azi cu plecăciune,
Ascultă-mi sfântă Mărie, umila mea rugăciune.
Nu-ți cer ceriul, nici pământul, nici aur, nici
bogăție
Doar un dram de-nțelepciune, c-apoi bine o să-
mi fie!

Puteri să-mi dai înzecite, să trec punte-amarului
Când m-or pune la-ncercare, frâiele destinului.
Și-ți mai cer și sănătate pentru toți pruncii din
lume,
O, Marie, tu ești bună! Inima din mine-o spune!

Maica Domnului suspină când mă vede-
ndurerată
Îmi ascultă rugăciunea, mă privește-nduioșată.
Simt cum pacea se pogoară și-o lumină se
aprinde
Aripă prinde-a mea nădejde ce ființa îmi
cuprinde.

-Sfânta Maria –
15 august

MARIOARA ARDELEAN

Farmecul satelor

Îmi petrec întreaga vară
La bunicii de la țară.
Jocuri noi, nenumărate,
Inventez pe săturate.

Mă distrez cu pisicuța,
Purcelușul și vâcuța,
Hâșâi găștele-n ogradă,
Câinele îl trag de coadă.

Nici rățușca cea moțată
Nu scapă nescărmănată,
Însă ea se răzvrătește,
Măcăne și mă ciupește.

Amuzat, mă-ndrept spre șură –
Capra face tevatură;
Revoltată că-i legată,
Behăie ca o turbată.

Tot acolo stau grămadă
Câțiva iepurași la sfadă;
Nu știu să-și împartă bine
Hrana ce li se cuvine.

Toate-acestea mă distrează,
Ziua-ntreagă sunt pe fază;
Fac din orice jucărie
Taman cum îmi place mie.

Dar mai tare și mai tare
Mă atrage râul care,
Șerpuind încet, străbate
Satul pe la jumătate.

O grămadă de broscuțe
Mititele și drăguțe

Salturi fac pe mal, spre apă,
Au și ele chef de joacă.

Chiar și apa cristalină,
Invadată de lumină,
Clipocind, îmi dăruiește,
Din rezerva ei, un pește.

Malul râului-minune
Face și el fapte bune:
Îmi adună cu răbdare
Cochilii de melci, ușoare.

Întâmplările frumoase,
Amuzante, numeroase,
Mult timp de acu-nainte
Vor rămâne-n a mea minte.

Aș dori ca toți, în fine,
Să descoperiți, ca mine,
Farmecul și bucuria
Satelor din România!

La bunici

La bunicii de la sat,
De toate am învățat:
Să dau grâu la porumbei,
Grijă cum să am de ei,

Găștele să le păzesc,
Vulpea hoată s-o gonesc,
Când se-apropie încet
De cotețul cel cochet.

Hoțomana mătă vrea
Să mă joc nițel cu ea;
Eu îi spun că-s ocupat,
Multe am de rezolvat:

Iepurașii să-i hrănesc,
Melcișorii să-i gonesc
Din grădina mea de flori,
Că sunt foarte stricători.

Merg apoi la pescuit,
Peștișorii m-au simțit,
Speriați s-au adunat,
Drept la mare au plecat.

Pentru că m-am supărat,
Duc rățoiul la scăldat:
Lipa-lipa, cătinel,
Vin și rațe după el.

Tare s-au mai bălăcit,
Chiar și broaște au găsit,
Bucuroase au mâncat,
Până când s-au săturat.

Simțindu-mă obosit,
Spre căsuță am pornit.
Ați văzut cât am lucrat,
Cel mai harnic sunt din sat!

Multe v-aș mai povesti,
Dar o las pe altă zi,
Căci acum s-a înnoptat
Și, cuminte, m-am culcat!

Planuri de vacanță

Vara și-a intrat în drepturile de stăpână peste întreaga natură, oferind cu generozitate tuturor căldura-i binefăcătoare. Sub domnia ei a sosit și mult așteptata vacanță. Fericiți, copiii își fac planuri unde să meargă, pentru a se bucura de beneficiile frumoasei zâne. Unii sunt nerăbdători să plece la bunici, care îi așteaptă întotdeauna cu multă dragoste, alții preferă valurile înspumate ale mării. Mulți se pregătesc pentru escaladarea munților cu piscuri abrupte și cărunte sau a altor locuri minunate, din țară ori de peste hotare. Ionuț și Andrei, prieteni nedespărțiți și vecini totodată, și-au propus să rămână acasă și să meargă la pescuit. Erau nerăbdători să își demonstreze priceperea într-ale pescuitului, cu undițele primite de la părinți ca bonus pentru că încheiaseră anul școlar cu rezultate foarte bune la învățătură.

Entuziasmați, și-au pregătit cutiuțele cu viermișori și musculițe, iar în rucsăcele au pus ceva merinde și, bineînțeles, apă de băut. Luându-și în spinări rucsacurile, iar pe umeri undițele, au pornit fluierând fericiți la drum. Aveau de parcurs o distanță bunicică până la râul de la marginea orașului, însă lor li se părea o nimica toată. Întrecându-se în fluierături cu păsărelele care dădeau concerte prin coroanele copacilor de pe marginea drumului, nu simțeau oboseala și nici arșița soarelui.

Au parcurs cam jumătate din distanță, când, dintr-odată, cerul albastru și senin s-a întunecat, acoperindu-se de nori smoliți și zdrențaroși. Vuietul asurzitor al vântului ce își croia cu repeziciune loc printre crengile pomilor și freamătul neliniștit al frunzelor prevesteau apropierea unei mari furtuni. Picături mărunte, scăpate din strânsoarea norilor, au început să cadă jucăușe pe scoarța pământului înfierbântat. Cei doi prieteni, dezamăgiți că li s-a năruit planul, au fost nevoiți să se întoarcă. Ionuț, încercând să nu ia în considerare capriciile vremii și dorind să-și binedispună prietenul, care s-a cam întristat, spuse:

- Andrei, nu e cazul să fim supărați!
Vacanța este abia la început. Avem destul timp, cât e vara de lungă, să pescuim!

- Ai dreptate, Ionuț! De altfel, dacă va trece vijelia, poate chiar astăzi vom pune în funcțiune mândrețe de undițe.

- Bine te-ai gândit, Andrei, dar după cât se arată de cătrănită furtuna, cred că va ține toată

ziulica! Dacă va fi așa, mergem mâine la râu. După ploaia asta zdravănă, peștii ne vor aștepta dansând bucuroși la suprafața apei! completă Ionuț zâmbind.

Norii se scuturau, dând drumul ploii în ropote asurzitoare, tocmai când băieții ajunseră acasă. Priveau acum pe fereastră, fascinați de spectacolul oferit de natură, dar totodată dornici și nerăbdători ca șiroaiele ce cădeau cu repeziciune, făcând bulbuci, să se oprească. Voiau ca norii, ușurați de povară, să-și vadă de drum, lăsând cerul liber, cu soarele în toată măreția lui, pentru ca ei să-și poată continua drumeția întreruptă brusc spre râul ticsit de pește. Dar ploaia își vedea de ale ei, fără să-i pese câtuși de puțin de planurile lor mărețe. Încetîșor, umbrele nopții cenușii coborâră peste natura zgâlțâită de capriciile vremii.

- Ionuț, acum plec și eu acasă! spuse Andrei, după un căscat zdravăn. M-a luat somnul.

- Să știi că și pe la ochii mei dă târcoale Moș Ene, replică Ionuț. Ne atenționează că este timpul pentru culcare.

Fiecare la căsuța lui, în pătuțul confortabil, visa la întâlnirea de a doua zi cu mulțimea de peștișori. Dis-de-dimineată, Ionuț a fost trezit de ciripitul păsărelelor, care concertau bucuroase că scăpaseră de vremea urâtă. Razele aurii și jucăușe ale soarelui luminau încăperea. Ionuț se ridică din pat, fiind întâmpinat de căldura lor binefăcătoare.

„E timp frumos”, își spuse, țopăind vesel în fața ferestrei. Apoi ieși afară să își admire grădinița de flori, amenajată cu mânuțele lui pe terenul din fața casei. Acestea, culcate la pământ de greutatea ploii, îl priveau rugătoare:

- Ionuț, Ionuț, vino și ajută-ne să ne ridicăm, altfel nu-ți mai putem bucura privirea cu frumusețea noastră!

Înțelegându-le dorința, le aranjă cu grijă tulpinițele, iar ele, drept mulțumire, își deschiseră corolele, oferindu-i miresme minunate. Băiețelul le privi fericit, apoi își strigă prietenul care, de altfel, aștepta de ceva vreme în fața porții, gata de plecare spre râu. Își luă undița și rucsăcelul, după care porniră amândoi voinicește la drum, nerăbdători să dea față cu peștii. Dar pe cât le-a fost entuziasmul de mare, pe atât le-a fost dezamăgirea. Își făcuseră speranțe că vor prinde și vor mânca pește pe săturate, dar când colo, dumnealor nu se zăreau nicăieri. În fața ochilor le apărură doar două broscuțe certărețe, care țopăiau vesele, încercând să prindă câte o musculiță sau vreun țânțar.

- Probabil că peștișorii au simțit apropierea noastră și, precauți, s-au ascuns pe sub pietrele din apa învolburată, spuse Andrei.

- Sau poate nu le-a trecut spaima provocată de furtună și de aceea nu se arată la suprafață, continuă Ionuț discuția. De fapt, nici nu contează, rău este că trebuie să ne punem pofta de-a mânca pește în cui, mai zise el, făcând haz de necaz. Tare bine ne-a mai început vacanța! Haide să inspectăm împrejurimile, măcar cu ele să facem cunoștință!

Neavând altceva mai bun de făcut, porniră pe malul reavăn al râului, în recunoaștere. Merșeră cât merșeră, când în față le apărură un stufăriș des și spinos, care îi împiedică să înainteze.

-Nici de această dată nu avem noroc! spuse Ionuț. Cred că este mai bine să ne întoarcem acasă, cu siguranță vom găsi o modalitate să ne distrăm!

Nu apucară să facă doi pași, că un zgomot ciudat le atrase atenția. Curioși, se opriră locului, încercând să afle din ce direcție venea, când observară stuful mișcându-se la mică distanță de ei. Încetîșor, își făcură cărare prin desiş, ajungând la locul cu pricina, unde dădură cu ochii de un iepuraș care stătea ghemuit între mărăcini și scâncea încetîșor. Se apropiară de el și, văzând că nu fuge, Ionuț îl luă în brațe. Atunci observă că era rănit.

- Sărăcuțul, probabil a scăpat din colții vreunei vulpi hrăpărețe și a reușit să se ascundă în stufăriș! Uite, Andrei, cât stă de liniștit, aproape că nici nu respiră! Cred că din cauza durerii.

- Posibil, zise Andrei, sau poate a simțit că suntem băieți buni, că îl vom ocroti și îi vom obloji rana! Ce spui, nu crezi că ar fi bine să îl luăm cu noi? își dădu el cu părerea, mângâindu-i blănița moale.

-Sigur că îl luăm! aprobă Ionuț, mângâindu-i și el urechiușele ascuțite. Îl îngrijim împreună până i se vindecă rana, astfel vom avea ocupație și totodată facem o faptă bună. Cei doi prieteni porniră spre casă, fericiți.

- Vezi, Andrei, că totuși norocul nu ne-a părăsit? E drept că rucsăcelele noastre nu au primit niciun pește, dar totuși nu am făcut drumul degeaba până la râu. Ne-am ales cu un prieten de nădejde! glumi Ionuț.

- Da, da, așa este! Când se va însănătoși, nu o să mai plece de la noi. Va fi jucăria noastră vie, care o să ne iubească! completă Andrei vesel.

- Și pe care o s-o iubim! adăugă Ionuț. În ce privește pescuitul, vom merge în altă zi, când peștii vor fi mai ospitalieri și nerăbdători să facă cunoștință cu năzdrăvanele noastre undițe, mai spuse el.

- Până vor fi atât de amabili, cu siguranță multă apă va curge la râu, iar pofta noastră va rămâne nesatisfăcută, dar asta nu mai contează! completă Andrei. Acum îl avem pe urecheat, așa că vacanța noastră va fi frumoasă și nu vom avea timp să ne plictisim...

VALENTIN DAVID

Antidot la caniculă

Chiar pe canicula cumplită,
Când stau mereu cu berea-n față,
Nevasta, foarte opărită,
Cu-a sa privire mă îngheață!

Secretul caniculei

E-o incandescentă vară
Și cutuma o adopt:
Codul roșu de afară
E cel verde, ce s-a copt!

Cod roșu

Când arșița e-ngrozitoare,
Fierbând în clocot berea, sucul,
Iar ouăle se coc la soare,
Zâmbește numai eunucul!

Dramele caniculei

Observ, cam trist, privind o divă,
Ce face-n mare topless, baie,
Că pe căldură excesivă
Și siliconul se înmoaie!

Căldură mare

Canicula-i de balamuc,
Dar chiar de atmosfera-i sumbră,
E bine vara sub papuc,
Fiindcă, totuși, stai la umbră!

Caniculă absolută

Chiar și molecula
Arde, e tăcere...
Părăsind pendula,
Cucul bea o bere!

Pragmatism

Iubitei, copleșit de-amor,
În Caraibe, pe nisip,
I-am dat un fir de măștișor...
Dar ea l-a folosit ca slip!

Tratament anticaniculă

Poți să faci economie
La impozit și mâncare:
Spargi un geam la Primărie
Și mergi vara la răcoare!

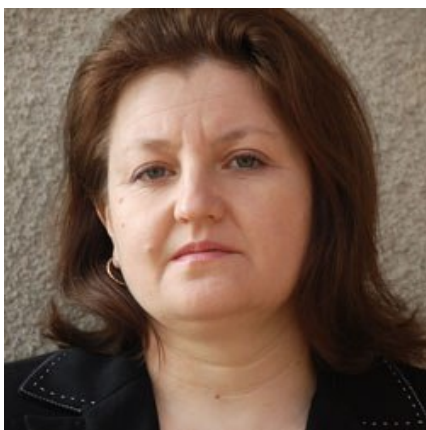
Respectând apa

Să protejez divina apă
Și pentru propria-mi plăcere,
De sete, buza dacă-mi crapă,
O oblojesc și beau o bere!

Protecție UV

În lumea asta mare,
Observ că-n mod ocult,
Deși e loc sub soare,
La umbră-i și mai mult!

MONICA DUȘAN

O seară de vară

(fragment din romanul *Viața ca o lacrimă*)

Era o seară călduroasă de sfârșit de iunie. Aflat deja în vacanță, în seara aceea mă întorsesem cu tata și cu Ion, unul dintre frați, de pe Măgură, de la coasă, iar Pătru și Vasile, alți frați, fuseseră la fân în Zăvoi și Haturi. Dealurile începuseră să se dezbrace de haina lor de ierburi verzi, înflorite abundent.

Intrăm în curte. Portița pocnește sec în urma noastră, trântită cu sete de Ion, care nu prea era în apele lui. Tot Ion trânti și furcile și greblele pe care le dusese în șură, după care își descărcă nervii printr-o cascadă de sudălmii adresate vacii. Eu am luat între timp o troacă mare de lemn, am tras din fântână câteva găleți cu apă și am început să mă spăl zgomotos, din cap până în picioare. Dacă ați ști ce minunată era apa aceea!... O desfătare fără seamăn după arșița de peste zi. De la o vreme am început să râd de unul singur, auzindu-l pe Ion cum bodogănește prin curte, supărat pe tot ceea ce-i ieșea în cale, de la o simplă unealtă, până la animalele din gospodărie. Știam de unde-i vine supărarea... Când ne întorceam de la fân o văzuse pe Anuța lui Lazăr al Țirinchii, stând în poartă cu Sabin al Huțuleștilor. Și râdea Anuța de răsuna toată ulița... Lui Ion începuse să-i fiarbă sângele. Din cauza asta pătimeau acum toate animalele din ograda noastră.

Odată scăldat, iau un ștergar aspru de cânepă și-mi frec spatele, mâinile, umerii. Dinspre grajd nu se mai auzea acum decât țârâitul laptelui în șistar. Ion se apucase să mulgă vaca. Atunci, ce mă gândii eu? Hai să pun o țără de ”lemne pe foc”. Și începui să-l zgândăresc pe frate-meu.

- Îți trecu mă, supărarea? Te călcă vaca pe

picioar? întreb eu în șagă.

- Tacă-ți mă, gura, până nu iau zbiciul din cui! zbieră înciudat Ion.

- Da' ce-l căpătă mă, pe ăsta? întrebă și fratele Vasile care tocmai intra pe poartă.

- Nu te băga Vasile, că-i de rău! răspund eu foarte serios. Își uită colopu' acasă și-l bătu toată ziulica soarele în cap, așa că, îi musai să tăcem...

N-am apucat să-mi termin vorbele, că printre noi zbură țesala, care căzu turtindu-se de peretele casei. Ion ne privea din ușa grajdului cu fața vântată de furie. Însă după această izbucnire nu mai zise nimic, întorcându-se la vaca lui și la șistar. Se potolise ca prin farmec. Parcă țesala aceea fusese toată vina.

- Mă, tu bolunziși rău! îi strigă Vasile aranjând furcile în șură.

Dinspre bucătărie veneau arome ispititoare, ce ne dădeau ghes să ne grăbim spre casă. Mămăliga trona deja mare și galbenă ca o lună plină în mijlocul mesei. Tocana de legume bolborosea pe foc, făcându-și simțită prezența, până departe pe uliță. În ogradă, câinele nostru Lăbuș, avea chef de joacă și făcea instrucție cu orătâniile, alergându-le prin toată bătătura și făcând o hărmălaie nemaipomenită.

- Ieși Mircea, de-i arde vreo două la sălbatecul acela, că-mi învrăjbește găinile, acu' pe când să se adune la coteț! îmi strigă mama cătrănită.

- Îl potolesc, da-i dau și o bucată de mămăligă!

Înainte ca mama să apuce să protesteze, eu am și înșfăcat o bucată din mămăliga ce tocmai fusese tăiată cu ața. Ne-am așezat apoi la masă: tata împreună cu trei dintre feciorii mai mari, printre care mă număram și eu. Restul rămăseseră pe laviță și paturi, cu strachina în mână. Toți nu încăpeam niciodată la masă.

- No, Petre, Vasile, ce făcurăți cu fânul din Zăvoi? întrebă tata dintr-o dată, printre îmbucăturile de mâncare.

- Îl pusăram pe par, ăla cosit de ieri dimineață. Pe cel cosit de azi, îl făcurăm căpițe, numai mâine dacă l-om pune...

- Îi slab fânul? întrebă tata iar.

- În Zăvoi îi mai bun, da' pă Haturi îi tare slab. Cu seceta asta, n-ai ce aștepta! răspunse Pătru.

- Tare greu ne-om descurca la iarnă cu boii, cele două vaci și turma de oi...

Și atunci, spre spaima mea, tata continuă:

- Ar fi bine Mircea, să te însori la iarnă cu Oana, fata Vlădeștilor, și așa aud că-i moartă după

tine. Duminică la horă, umblă vorba, că tot pe tine-și ținea ochii.

Prin mine trecu un fulger, un fier înroșit, nu alta. Totuși am avut tărie destulă să nu mă arat prea surprins de propunerea tatei. Cu o prezență de spirit care acum îmi pare de necrezut, am răspuns liniștit:

- De murit, mor ele mai multe, da' nu pot să mă însor cu toate câte umblă după mine.

- Auzi-l, mă!

- Fălosul!

- Nici nu se laudă! Îi tare smerit! Nu una, mai multe...

Frații începură să râdă și să mă ia care mai de care peste picior, scăpându-mi câte o scatoalcă prietenoasă în umăr sau peste cap. Dacă nu intervenea tata, cine știe când s-ar fi încheiat tot ciroul în care intrasem, doar ca să scap de înșurătoare.

- Încetați o dată! strigă tata sătul de reprezentăția noastră. Eu vorbesc cât se poate de serios și vouă vă arde de măscări? De ce să pierdem fata asta? Te-ai căpătui. E singură la părinți, are pământ până-i lumea, turme de oi. Tu ai boieri.

- Nici nu mă gândesc! am răspuns eu înciudat și tare colțos.

- Ești un prost! se aprinse tata.

- Oi fi, am răspuns eu, dar nu vreau să fiu sluga lui Nicodim, tatăl Oanei. Știe tot satul că-i un om câinos, și atât cât va trăi el, eu nu voi fi în casa aceea decât o slugă ordinară.

- Nu vrei slugă, da' atunci îi mai bine bou, să tragi în jug pe pământul nostru care nu-i de ajuns pentru câți suntem. Zici că-i mai bine, bou?

- Lasă copilul în pace, interveni atunci mama împăciuitoare. Poate că nu-i place nici de fată! Ce știm noi?

- Da! Să-l las atunci să se însoare cu sărăntoaca satului, cu Ioana lui Văsălie?

Mama făcu ochii mari și-și duse mâna la gură ca pentru a înăbuși un strigăt, și nu mai spuse nimic. În casă, se lăsă o liniște adâncă. Doar sorbiturile fraților mei ce-și mâncau mămăliga cu lapte, se mai auzeau. Nimeni nu mai scoase un cuvânt, doar tata mai bombăni că n-o să mă lase să mă nenorocesc, după cum m-o tăia capul meu cel prost.

Între timp, soarele scăpătase după dealuri, înroșind cerul. Noaptea-și strecura neînvința printe copacii cu frunzele tremurânde, desmierdate de respirația catifelată a înserării. Case și ființe se scufundau treptat, tot mai mult, în nopți și tăcere. Pale de aer răcoros, cu miresme îmbătătoare de fân cosit, cutreierau ulițele și ogrăzile satului. Rar se

auzea scârțâind câte o cumpănă de fântână, pocnetul unei porți trântite sau lătratul răzleț al unui câine. Nu departe, doi motani plecați în escapade nocturne își disputau dreptul de a curta una dintre mâțele satului, iar miorlăiturile lor stridente sfășiau liniștea nopții. Curând se auziră niște garduri trosnind, iar miorlăiturile încetară. Un vecin gonise cu pietre motanii aflați în dispută amoroasă.

Eu ascultam toate aceste zgomote din mijlocul ogrăzii. Cu mâinile la spate, stăteam gânditor în nopți. Stelele multe, îmi făceau șmecherește cu ochiul. Știau ele ce știau! Între timp, poarta de la uliță, trântită puternic, se închise troznind. „Aha, mi-am spus, Ion merge la Anuța!” Și pe mine mă aștepta Ioana, dar nu puteam să plec așa, oricum, fără să-mi iau măsurile de rigoare, mai ales după discuția de la cină. Ai mei nu trebuiau să știe că mă întâlnesc cu ea. Așadar, eu stăteam în ogradă și număram stelele, așteptând ca ceilalți să se culce. Făceam pe cătrănitul ce nu are somn.

În casă lampa se stinse repede. Pe urmă, l-am auzit pe Vasile cum se întinde de-i trosnesc oasele și cască zgomotos. Puțină foială pe prispă și în scurt timp se auzi un sforăit de om sănătos. Vasile adormise deja. Toată vara el dormea pe prisma casei, învelit în piei de oaie, spunând că lui numai la aer curat îi priește somnul. Ceilalți ne urcam în podul șurii în fân. Trebuia să urc și eu în pod, ca să nu dau de bănuț. Când am ajuns în pod, Pătru dormea de mult, dar Lazăr și Ștefan mă întâmpinară făcând tot felul de glume pe socoteala mea.

- Vine fălosu', măi, Lazăre, măi, să-i facem loc...

- Ce loc, mă? Crezi că-i arde lui de somn? Se gândește la mândre. Parcă nu-l știi? Nu auziși câte are? Îi greu și cu una, da' cu mai multe!?

- Ai dreptate, Lazăre, multe gânduri are! Nu-l văzuși mai adineauri în ocol cum împărțea pe stele? Poți și să bolunzăști de atâtea gânduri, zău așa!

Eu mă făceam că nu-i aud. M-am așezat pe ultimul fusc al scării și tăceam cu capul în pumni. Un singur cuvânt dacă aș fi spus, frații mei ar fi continuat cu bășcălia și dicuțiile în contradictoriu până spre dimineață, ori interesul meu era ca ei să adoarmă cât mai repede.

- Mai bine ne-am culca, zise Ștefan într-un timp. Nu vezi că ne răcim gura de pomană? Asta se face că nu ne aude. Fălosu-i tot fălos!

Parcă stăteam pe ghimpi, pe spini, pe ace. Furnici parcă-mi alergau pe sub piele de nerăbdare. Limbi de foc îmi curgeau prin vine. Nu

mai aveam stare. Dar în cele din urmă a dat Domnul și au adormit. Erau ruși de coasă. Coborâi scara pâș, pâș, ca un măt ce se furișează în camera plină de bunătăți. Am deschis ușa la sură, dar a naibii ușă, scârțâi ușor. Uitasem să o ung și acum inima mi se opri în piept. Sus, se auzi fânul foșnind. Cu inima cât un purice mă așteptam ca cei de sus să-mi strige una-alta, dar nu se mai auzi nici o mișcare.

Odată ajuns în uliță aproape că am luat-o la fugă. Ioana mă aștepta... Dacă se plictisește și pleacă? Toată ziua nu trăisem decât cu gândul la ea și la întâlnirea din acea seară. De zeci și sute de ori am ridicat ochii peste zi spre cer, urmărind drumul soarelui, dorind să-l văd odată scăpătat după dealuri. Tata chiar mă întrebase de la o vreme, dacă nu am ceva fluturi la cap de mă tot uit ca un zănatec pe cer. Tălpile îmi lipăiau grăbite prin praful drumului. La trecerea mea zgomotoasă, perechi îmbrățișate se retrăgeau speriate în umbra porților sau după garduri. Am trecut apoi valea peste arinul răsturnat și am apucat spre dealul din spatele casei Ioanei. Aici, peste vale, fânul nu fusese încă cosit și-mi mângâia cu flori înmiresmate pulpele. Ajung în cele din urmă și la poalele dealului cu salcâmi.

Deodată, undeva aproape, zării o mogâldeață albă, răsărind din iarba înaltă.

Recunoscui cămașa și poalele albe ale Ioanei, care mă aștepta. Alergai spre ea și-o cuprinsăi în tăcere, privind-o cu nesaț, atât cât îmi permitea lumina slabă a lunii, prefirată prin frunzișul rar al salcâmlor. Mai mult îi ghiceam trăsăturile delicate și-i simțeam privirea caldă, nesățioasă. Îi luai mâinile, apoi îi sărutai pielea moale de la încheietura mâinii. Mă așezai și o luai în brațe înlănțuindu-i mijlocul, să i-l rup nu altceva. Capul Ioanei se așeză suspinând în scobitura umărului meu, încălzindu-mi obrazul cu răsuflarea-i caldă. Trupul tot îmi fu cuprins de o căldură și o amețală nemaicunoscute. Parcă toată ființa mea se pătrundea de acele rotunjimi calde ce-mi apăsau carnea, aiurindu-mă. Părea că iau ființă a doua oară, în alt trup, un trup îmbogățit, completat cu trupul Ioanei.

Ioana îmi pătrundea tot mai mult în carne, în sânge, oasele mă dureau, sufletul îmi creștea, înflorea și o simțeam tot mai mult ca făcând parte din mine. Cădeam, cădeam la nesfârșit într-un abis ademenitor, simțurile se atenuau, doar căldura și amețala creșteau în mine și dorința de-a o ști cât mai aproape, făcând parte din mine. Pielea-i mirosea a petale de flori, iar carnea ei avea frăgezimi de piersică răscăptă.

Cea mai tare băutură nu m-ar fi amețit așa cum mă amețea prezența Ioanei. Însă trebuia să mă trezesc. Să ne trezim. Nu puteam rămâne îmbrățișați întreaga noapte. Desprinderea de trupul pereche a fost dureroasă. Mă simțeam întreg doar alături de ea, doar simțind-o aproape. Fără ea parcă eram o rămășiță a unui întreg, un om fără sens și fără rost în lume, o epavă în derivă...

Valer Nandra - *Geneza lângă vas cu Gerberă*
Ulei pe pânză, 50x65 cm

TUDOR CICU

Măi, câte drăcovenii nu mai visează omul!

Pornisem înarmat cu o lopată pe singurul drum desfundat de zăpezi, spre casa bătrânească a socrilor (decedați de câțiva ani), cu gândul să-mi eliberez stupii de sub nămeți. Ajuns la capătul drumului, am parcat mașina la șosea și am privit în jur. O pustietate albă, de jur împrejur, se înfățișa ochilor mei. Nu se zărea țipenie de om. Am coborât poteca spre vale, de unde știam că voi găsi drumeagul printre dealuri, singurul drum care mă va duce spre Negoșina. Ajuns în vale, am dat de singurul om în tot acest peisaj.

– Bună ziua, tataie! am zis. Pe drumul acela, spre Negoșina, se poate urca?

– N-am auzit pe nimeni. Dar nu te sfătuiesc a încerca.

– Și totuși...

Îl văzui cum ridică din umeri a neputință și arată cu degetul către cer. Care va să zică, suntem la mâna Celui-de-Sus.

– Cum o vrea Dumnezeu! îi auzii ultimele cuvinte.

Stăteam cu lopata în mâini, cuprins de deznădejdea celui care știe din start că n-are cum se lupta cu nămeții acestor coclauri sălbatice în plină iarnă. Moșul din fața mea, singura ființă întâlnită pe această cărăruie a satului, m-a privit ca pe „pazarghidionul” lui Nicolae Filimon, despuiat dintr-odată de ceașiri și ișlic de frumoasa grecoaică Duduca.

Dar avea dreptate bătrânul. Ce puteam face eu, de unul singur, cu o simplă lopată? Ce, eram eu Pipăruș-Petru din povestea auzită de la mama în copilărie? Acela luase ditamai stejarul, pe care-l smulsese din pământ ca pe-un morcov, de-l pusese pe umeri și haide cu el acasă, la mumă-sa, că poate n-o fi avut nici lemne de foc. Aș fi luat și eu troianul în lopată și hăt cu el, l-aș fi aruncat

până în spatele dealului, dar, de, povestea-i poveste și rostul zilei ăsteia nu stă în puterea poveștilor. Parcă-l și auzeam pe amicul meu constănțean pe care-l pusese la tren. Primise un telefon de acasă și se hotărâse așa, deodată. „Mai întâi, nea Tudore, să mai trăiești câțiva anișori prin coclaurile astea și abia după aceea să-i judeci pe bătrâni”, îmi sufla ceva necunoscut la ureche. Numai de nu m-aș întâlni pe cărare cu moșul acela – gândeam eu, urcând înapoi dealul cu lopata. „Dar când e să ai ghinion, trebuie să-ți spui „Doamne-ajută”, așa e creștinește și bine. La urma urmelor, voi scăpa, poate, ca acel Șciupkin al lui Cehov. Nu, nu e bine! Profesorul de caligrafie Șciupkin trebuia prins cu însurătoarea în camera Peplovilor și pus să jure pe icoană. Noroc că, din grabă, doamna Petrovna luase portretul scriitorului Lajecnikov în locul icoanei. Doamne, ce gânduri aiurite... na!” Plecasem cu o lopată până la casa bătrânească de la munte, să-mi scot stupii din nămeți, nicidecum n-am plecat la însurătoare pe o așa vreme, ca profesorul acela.

Am luat lopata în spinare și, de unul singur, în toată pustietatea aia albă, am pornit doar cu gândurile mele către mașina pe care o lăsasem undeva la șosea. Am mai privit încă o dată peste umăr, înapoi. Nu se zărea nimeni în toată pustietatea aia. „Nu-i nimeni!” mi-am zis. „Mi se pare că nu-i nimeni” (gândea și Pavel Ivanâci Vihodțev) – din schița lui Cehov –, dar mi-am amintit că acela, totuși, când pași în pavilion, „zări o siluetă”... Acum, de! Domniile voastre tare ar dori să afle, sărind una-două cu gura pe mine, să vă spun a cui o fi fost silueta? Până una-alta, să revenim la „Ciocoi vechi și noi” a lui Nicolae Filimon, cum spuneam, că „doar natura a pus amorul în inima fiecăruia”. Adică în inima unui „pazarghidion” ca mine, păi, cum altfel? Ca să vezi, la ce gânduri mă trimit acum vorbele lui Pavel Ivanâci ăla! În mașină, musai, mi-am zis, o să-i scriu câteva rânduri într-un SMS prietenului meu constănțean, care mă tot acuza la scara trenului că, decât să bat câmpii fără folos, scriind despre discuția avută cu el, mai bine mă ia la întoarcere cu el în Piața Universității, „in live”. „Raiul ceresc și pământesc nu se poate deschide decât prin femei”, spunea N. Filimon sau Vihodțev ăla? Încerc să-mi pun ordine în idei. Bunăoară, abia ieșit pe ușa unei biserici de la noi din oraș, în care tocmai m-am rugat pentru neamul acesta, mi-am zis: „Dacă și acolo, unde credeam că voi găsi toiagul și traista pribeagului ori pe ale înțeleptului Oedip, „sacru simbol al umilinței și pietății creștine”, am găsit întronate ignoranța, invidia, mândria, lăcomia și alte păcate mortale,

atunci la ce mi-a folosit acest refugiu, Doamne, pentru a nu mă regăsi în casa Ta în „ceva” anume? L-am sunat apoi pe prietenul meu constănțean (întrucât nu-mi răspunsese la SMS), întrebându-l, îngrijorat, dacă a mai salvat câte ceva din focul mistuitor de la casa sa de la țară. Voise el ceva să-mi spună, dar se pusese trenul în mișcare.

– „Încă nu știu mai nimic, nea Tudore! Sunt tot în trenul cu care am plecat ieri după-amiază din Buzău. Nu mai înaintăm deloc. Nu ți-am răspuns la SMS, că sunt pe afară și, înghețați bocnă, ne tot fâțâim încolo și încoace pe lângă terasamentul căii ferate, doar-doar om afla câte ceva. Nimeni nu ne spune mai nimic. Parcă ne-am fi rătăcit pe undeva ori trenul acesta e cel care nu trebuie să mai ajungă vreodată la destinație. Sunt ca personajul acela din Kafka, de care tot făceai matala mare tapet în cartea ta. Stai liniștit, te mai sun eu”.

Noaptea am visat din nou că mă întâlnesc cu prietenul meu în Pavilionul cel vechi de la noi, de aici, din Crângul buzoian. Nu știu de ce, lui Pavel Ivanăci soarta nu-i arătase o inimă plină de recunoștință, după cum i se prefigurase în scrisoarea anonimă. Cert e că mie, unuia, baierile cerului s-au deschis, de am putut fi martorul următorului dialog imaginar avut cu amicul meu:

– „Bucură-te, taică, și iarăși bucură-te! i-am spus. Nu-i așa că acel personaj K. avea tot dreptul să se întrebe în ce cătun rătăcise el, oare, la prima descindere la castel? În scrisoarea sa, până și Dinu Păturică îl liniștea pe tatăl său, Ghinea Păturică, cu astfel de vorbe mieroase. De când te afli în trenul acesta, s-au întâmplat multe prin țara asta. Mai nou, știai că s-au amânat alegerile, dar avem un nou guvern? Adică tot ăla mai vechi. După hăhăiala care a urmat investiției, nu prea ar fi semne de liniștire sufletească...”

– „Am auzit și noi aici, în plin câmp. Vifornița asta, care ni se tot opune înaintării pe două șine, a dus rânjetul președintelui, care s-a reales de unul singur, din palatul Cotroceni până departe... Nimic nu este mai periculos pentru un stat ce crede a se reorganiza din temelii, pe noi principii, decât a „împrumuta”, fie și vremelnic, hăturile guvernului tot în mâinile lor”.

– „Dă-le măcar o minimă șansă”! am încercat a-i sugera.

– „Oare fiii boierilor pământului s-au stins cu totul din țară?” m-a întrebat. Și fiindcă am dat din umeri și nu i-am răspuns, a continuat tot el:

– „Ai văzut cum cei din tabăra lor, dar și cei din tabăra adversă și-au început meseria de întinzători de covoare roșii și, mergând iar din

mârșăvie în mârșăvie, ajung a prosti și plesni fețele oamenilor cinstiți, dar și pe ale țării întregi?” N-am mai zis nimic. Mă gândeam: „Să-l lăsăm pe Dinu Păturică visând lungit pe patul protectorului său Andronache Tuzluc, la „exploatarea minei sale”, dragă cititorule, și să luăm aminte că, ajunși la capătul conversației imaginare cu amicul meu, țiutul care-mi stăruise în urechi în Pavilionul cel vechi se oprise brusc. Stam rezemat într-un cot pe patul meu, lungit ca și celălalt, și mă tot întrebam: „Oare s-o fi întâlnit până la urmă Pavel Ivanăci (din schița cehoviană) cu vreo blondă tinerică, într-o rochie portocalie și cu un năsuc cârn, după cum ne sugera autorul? Nu ne rămâne decât o singură și tristă constatare, gândindu-ne la cele două planuri descrise mai sus: „Dușmanul viclean al Omului e tare!”

Instinctiv am întins mâna după celular. Avusesem un apel nepreluat. Astfel se explica țiutul acela care încetase brusc. Fusesse amicul meu.

– Alo?...

– Alo, am auzit vocea de departe. Tot eu sunt. Nu-i nimic grav aici. Deși casa veche, cea bătrânească și a vecinilor, s-a aprins de la un horn înfundat, acum toți se află la mine, în aripa nouă, unde focul nu s-a extins și, slavă Celui-de-Sus, ne ține acum sub acoperișul ei pe toți. Vin pomăine cu trenul. Ne întâlnim în gară. Te sun eu... Trebuie să te iau cu mine în Piața Universității.

„Slavă Celui-de-Sus”, spusese amicul meu, regăsindu-se cu ai săi sub acoperișul Său. Și mă întorc în gând, din nou, la acel refugiu, Doamne, pentru a mă regăsi și eu în casa Ta, în „ceva” anume gândit doar pentru mine, în a învinge și acest dușman viclean al nostru. Și îi ajunge zilei

Valer Nandra - Gălbenele
Ulei pe pânză, 30x40 cm

CAMELIA ARDELEAN

Un concediu de pomină

Automobilul rula încet sub ploaia torențială ivită din senin. Mult prea încet pentru nerăbdarea bărbatului de la volan, care conducea de aproape zece ore și strivea înjurături printre dinți, privind când afară, când la ceasul de pe bord. „Mai lipsește niște grindină acu' ori să ne prindă noaptea pe coclaurile astea uitate de Dumnezeu, atunci să vezi!” își zise el cu năduf. „Dacă mă iau după mintea de curcă a nevastei, așa-mi trebuie! De parcă mașina mea nouă ar fi tractor, s-o zdrențuiesc prin gropile astea, după mofturile ei! Vrea aventuri, auzi! Las' că-i scot eu gărgăunii din cap, n-ai frică!” și zâmbi strâmb unui interlocutor imaginar, la gândul „lecției” pe care avea să i-o dea „împetricinatei”.

- Ce face *Pisoiu'* meu iubit? îi întrerupse șirul gândurilor un glas cel puțin la fel de pisicos ca apelativul adresat turistului mohorât. „Mieunatul” venea din partea unei roșcate voluptuoase, cu sâni pietroși care se șteau obraznic prin tricoul mulat și cu o fustă mini de piele neagră, ce reușea cu greu să-i acopere formele generoase. Ochii și buzele fardate strident, unghiile extrem de lungi date cu lac portocaliu, precum și bijuteriile în exces îi dădeau un aer de parvenită.

- Mrrr..., fu răspunsul prompt al șoferului, asemănător torsului unui motan, urmat de un câscat îndelung. Lasă-mă să mă concentrez la drum, dacă nu vrei să dormim prin vreo fundătură! Nu vezi că deja-i beznă? rosti el cu o voce răgușită, încercând din greu să și-o catifeleze, ca să nu pară prea morocănoasă. N-ai spus tu că avem o viață monotonă în satul ăla al nostru uitat de lume? Acu' să nu te mai plângi că

nu-ți fac pe plac! Ai zis că vrei la munte, munte să fie! Încep să regret că n-am fost băiat deștept și n-am făcut o rezervare dinainte, fie și la o cocioabă, dar pierdeam factorul-surpriză! Dacă m-ai făcut să mă simt ca un bleg, tot comparându-mă cu Nae a lu' nea Căpșună... Păi ăla și-a dus nevasta în Dubai, da' banii i-a făcut ea, pe videochat, mersi frumos! Tu nici să dai drumul la calculator nu știi...

Șirul vorbelor îi fu întrerupt de un hârâit ciudat, care venea de afară, de undeva, din apropierea lor.

-Îi dă cu grindină, ce ne facem? întrebă femeia neliniștită, prinzându-l de braț.

Bărbatul scoase mirat capul pe geam, dar nu văzu nici urmă de grindină. Doar ploaia cădea în continuare cu aceeași cadență, de parcă făcuse pact cu necuratul, ca să le strice vacanța. Nu era nimeni pe calea plină de hârtoape, în afară de un camion încărcat cu pietriș, chiar în fața lor, care se deplasa probabil la vreo cabană aflată în construcție. Înainta cu greu pe drumul în rampă și, pe lângă că se clătina din toate încheieturile, ca o piftie în castron, mai avea și stopurile stricate, motiv pentru care proaspeții căsătoriți nu realizaseră că se apropiară nepermis de mult de el.

- Dobitocu' și idiotu' naibii! strigă deodată *Pisoiu'*, punând brusc o frână care ar fi aruncat-o pe cucoana din dreapta lui cu capul direct în parbriz, dacă aceasta nu ar fi avut inspirația să se „înarmeze” din timp cu centura de siguranță. Tocmai își dădu seama cu groază că „hârâitul” nu era altceva decât pietrișul care se prelingea pe lângă ușa din spatele camionului, pe jumătate stricată, direct pe capota mașinii sale nou-nouțe, de un roșu metalizat, ridicată de câteva zile din showroom.

- Lua-te-ar benga, cu rabla ta cu tot! își completă el șarja usturătoare, în timp ce ieși nervos din mașină în potopul de afară, care îl făcu, în câteva secunde, ciuciulete. În zadar însă! Șoferul camionului habar nu avea de supărarea (mai bine-zis de paguba) pe care i-o produsese vizitatorului nocturn, prea ocupat fiind să-și selecteze muzică de pe niște CD-uri mai vechi, cumpărate de nevastă-sa de ziua lui de la second-hand, și își continua nestingherit urcușul.

Gicu, „fericitul” însurășel, alias *Pisoiu'*, stătu în ploaie minute în șir, nemișcat ca o statuie, cu o privire tâmpă, numărând în gând zgârieturile de pe vopseaua nouă și gemând la fiecare în parte, de parcă ar fi resimțit durerea pe propria-i piele.

- *Motanu'*, haide mai bine înăuntru, să nu răcești! încercă să-l calmeze femeia, fără succes

însă. Știa că mașina era cel mai important lucru pentru Gicu, după căsăsiul pe care era mândru că reușise să și-l construiască singur la țară, din niște „învârteli” numai de el știute și pentru care-l invidia tot satul.

- Scutește-mă, nu vreau să mai aud de niciun motan, pisoi, cățel, șobolan sau de alte lighioane cu blană de pe planeta Pământ ori din altă galaxie, câte zile oi avea! se răsti el cătrănit, urcând din nou la volan. Am dat *cinșpe* mii de euro pe frumusețea asta, ca să te plimb ca pe-o doamnă, și uite în ce hal mi-a adus-o porcu' din fața noastră! Și nici măcar n-am timp să mă cert cu el sau să-i cer daune, că-i aproape miezu' nopții, îs murat mai rău ca varza în butoi și lihnit de foame, îi întunericea în cazanu' cu smoală și încă habar n-am unde mușchiu' meu o să ne punem capul jos până mâine. Aștia nici lună n-au pe-acilea, dar mite vreun felinar sau barem un opaiț! Îți rupi gâtul pe coclaurile astea, fir-ar mama lor a... Dar pe când să-și ducă sudalma la bun sfârșit, se auzi un pocnet surd. Automobilul derapă instantaneu și se opri drept într-un pom căzut de-a curmezișul pe drum.

- Asta ce dreacu' mai e? Își pierdu cumpătul Gicu, ieșind iar în puhoiul de afară. Curiozitatea îi fu pe loc satisfăcută. Unul din cauciucurile din față se izbise într-un colț ascuțit de piatră și se sparse.

- Naa, că e prea de tot! urlă el cât îl ținură rărunchii și începu să dea cu piciorul, ca un apucat, în cauciucul vătămat. Lovi cu sete, minute în șir, până când urletul i se schimbă, dintr-unul de fiară turbată, într-unul de durere.

- *Iubi* mic! îl luă cu binișorul nevastă-sa, Gina, încercând să se conformeze și să nu mai pomenească vreun animal terestru cu blană sau cu pene, ca să nu-l scoată și mai rău din sărite. Nu te enerva așa, vrei să-ți crească tensiunea? Gândește pozitiv, cum ți-am mai spus, te ajută să te calmezi!

Gicu o fixă cu o privire de criminal în serie și se pregăti să-i zică vreo două despre „gândirea” asta „idioată”, care îi stătea în gât ca o coajă de pâine uscată, dar tocmai atunci se auzi în apropierea lor un zgomot nesperat de pași.

- Căutați pe cineva? întrebă din beznă o voce de femeie. Era o doamnă la vreo șaizeci de ani, care ieșise pesemne să arunce gunoiul la tomberon, fiindcă ținea o găleată într-o mână și umbrela în cealaltă.

- Aăă, nu știți un loc unde am putea dormi? sări inspirată Gina, căreia îi cădeau ochii de somn, pe lângă faptul că i se umflaseră picioarele ca butucii și începuse s-o cam ia cu frig.

Femeia îi măsură din cap până în picioare, apoi răspunse:

- Ar fi o cameră liberă la noi, dacă nu sunteți prea pretențioși! Vila este în construcție, dar am dotat-o cu tot ce trebuie, bucătărie, frigider, televizor în cameră... Doar baia este comună, pe hol.

Gina se cam strâmbă, și-ar fi dorit o baie intimă, unde să se poată dezbrăca liniștită și curăța de colbul drumului și unde să poată face duș cu *Pisoiu'* ei, că tot nu prea apucaseră să se bucure de intimitate de când se căsătoriseră. Se uită discret în jur, dar nu văzu nicio lumină, niciun semn care să indice vreo așezare omenească pe o rază de câteva sute de metri, așa că se hotărî să renunțe la mofturi.

- E foarte bine! spuse ea mios. Aș putea merge până la toaletă?

- Sigur, răspunse femeia! E la etaj! Urcăți scara interioară și imediat la stânga!

Gina își înșfăcă poșeta, umbrela și o luă repede spre casă, sub ropotele necurmăte ale ploii. Îl lăsă pe Gicu să se descurce singur cu restul bagajelor, sperând că se va calma între timp. Ajunse la toaletă și se închise repede cu cheia pe dinăuntru. Își schimbă hainele de pe ea cu altele uscate, dar la fel de scurte și decoltate, pe care și le luase în grabă de acasă în geanta uriașă, ce semăna mai degrabă a troler, decât a poșetă. Se admiră în oglinda aproape cât ea de înaltă, încadrată de o ramă artistic realizată, montată chiar în ușă, apoi se pregăti să iasă. Aș! Dar cum? Ușa nu mai voia cu niciun chip să se deschidă. Trase de clanță în toate părțile, o împinse, o smuci, o zgâlțâi, dar degeaba. Cheia nu se mișca nici înainte, nici înapoi. După ce se chinui așa vreo douăzeci de minute, o sună Gicu pe mobil:

- Ce naiba faci, ai adormit acolo?

- Nu pot să ies, îs blocată aici! se miorlăi ea, aproape dându-i lacrimile.

- Cum pixu' meu ai reușit? Sau ai chef să te joci cu nervii mei? întrebă el răstit. Treaba ta, eu mă duc să mă culc, că-s rupt! Cum ai intrat, așa să ieși, doar nu te-am încuiat eu acolo!

- Ce s-a întâmplat? apără din spatele lui Gicu proprietarul, care auzi fără să vrea o parte a discuției. Când înțelese despre ce era vorba, păru uimit:

- Ciudat, ușile sunt noi, le-am comandat din Italia! Nu s-a mai întâmplat până acum să avem probleme cu vreuna. Dar stați liniștit, o rezolvăm imediat! se strădui el să pară optimist, ca să-l calmeze pe musafirul vădit iritat.

Gina încercă, timp de mai bine de un ceas, o „salată” de unelte, care de care mai inutile, trimise de domnul Curcă (se pare că era fatidică pasărea asta pentru ei!), proprietarul, un bărbat la

vreo șaptezeci de ani, într-un săculeț legat de un par, pe fereastra toaletei. Fiindcă geamul era situat prea sus, Gina trebuia să facă echilibristică pe veceu, ca să poată apuca micul obiect de pânză cu vârfurile degetelor. Mai multe tipuri de șurubelnițe, ciocane, șublere, cuțite, fierăstraie și alte ciudățenii îi trecură prin mână Ginei în tot acest răstimp, fără ca vreunul dintre ele să-și dovedească utilitatea. „Mai lipsesc un topor și o drujbă”, își zise ea dezgustată și frântă de oboseală. Până la urmă, intuiția feminină își spuse cuvântul: „prizonierei” îi veni subit ideea să ceară un clește, pentru a scoate cuiele ramei în care era fixată oglinda și a ieși din baie prin golul rămas după îndepărtarea acesteia.

-Genială inspirație! se văzu nevoit să recunoască domnul Curcă, dezamăgit că nu se gândise el însuși la asta. După ce primi cleștele solicitat, femeia își duse la îndeplinire planul, având grijă să nu-i scape oglinda. Operațiunea migăloasă dură destul de mult și o costă restul de energie de care mai dispunea după obositoarea zi de așa-numită vacanță. Era mai extenuată ca după o săptămână de lucru la câmp (nu că ar fi „servit” așa ceva vreodată, dar auzise de la alții expresia...).

După ce îndepărtă obiectul care o făcea ostatică, îl văzu pe bărbatu-său de partea cealaltă a ușii, în hol. Răsufală ușurată. Pentru câteva minute, chiar crezuse că o să înnopteze acolo, ghemuită pe capacul closetului, și începuse să regrete plecarea aceea nesăbuită în concediu, fără nicio țintă, lăsându-se doar în voia drumului...

Gicu o ridică în brațe prin rama goală și o aduse lângă el. Femeia îl luă imediat la pupat, de parcă nu-l văzuse de-un secol, făcându-l să se înroșească mai rău ca un corcodan. În cursul „operațiunii” de „evadare”, se prinse de clanța ușii, ca să aibă mai multă stabilitate. Aceasta se deschise ușor, ca și când nu ar fi fost vreodată blocată. Rămaseră cu toții stană de piatră, uitându-se unii la alții ca la circ. Gicu murmură printre dinți, ca de obicei, una dintre înjurăturile lui favorite, apoi se scuză și se duse în cameră. Era trecut de unu noaptea și el era knockout, nu mai era în stare nici măcar să se certe. Gina îl urmă în liniște, prea obosită să se mai mire de ciudățenia întâmplării, iar proprietarul rămase să monteze la loc oglinda, întrebându-se cu ce-a greșit, să aibă parte de asemenea chiriași ghinionști, care să-i dea de lucru în miez de noapte, de parcă n-ar fi avut destul și așa.

- va urma-

MARA ȘTEFANIA HAȘA

Lutul nu minte. Expoziție cu final fericit

(fragment)

.....

Neluțu (oftând): N-are viață... Femeia asta de lut parcă cere să fie altcineva. Îi simt rezistența. Ca și cum lutul mă respinge.

Rodica (fără să se oprească): Poate-ți cere să fie mai puțin din ce ai văzut tu pe Facebook. Sau în reviste. Sau în mintea ta când taci prea mult.

Neluțu (încercând să ignore): Ai lăsat lutul prea moale. Se înmoaie când te-apropii de el cu gura plină de reproșuri. Am nevoie de tăcere, Rodico, nu de cor!

Rodica (înțepător): Poate că-i reacția mea naturală la prost gust. Ce nume-i ăsta pentru o sculptură – "Sufocați în frumusețe"? Sună a anunț de parfum ieftin. Iar faci o femeie cu șolduri de inspirație? De ce nu încerci o sculptură cu coloană vertebrală, să vedem dacă știi cum arată?

Neluțu (fără să se întoarcă): Dacă tot vrei coloană, fă tu bustul. Cu mătura în mână, sigur te pricepi la curățat istorie.

Rodica (mușcător): Nu toți avem luxul să modelăm dezamăgiri în lut. Unii le trăim pe viu, zilnic.

(Bătăi în ușă. Rodica dă ochii peste cap. Înainte să ajungă, intră Sofia, ca o reclamă la parfum scump și divorț iminent.)

Sofia (cu un zâmbet tăios): Sărut mâna. Sper că n-am deranjat intimitatea voastră... artistică.

Rodica: Noi oricum o împărțim cu toate femeile din imaginația lui. Te rog, intră. Poate îți găsești și

tu un organ sculptat pe undeva.

Neluțu (entuziasmat, frecându-și nasul ca un hamster agitat): Sofia! E ca și cum aș fi chemat-o muză și a apărut... o versiune mai bună!

Rodica: Asta înseamnă că și muza ta are gusturi îndoielnice.

Rodica (încet, cu venin dulce): Mă întreb, Neluțu... dacă-ți bagi și limba în sculpturile tale când rămâi singur aici noaptea?

(Sofia izbucnește într-un râs scurt, condescendent. Neluțu roșește, bâjbâie după o daltă.)

Neluțu: Nu... adică... nu e vorba de limbă... e vorba de... textură!

Rodica (cu sarcasm aprins): Da, sigur, artistic. Ca data aia când ai zis că ai visat că te-a „mușcat o muză de brațul stâng”. Poate era doar reumatism de la plăcerile solitare.

(Sofia începe să înregistreze discret pe telefon. Neluțu se încurcă în cuvinte, apoi izbucnește.)

Neluțu: Bine, da?! Poate că uneori mai... ating lutul cu o anumită... dăruire! Da' măcar el nu-mi strigă în ureche „Nu-s destul de subțire!”

Sofia (plimbându-se printre busturi): Fascinant atelier. Parcă e un cimitir de idei neterminate.

Apropo, statuia asta... e o femeie, da?

Neluțu: Se vrea o femeie. Un simbol, un mit...

Sofia: Mitul cui? Al amantei mute?

Rodica: Nu. Al femeii care tace ca să nu spargă atelierul.

Valer Nandra - *Uliță în Băiești*
Ulei pe pânză, 46x56 cm

EDY MOTĂȚIANU

PRINȚUL DEGEABA
PIESĂ MUZICALĂ DE TEATRU
INTERACTIVĂ ÎN DOUĂ ACTE

PERSONAJELE:

IONEL BOCĂNEL

LILIANA - surioara lui Ionel

BABA CLOANȚA

ZÂNA MINUNILOR

ZÂNA NATURII

SPIRIDUȘUL VERDE ÎNROURAT

POVESTITORUL

ACTUL I

SCENAI

TABLOUL I

(Acțiunea are loc în zilele noastre. Interior de casă, camera lui Ionel Bocănel. Toate elementele acestui tablou se află în planul apropiat al scenei: un pat, un dulap, o bibliotecă etc. – imediat după corniză, dar fără să ocupe și planul secund al scenei: există un al doilea tablou. În stânga și în dreapta, se află câte o ușă de acces. În fundal va fi o fereastră care, la fel ca ușile, trebuie să fie funcțională.)

(Nu se deschide cortina. Imediat după gonguri, se va auzi POVESTITORUL din culise.)

POVESTITORUL:

Dragii noștri, dragii copii și... tu, mămico, tăticele... bunico și bunicule, avem onoarea de a vă prezenta în premieră povestea muzicală „Prințul... Degeaba”... Și, cu speranța că vă vom încânta sufletele, vă dorim... vizionare plăcută!
(Va intra și va merge în fața cortinei până pe rampa scenei sau, dacă există avanscenă, va înainta până acolo.)

Așa că aflați cum că undeva, în Lumea Poveștilor, la marginea unei păduri falnice de

stejari, străjuită bine și de un pârâu cu apă limpede precum o lacrimă, a fost odată și mai este, că... de n-ar fi... nu s-ar povesti... o căsuță frumoasă, așa cum numai în povești se află. Acolo, alături de părinții lor, locuiesc un băiețel și o fetiță. Despre fetiță nu am a vă spune decât că harnică, ascultătoare și frumoasă precum Luceafărul de Dimineată este și că Liliana îi este strigarea. Despre băiețel însă, hă, hă, hă, ceva mai multe am a vă zice. Având mintea ascuțită, dar fiind tare, tare năzdrăvan, i s-a dus repede vestea în toate colțurile Lumii Poveștilor. Ba chiar și în Împărăția Zânelor și, cu mâna pe inimă, vă spun: chiar și mai departe! În Lumea Copiilor... Iar eu, dragii moșului, dacă totuși nu ați auzit încă de el, cu toate că degrabă aș fi vrut să vă fac cunoștință, Spiridușul Vede Tot, ce prietenul tuturor Copiilor se cheamă că este, mi-a șoptit la urechea cea bleagă că frumos ar fi... să îl las chiar pe el să se prezinte. De aceea eu, auzind acest lucru, imediat am înțeles care sunt regulile Lumii Copiilor și, întocmai precum omul înțelept, am hotărât să mă retrag degrabă. Și, pentru că vorba multă-i sărăcia omului, nu mai am a vă zice decât atât: așezați-vă cât mai comod în fotolii și fiți numai ochi și urechi, fiindcă...

.....

(Se deschide încet cortina, Povestitorul privind în spate, către Bocănel.) da, da, nu mă înșel... El se află deja în minunata voastră Lume, ce Lumea Copiilor se cheamă că este. (Părăsește încet scena, cortina trăgându-se de tot la plecarea lui.) Iar noi... să ne revedem și auzim cu bine!

(După prolog, ambianța muzicală de susținere a acestuia va fi înlocuită, onomatopeic vorbind, de sunetele animalelor dintr-o gospodărie: un cocoș, câteva găini, o vacă, un căluț, păsărele etc... Cocoșul e "baza", însă, auzindu-se mai tare. Bocănel, aflându-se în pat, îmbrăcat în pijama, copiii vor râde, probabil.)

.....

COCOȘUL

Cucu-ri-guuuu! Cucu-ri-guuuu!

BOCĂNEL

(Somnoros, se ridică în șezut, căscând și scărpinându-se la ochi.)

Da, da! Știu! Cucu-ri-guuu, cucu-ri-guuu! (După o vreme, „vede” și copiii.) Phiii! Și ia te uită ce de copii! Înseamnă că dorința ce-am avut de a mă întâlni cu copiii din Lumea Copiilor mi s-a îndeplinit... (Ridică mâinile și privirea în sus.) Îți mulțumesc, Zână a Minunilor! Însă, prrrr, m-am făcut de rușinică mare deja! Da' chiar toată lumea s-a trezit înaintea mea?! Fiindcă eu... (Se întinde în pat.) Eu... Uuu! Ce-aș mai fi dormit nițeluș! Hă,

hă!!! Încă un pic... Doar un pic...

COCOȘUL

Cucurigu! Cucurigu!

BOCĂNEL

(Acum va vorbi tare și comic, îngânând cocoșul și ridicându-se din nou în șezut.)

Cucurigu! Cucurigu! Gata. Gata, cârcăitor mare, gata! Că m-am trezit! Hă, hă... Știu! Știu că vă e foame! Așa că mintenaș o să vă aduc de mâncare...

Stați că vin acum...

COCOȘUL

Cucurigu!

BOCĂNEL (Abia acum se ridică din pat.)

Ia... Ia să mă scol eu din pătuț. Așa!

(Se întinde. Și după ce privește peste tot în jurul lui, înaintea în fața rampei în pijama, adresându-se copiilor.)

Bună dimineața! Sau, cum să zic eu mai bine? Neața sau bună ziua?

COPIII

Bună ziua!

BOCĂNEL

(Dacă publicul va râde mai departe sau va avea ceva de zis, de genul: „Nu mai e dimineată de mult” etc., se improvizează. Întoarcerea la text trebuie însă să fie subtilă, să zicem: „Da, dar în Lumea Poveștilor e dimineată încă” etc.) Iar acum (Vesel tare.), fiindcă dorința-mi ce-am avut, peste noapte mi s-a îndeplinit, grație Zânei Minunilor, iar voi, dragi copii, m-ați cam prins cu garda jos... nu pot decât să vă rog să îmi scuzați... ținuta. Că acum, asta e! Dar... sunt sigur că o să vă obișnuți repede cu mine și, pentru că sunt sigur că nu mă cunoașteți, dați-mi voie să mă prezint. Că... așa e frumos. Nu-i așa?

COPIII

Daaaa!

BOCĂNEL

Și, pentru că unii mă strigă într-un fel, iar alții în alt fel, trebuie să vă spun că numele meu este de fapt...

Ionel. Doar că lumea și copiii din Lumea Poveștilor mă strigă... Bocănici! Sau, hă, hăăă! Bocănel! Iar asta... (Cu bot.) pentru că, din când în când, mai fac și eu câte o boacăna. Dar... (Și mai mare „botul”) ce? Voi nu faceți bocănele?

COPIII

Nuuuu!

BOCĂNEL

Bine! Fie cum ziceți voi! Vă cred pe cuvânt, că așa e frumos între prieteni. Tocmai de aceea... nici eu nu vreau să fac astăzi nicio bocănică. (Arată cu degetele.) Nici măcar cât o furnică. Și voi urma degrabă exemplul vostru. Așa că... repede ca o zvârlugă, voi face ochii mari. Mai ales că cine se

scoală de dimineață, departe ajunge! Hă, hă! Eu unul... (Se duce la fereastră.) nu știu cât de departe am să ajung. Însă... hă, hă... până la fereastră e obligatoriu!

(Se trage perdeaua. Efect de lumină de la Soare. Se va deschide fereastra. Păsările și animalele din ogradă se vor auzi tare câteva clipe. Va trage aer în piept.)

Phi, ce bun e aerul ăsta proaspăt al dimineții! (Mai trage o dată aer în piept și "vede" Soarele.) Ei, iată-l și pe bunul Soare... Bună dimineața, Soare! Hă, hă! Ce bine e să intre Soarele în casă... (Cu fața spre public.) Mi-a spus bunicuța mea odată, demult, când eram mai mic: unde nu intră Soarele, hă, hă... intră doctorul! (Se întoarce în spațiul principal.) Înțeleaptă vorbă și tare plină de adevăr a mai spus... Așa! Și acum? Un pic de gimnastică! Unu-doi! Unu-doi! Faceți toți la fel și voi! Unu-doi! Unu-doi...

(Se oprește brusc, adulmecând aerul. Își schimbă fața. E tot numai bucurie.)

Phi, dar... ce bine miroase! Phii, ce miros plăcut mă gădilă pe la nări! Da, da! Miroase a prăjiturele! Iuhu! Surioara mea, Liliana, coace prăjituri! Iuhu, sunt sigur de asta! Îh, ce poftă mi s-a făcut! Ia! Ia să mă duc eu să mă spăl pe mâini, pe față și pe dinți.

(Se îndreaptă spre ușa din stânga. O deschide, intră și se schimbă de pijama. Se va auzi un sunet de apă ce curge de la robinet. Iar Ionel va vorbi ca și când ar avea periuta de dinți în gură. Apa curge mai departe. Dar se va auzi în planul doi.)

Îiii! Ce gust bun are pasta asta de dinți! (Scoate capul.) Îmi vine s-o mănânc, nu alta! (Se retrage.) Phii, dar stai! (Iar scoate capul la iveală.) Cum să mănânc eu pastă de dinți?! (Închide iar ușa după el.) Că... altceva avem noi astăzi în program. (Strigă entuziasmat, vorba fiindu-i rapidă.) Adică prăjiturilele cele minunate care mă așteaptă cu nerăbdare să le fac o vizită... (Gargară, apoi apă.)

(Iese din baie îmbrăcat în costum popular. Și, cu capul spre public, se îndreaptă încet spre cealaltă ușă.)

Așa că... Să mergem la... Liliana. Oricum, sunt sigur că și voi de-abia așteptați să o cunoașteți. Iuhuuu! Și, dacă a făcut destule prăjiturele, o să le împărțim degrabă. Hă, hăăă! Cred că lupii se vor bate la gurile noastre! Iuhuuu! (Strigă tare, în timp ce părăsește scena.) Lilia-naaaa! Lilia-naaaa!

SCENA AII-A

TABLOULAL II-LEA

BOCĂNEL și LILIANA

(Se sting luminile. Pe timpul „mort” va intra Povestitorul, care va face trecerea între tablouri, oferind timpul necesar schimbării de decor. Când luminile se vor reaprinde, în planul central va apărea o bucătărie de vară. În stânga – spre curtea scenei –, Liliana, care este îmbrăcată de asemenea în costum popular, cu codițe înflorate; este așezată în fața unei mese. Strânge de pe aceasta câteva farfurii, o pungă de făină, un sucitor, un castron mare, un tocător din lemn, un borcan cu dulceată etc. În dreapta, spate, se vede și un cuptor. În centru se vede un peisaj de munte, iar în stânga, spate, se vede o căsuță. În fața căsuței, va fi un gard din bârne de lemn.)

POVESTITORUL

Ehei, dragii moșului, dragi copii, iată că ne întâlnim din nou. Și, după cum văd eu, deja ați făcut cunoștință cu Ionel Bocănel. Și, mai cred că îmi dați dreptate de-acum: nu-i așa că e năzdrăvan?

COPIII

Daaaa!

POVESTITORUL

Eeei, da! Însă, trebuie să vă spun că încă nu ați văzut nimic. Și spun asta, fiindcă din câte îl cunosc eu, încă nu a făcut nicio boacăna. Dar, așa cum am eu o vorbă, timpul nu-i trecut încă. Și, curios cum sunt din fire, de-aici, din Lumea Poveștilor, voi veghea, așa cum și voi de altfel se poate spune că faceți, ce s-o mai întâmpla în continuare. Fiindcă... tare hotărât l-am mai văzut eu în dimineața asta. Nu știu sigur dacă s-o pune pe șotii așa, dis-de-dimineață, însă nasul meu, ce miros fin mai are, îmi spune totuși că acușica vom avea parte și de o ispravă. De aceea, ca să nu vă mai țin pe jar, cătinel, cătinel, mă voi retrage în Lumea Poveștilor și, așezat pe puful meu de nour, la bună vedere mă voi pune. Ochi și urechi să fiți, dragii moșului. Că iată: poate auziți și voi cum sosește... Întocmai precum vijelia, hă, hă, hăăăă!...

(Bocănel strigă din culise. Luminile se aprind încet. Intră cu spatele din dreapta scenei- grădina- Se face că nu o vede pe Liliana. Face un tur, trecând milimetric pe lângă Liliana. Aceasta nu scoate nicio vorbă, dând din cap dezaprobat. Comic.)

BOCĂNEL

Lilia-naaa!... Lilia-naaaa!... Oooof! Unde-o fi draga de Liliana?! Unde?!

(Liliana se duce în spatele lui și îl bate pe un umăr. Apoi se apleacă, pentru a nu fi văzută. Treaba se repetă. După aceea, Liliana se postează în spatele lui, aproape lipită, și oricum se va întoarce Bocănel, ea trebuie să fie de „negăsit”.)

BOCĂNEL

(Intră în jocul ei, supralicitând și făcând pe omul speriat, ia cuvântul.)

Prrrr, ce-o mai fi și asta?! Am eu orbul găinilor sau... brrrr, o fi vreo Ielă rea pe-aici?! Brrrr (Bot.), dar dacă o fi mâncat-o pe Liliana, eu ce mă fac? Fiindcă (Plângăcios, chipurile), dacă nu mai e Liliana, va trebui să-mi pun pofta-n cui și... Și voi lua prăjitura cea bună de unde nu-i!

LILIANA

(Își pune mâinile în șolduri, tot dezaprobatore, și se oprește pe loc.)

Așa, deci!

(Îi dă un șut în fund copilărește și, în timp ce strigă la el, fuge în urma lui, repetând gestul de câteva ori.)

Bocănoi, Bocănoi, cu capul de muscoi! Răule! Ție în loc să-ți pese de mine, gândul îți stă doar la prăjitură. Stai tu, numa', stai, Bocănoi cât un purcoi!

BOCĂNEL

(După o alergătură zdravănă, se oprește brusc. O ia în brațe, ridicând-o, și o sărută cu zgomot pe frunte. Apoi, ia cuvântul. Cu bucurie.)

Lilia-naaaa! Oprește-te! (O așază pe pământ.) Nu fi supărată pe mine. Nu așa, chiar dis-dimineață! Am glumit și eu un pic, fiindcă n-o fi foc...

LILIANA (Cu mâinile în șolduri, bosumflată.)

Răule ce ești! (Acum zâmbește.) Dar, hai! Treacă de la mine! Și pentru că așa este frumos, iar ție (Se răstoarnă și punctează.), ditamai Bocănoiul, fiindcă văd eu că ți-a mâncat limba broscuțului, tot eu trebuie să-ți amintesc de vorba cea de duh: bună dimineața! Și bine că te-ai trezit odată! Că imediat e Soarele sus pe cer de-o prăjină!

BOCĂNEL (Râde.)

Bună dimineața, surioară! Bună dimineața! Însă, dimineață, nedimineață, copiii mi-au spus că de fapt e amiază!

LILIANA

Ce... amiază, Ionele?! Ai?!...(Face din mâini gestul pentru cel dus cu pluta.) Ai luat-o pe arătură? Sau... (Face gestul aripilor de pasăre.) cotco-daaac, cotco-daaac, nu cumva ai dat în mintea găinilor? Și... dacă-i până acolo, care copii?!

BOCĂNEL

Copiii din Lumea Copiilor!

LILIANA

Copiii din Lumea Copiilor?! (Serioasă, dar și curioasă. Și îl ia un pic peste picior.) Îhî! Și... unde sunt acești copii, Ionele?

BOCĂNEL

Privește în fața ta, Liliana!

LILIANA

Oh... Oh! (Cu mirare, dar plăcut surprinsă.) Ce mă bucur să vă văd! (Înaintează în fața rampei.) Bună dimineața! Sau, fiindcă Ionel mi-a spus că la voi, aici, în Lumea Copiilor, e deja aproape amiază, zic: bună ziua!

COPIII

Bună ziua!

LILIANA

Într-un fel, aveți dreptate! Pentru Ionel... (Arată spre el. Acesta o îngână, scoțând limba.) oricum nu mai e dimineață de mult! E cam... puturos, nu-i așa?

COPIII

Daaaa!

LILIANA

Tot așa faceți și voi?

COPIII

Nuuuu!

LILIANA

Atunci, mă bucur că v-am întâlnit! Și pentru că nu ne cunoaștem, trebuie să vă spun că numele meu este... Liliana! Și... sunt tare, tare fericită să vă văd pe toți aici... (Se întoarce la locul ei.) Iar tu, Ionele! Vezi? De câte ori ți-am spus că numai tu te trezești atât de târziu! Vezi? Vezi?

BOCĂNEL

Eeei, s-a întâmplat o dată... Iar acum, ce-ai vrea? (Supărat, chipurile, cu bot.) Să mă scoți de la porție?! (Plângăcios.) Vreau prăjituri-leeee, Lilia-naaaa!!!

LILIANA (Certăreață, îl ia de mână și înaintează în fața rampei.)

Hîîîî... Ionele, Ione-leeee... Tu...

BOCĂNEL (Îi ia vorba din gură. Grav, simțind că pierde teren, spune repede.)

Da' stai! Stai să-ți spun ceva, până nu uit... Chiar și prietenii noștri din Lumea Copiilor trebuie să afle. E important! Să... Să... Să vedeți ce-am pățit...

LILIANA (Speriată.)

Ce?! Ce e?! Ce s-a întâmplat, Ionele?!

BOCĂNEL (Misterios.)

Liliana! Prrrrr! Când am deschis fereastra, imediat după ce m-am trezit, ghici? O păsărică... mi-a spus că...

LILIANA

Hai, nu ne mai fierbe!...

BOCĂNEL (Acum vesel, cu vorba iute și cu volum.)

Că... s-a trezit și ursul și a început concursul! Concurusul de mâncat prăjituri, dragă Liliana! Hă, hăăă!

LILIANA

(Râde și ea, detașată. Îi șterge scăfârlia în joacă. Revin la masă, Liliana începând să o elibereze. Iese și intră de vreo două ori. În timpul ăsta vorbește.)

Năzdrăvan ce ești! M-ai speriat! Hai, hai, numa' hai! Ia să îți iei tu gândul de la prăjiturile că... nu-s gata! Du-te! Du-te mai bine și dă de mâncare la animalele din ogradă că... li s-or fi lungit gâturile de foame. Du-te! Te-oi striga eu când sunt gata prăjiturile! Du-te!

BOCĂNEL

Da'... mami și tati?

LILIANA

(A terminat de dus tot ce era pe masă. O șterge cu o cârpă.)

Hă, hă! Să fii tu sănătos! Au plecat de mult! S-au dus la muncă! Iar acum, gata! Nu mai pierde vremea că... ziua-i numa' ceas! Acuși e amiază! Hai, că... și eu mai am treabă. Mă duc să văd de prăjiturile alea. Să nu se ardă. Asta, dacă vrei să mănânci. Că și-așa am auzit eu că nu prea îți plac!

BOCĂNEL (Indignat.)

Nu, nu! N-ai auzit bine! Te-a mințit cine ți-a spus așa ceva!

LILIANA (Neîncrezătoare.)

Zăăăău?

BOCĂNEL (Bot. Ridică mâna dreaptă, ca la jurământ.)

Parol! Cu mâna pe inimă spun...

LILIANA (Îl întrerupe, râzând din toată inima.)

Hahaha! Oprește-te, Ionele! Că... am glumit... (Râde și mai tare.) Da' ce față de prostovan ai, hă, hă, hăăă! (Acum „certăreață”). Și... până la urmă... ce? Tu nu ai făcut la fel cu mine? Eeeee! Iar acum, gata! Fugi degrabă în ogradă!...

(Bocănel, care vede că Liliana pleacă, se duce repede și o pupă pe frunte. Liliana va răspunde cu mâinile în șolduri, râzând în zeflemea.)

Ei, da' mult mă mai iubești tu acum, că știi de prăjiturile, nu-i așa? Hai, du-te o dată! Du-te! (Se îndreaptă spre ieșire.) La revedere, dragi copii! Îmi pare bine că v-am cunoscut și... sper să ne reîntâlnim cât mai curând! (Trage cu ochiul către copii, a păcăleală.) La revede-reee! (Liliana pleacă din scenă, râzând.)

COPIII

La revede-reee!

BOCĂNEL (Privind cu drag în urma ei.)

Gata, gata! Acușica plec! (Se îndreaptă spre gard. Imită o locomotivă cu aburi.) Uuuu... Uuuu! Șu, șu, șu! Șu, șu, șu, șu! Ce surioară mai am eu! Iuhuuu! (Ajuns în spatele gardului, se va sprijini de acesta, privind înspre public. E tandru.) Sunt mândru. Sunt tare mândru de ea. Și când te gândești că a fost doar o simplă păpușă! Hă, hă! Știe să cânte, să danseze, să citească. Ba chiar și să socotească mai știe ea. Cât despre prăjiturile... prrrr! Nici nu mai vorbesc! Of! Ce mult mi-ar plăcea să mă întâlnesc cu prietena mea, Zâna Minunilor, și să-i mulțumesc pentru faptul că a transformat-o pe păpușa Liliana într-o ființă vie! Pentru că, dac-ar vedea ea că pe deasupra mai sunt și cumințelu' mare, mare... Hă, hă, sunt sigur că tare, tare s-ar mai bucura! (Privește spre cer. După o pauză, spune cu calm.) Dar ce bine e în vacanță! Și ce vreme frumoasă e! (Se întoarce în planul central.) După ce termin treaba, o s-o iau pe Liliana și... (Euforic.) iuhuuu! O să mergem la scăldat! Fiindcă mi-e tare dor! (Trist, dintr-o dată.) Ei, da' sper că nu o să se mai înnozeze ca data trecută... Că nu-mi place când plouă! Nu putem ieși la joacă... Iar de scăldat, prrr, nici nu mai încape vorba! Ce-i drept, într-un fel e bine. Fiindcă ultima oară, când a plouat neîncetat trei zile la rând, am reușit să termin aproape toate temele pentru vacanță. Și am citit și o mulțime de cărți. Apoi însă... atâta ne-am mai plictisit! (Vesel din nou.) Noroc mare am mai avut însă cu pisicuța noastră Pitulică, pe care, chiar dacă e fetiță, eu o mai strig și... (Punctat.) Pitulichiu. Ea însă... nu se supără niciodată. Ba mai mult, văzând cât de tare ne plictiseam, s-a așezat de îndată între noi, întrebându-ne dacă nu vrem să ne spună o poveste... Numai de ea știută... Hă, hă! Așa că repede ne-am așezat noi pe scăunele, Pitulichiu începând a toarce din toți rărunchii. Apoi, încetișor, ne-a depănat o poveste... (Entuziasmat tare.) cu Prinți și cu Prințese, cu Împărați și Împărătese! Brrr... (Cu groază, își schimbă starea de spirit, făcând gheare.), dar și cu Zmei și Vrajitoare... de ni s-a făcut părul măciucă în cap! Cu toate acestea... (Din nou vesel.) să știți! Să știți că Prințul cel viteaz din poveste... a învins până la urmă și Zmeii, dar și Balaurii și Vrajitoarele cele rele... Iar de atunci îmi doresc... Îmi doresc tare mult să fiu și eu un Prinț! Un Prinț așa ca în povești! (Începe să cânte.)

1. Aș vrea să fiu eu Prințul,
Prințul din poveste,
Pe-un cal alb să-ncalec,
Dar să nu mă-ncaier.

2. La zmei și la balauri
Să le dau doar lauri
Iar la vrăjitoare
Să le dau o floare, iuhuuuuu!

- Va urma-

MIRON SIMEDREA

Întors din drumul spre Rai

Medicul pediatru P. Carașcă se trezi dis-de-dimineată, își termină obișnuitu-i program și pleacă spre spital, cu gândul că va reuși, ca de obicei, să aline suferințele „îngerășilor” internați în Secția de Pediatrie a Spitalului Orășenesc din Orăștie. Conducea de câțiva ani această secție și se bucura de bunele rezultate în tratarea micuților pacienți.

Ajuns în fața salonului nr. 2, unde erau internați cei mai mici copii, rămase consternat. Nu-i venea să creadă ochilor. Lângă ușa salonului se afla un micuț sicriu. Se interesă repede despre această neînțeleasă apariție. I se explică de către o asistentă că fusese adus încă din seara trecută de către părintele unui băiețel, Daniel, și le explicase asistentelor că nu mai credea în salvarea copilului, pentru că mai avusese doi copii cu aceeași suferință și îi pierduse la vârste fragede.

Copilul se zbătea între viață și moarte. Era în comă cauzată de o enterocolită agresivă, care l-a adus într-o situație de deshidratare aproape completă. Medicul Carașcă nu a împărtășit scepticismul părintelui, conștiința, datoria și jurământul profesiei nu l-au lăsat să renunțe la salvarea copilului. N-a plecat din spital până când Daniel nu a dat semne de revenire la normal. Lupta cu moartea fusese câștigată și sicriul a fost aruncat.

Prin mâna medicului Carașcă au trecut mulți copii pe care i-a tratat, salvându-le viața, iar cazul lui Daniel se pierdea printre altele zeci și sute. Aceasta, până într-o zi când îl oprește un cetățean pe stradă și-i mulțumește pentru faptul că i-a salvat viața. Era Daniel, cel care în urmă cu peste cincizeci de ani fusese eroul acestei întâmplări. I-a mărturisit salvatorului său că doar Dumnezeu și profesionalismul dânsului au făcut ca el să fie în viață și zilnic înalță rugă la ceruri pentru sănătatea domnului doctor, purtându-i o veșnică recunoștință.

Această fascinantă întâmplare mi-a povestit-o doctorul Carașcă, într-o seară de iarnă în casa natală din Aurel Vlaicu, când focul duduia în sobă și noi ne îmbiam cu un pahar de vin fiert, din producția proprie. M-a impresionat profund întâmplarea și mi-a încolțit gândul de a încerca să-l găsim pe acest Daniel, să vedem pe unde-și duce traiul. După ceva investigații în satul Pricaz, unde se născuse Daniel, am aflat că s-a căsătorit în comuna Balșa, o frumoasă așezare de la poalele Apusenilor.

Am plecat la el cu domnul doctor Carașcă, beneficiind de bunăvoința doamnei Rodica, nora domnului doctor, care ne-a asigurat transportul. Drumul până la Balșa a fost o încântare. Am admirat farmecul pădurilor de stejar, semeția stâncilor, maiestuos ridicate spre cer, fiind purtați pe aripile fanteziei. Așa am ajuns în curtea lui Daniel Sicoe, un bărbat chipeș, bine legat, robust, cu chipul luminat și mulțumit de viața sa. Trăiește alături de familia sa într-un loc parcă desprins dintr-un basm.

Gospodăria lui este înconjurată de păduri semețe și poieni fermecătoare. Ne spune Daniel, că după ce a absolvit liceul la Orăștie, drumurile vieții l-au dus la Balșa, unde s-a căsătorit cu Zorița, întemeindu-și o familie de care este mândru. Are opt copii, aducând și în acest mod mulțumire lui Dumnezeu pentru că l-a lăsat să-și împlinească viața pe acest pământ, crescând opt copii frumoși, sănătoși, cuminți și respectuoși. Învață bine la școlile din Balșa și Geoagiu, iar în timpul liber ajută părinții la treburile gospodăriei. Mama, Zorița, ne spune cu satisfacție, că se

bazează pe sprijinul fetelor, dar și băieții știu să mulgă vacile, să fie de folos în casă.

Doctorul Carașcă a rămas impresionat de frumusețea acestei familii, fiind mulțumit că omul pe care l-a salvat și-a împlinit viața și îi este recunoscător. A stat de vorbă cu fiecare copil, iar David, băiatul cel mare i-a mărturisit că ar vrea să devină medic pediatru, să aline durerile celor mici, salvându-le viața.

Ne-am despărțit de această minunată familie cu sentimente de admirației și apreciere pentru armonia și puritatea în care trăiește.

Așa ne-am convins încă o dată de adevărul maximei lui Lamartine, care spune: „Recunoștința nu se prescrie niciodată, dacă memoria e bună și inima curată.”

VIRGIL BORCAN

ISTANBUL - a doua Romă?

Am fost de curând la Istanbul. S-ar cuveni oare să spun că am fost la Constantinopol? Am ajuns într-o zi de joi ploioasă și cu manifestații de stradă ale sindicatelor turce, de unde un transport dat peste cap și vreo două ore în plus pentru a ajunge la hotel.

Urias, aglomerat, cosmopolit și guraliv, Istanbulul are un anumit farmec greu de definit. Poate amabilitatea restauratorilor, a hotelierilor și a comercianților din bazar (deși ceva mă face să cred că o parte din această amabilitate e strategie

de marketing). Poate omniprezența pisicilor, calme, leneșe și blânde, deloc deranjate de aglomerația din centrul orașului (un fel de conștiință felină a lui). Poate Bosforul, spectaculos tablou al câtorva secole de istorie, și nu din cea mai liniștită. Toate acestea și încă ceva pe deasupra; bref, un *loc cibernetice* la întretăierea a două (vechi) continente.

Dar... Există și un dar. Nu puteam face abstracție de identitatea mea ortodoxă, în acest sens excursia la Istanbul a avut și un caracter de pelerinaj, or din acest punct de vedere, cum zic francezii, *je suis resté sur ma soif*. Nu am reușit să văd aproape nimic din ce îmi propusesem, în scurtul răgaz. Două zile la rând am încercat să intrăm la *Agia Sofia*, fără succes. Două cozi kilometrice, una pentru bilete și a doua pentru a intra, cu biletul cumpărat. Peste poate. Și să nu uităm că bazilica împăratului Justinian cel Mare are, acum, regim de moschee, deci accesul e permis oricum în afara orelor de rugăciune ale musulmanilor. La *Agia Irina* (unde a avut loc al doilea sinod ecumenic) au rămas doar zidurile, la cărămidă și – totuși – o cruce bizantină pe bolta altarului.

La *Topkapî* nu am putut vedea sabia lui Ștefan cel Mare, pentru că se află în muzeul palatului (ceea ce însemna altă coadă și alt bilet). Oricum, în mitologia turcă ei sunt în siguranță atât timp cât dețin sabia voievodului, motiv pentru care, după lungi negocieri, ne-au oferit doar o copie. O mică bucurie, în cele din urmă: Patriarhia Ecumenică din cartierul *Fanar*. Biserica ortodoxă opulentă (în sensul bun) la interior, aspect auster (fără cruce, din câte am putut observa) la exterior. Un mileniu și jumătate de credință ortodoxă redus la câteva ziduri. *O, tempora...* Istoria nu face pași înapoi.

Traducând acum aproape trei decenii *Declinul Occidentului* a lui Oswald Spengler, (inclusiv superbul capitol referitor la bolta Agiei Sofia), m-am obișnuit cu ideea că și civilizațiile mor, ca tot ce e viu. Istanbulul nu este a doua Romă. Nu mai este. Și asta nu poate să nu doară. Chiar dacă (sau poate tocmai de aceea) voi reveni cândva acolo. Sper.

SORIN MICUȚIU

„Contra curentului, cu onestitate”

Interviu luat domnului Constantin Stancu, despre literatură și demnitate

Într-o lume grăbită, în care cuvântul pare tot mai ușor, dar mai gol, întâlnirea cu un scriitor care crede încă în greutatea adevărată a literaturii e un privilegiu rar. Domnul Constantin Stancu scrie de parcă ar pune fiecare silabă pe o balanță a conștiinței, căutând echilibrul dintre frumusețe, luciditate și adevăr. Poet, romancier, eseist și cronicar literar, autorul vine cu o operă construită în timp lung, cu răbdare și neclintire, dar și cu un spirit critic limpede, adesea incomod pentru vremurile noastre „corecte” și „ușor de digerat”. Îl provocăm astăzi la un dialog despre literatură, responsabilitate, identitate și rostul scrisului într-o societate care, din păcate, a învățat să tolereze mai ușor impostura decât verticalitatea. Sunt convins că domnul Constantin Stancu va răspunde așa cum scrie: direct, cu greutate, dar și cu un dor nevăzut de frumusețe morală.

Î: Domnule Constantin Stancu, sunteți o conștiință literară activă de peste patru decenii. Cum ați defini, într-o propoziție, sensul misiunii scriitorului român contemporan?

R: Scriitorul nu este la întâmplare în acest loc și în acest timp. Are o misiune. Să-și descopere vocația, stilul, formele de exprimare, să fie prezent în comunitate. El trebuie să cunoască lumea în mod cât mai obiectiv, să vrea să transmită un mesaj, să aibă voința aceasta. Și să poată să-l transmită, să aibă mijloacele specifice. Muncă multă, inspirație, documentare, responsabilitate. Să înțeleagă faptul că disciplina personală este esențială. Restul: îl vor căuta cărțile necesare, oamenii disponibili pentru viziunea sa, resursele, contextul, comunitatea.

Î: V-ați format într-o perioadă cu standarde estetice ferme, dar v-ați exprimat și în epoca fluxului digital și a superficialului „breaking news”. Ce pierde și ce câștigă literatura într-un astfel de context?

R: Au mai fost perioade de genul acesta. Când s-a trecut de la scrierea cuneiformă la folosirea literelor, alfabetului, s-a produs o schimbare. Mesajul putea trece de la un trib la altul, de la un popor la altul simplu: într-un baston ascuns, într-un obiect banal. Nu trebuia să duci peretele sau piramida cu tine. Tiparul în Europa a produs un șoc, s-a tipărit Biblia în numere de masă, a ajuns la popor. S-a produs schimbarea. Au venit mișcările în Europa: Războiul Țărănesc German, Răscoala lui Horea, Revoluția în Franța. Scrisul este o armă. Cea mai puternică. Primul lider al unui trib care a reușit să rețină câte sulite are și câți soldați, iar adversarul său nu a știut cum stă problema în tribul condus de el, a devenit un conducător victorios. Formele se schimbă, vrem nu vrem. De la tăblița de lut, la papyrus, hârtie etc. A venit suportul virtual. Sigur, sunt nostalgici, sunt mari personalități deprinse cu suportul de hârtie. Așa se consideră cultura serioasă. Și va mai persista cartea pe suport de hârtie, semn al seriozității, a demersului academic, a memoriei culturale specifice. Deja se trec în format digital cărțile. Cine va avea spații imense să țină biblioteci? Puterea economică deja a decis: se fac tranzacții în lumea întreagă de pe telefonul mobil, mari afaceri, puterea trece de la state la mixtul format din mari companii bancare, de asigurări, IT, tehnologia satelitară, pază, publicitate, industria spectacolului. Acest mixt deține controlul și se va extinde. Exemplul: FIFA sau UEFA, nu ține cont de interesele statelor. Au programele lor, cu regulile lor, cu fondurile lor etc. În câțiva ani, editorul care prelua manuscrisul va avea pretenția ca romanul să aibă mai multe variante: final închis, final deschis, optimist, pesimist, misterios etc. Va pune la dispoziția cititorului mai multe variante din romanul autorului. Cititorul va alege varianta care îi place sau are nevoie de așa ceva. Așa că poți aborda textul din perspectivă romantică, realistă, modernistă, postmodernistă, postadevăr, religios etc. Cum vrea cititorul și editorul. Vreun editor va inventa cărți scrise de inteligența artificială, în spatele lor va fi un scriitor ipotetic, unul care figurează în fișierele virtuale. Spaima va veni când acestui scriitor virtual va trebui să i se atribuie premiul literar

pentru „realitatea” din narațiunea bine construită, după canoane acceptate. O perioadă cărțile vor circula în paralel, în format electronic dar și tipărit. Dovadă că statul este preocupat să aplice taxe și impozite într-o măsură suportabilă, până la limită. Probabil că unii pasionați de lectură vor păstra cărțile tipărite așa cum unii păstrează bibelourile sau obiectele rare, semn a nobleței. Dacă urmărești personalitățile zilei la interviuri, vei vedea în spatele lor raftul de cărți, bine aranjate... Merge ca fundal pentru cel care știe ce vrea...

Î: Ați fost și sunteți parte a unor reviste culturale importante. Ce înseamnă o revistă literară azi: tribună, oglindă, cenzor sau catalizator?

R: E mai complicat. Depinde de editor. Am respect pentru cei care susțin revistele prin mijloace proprii, pe resurse lor. Ei dau direcția pe care o și pot imprima. Dacă în spatele revistei se află o personalitate, editor, scriitor el însuși, om de cultură, revista reflectă acest lucru. Sunt și patroni de revistă care nu sunt așa de deschiși. Dar, puțină atenție, cenzura dă senzația de putere și asta poate constitui un drog. În revistele care apar susținute din fonduri publice (centrale sau locale) există mai multă exigență. Dar trebuie remarcată lipsa „suferinței” din temele abordate. Apoi interesele, unele politice (cine plătește are pretenții), unele economice, altele care țin de elitism. Sau conflictul de generații. Sunt reviste care reușesc să transmită esența literaturii de astăzi, una bogată și de valoare. În tsunamiul pe care îl trăim e și dificil să alegi. Trebuie să înțelegi că poți înțelege. Apoi, mai este o problemă. Timpul. Nu poți aborda toate revistele, ai nevoie de lectură la firul ierbii, de marile cărți. Asta face diferența. Eu păstrez revistele în format electronic, nu am la dispoziție un depozit și este dificil să lucrezi cu acestea. Cu un simplu „caută” ajungi unde trebuie și citești. Plus bibliotecile virtuale. Am reținute pe un dispozitiv electronic peste 12.000 de cărți. Timp nu mai am.

Î: Romanul dvs. „Vadul Ars” este considerat o frescă a postcomunismului românesc. Dacă ar fi să îi oferiți un subtitlu care să cuprindă esența celor 30 de ani de tranziție, care ar fi acela?

R: *Vadul ars* (2016) ar putea avea și alte titluri: *Tranziția de rezervă*, *Timpuri înclinate*, *Vremuri presupuse*, etc. Și nu este numai postcomunism, este și revigorarea unor teme vechi, unele religioase, altele existențiale, altele privind esența omului. Sunt teme eterne. De exemplu

megatendințele. Sau cum arăta Iisus. Ce vrem: templul sau viața socială corectă? Toate formele sociale au fost marcate de unele teme de-a lungul timpului. Am fost interesat să valorific experiența de viață despre aceste zone monoindustriale, cu reguli aparte, cu viața complexă, izbite dintr-o dată de valul globalist sau de interesele economice globale. Romanul face parte dintr-o frescă mai complexă, am mai publicat *Migranți fără bagaje* (2019) și *Judecătorul și jurnalul ars* (2021), cu legături între ele. Tabloul s-a întregit, ce fac oamenii după dispariția întreprinderii în noua realitate globală, cum migrează și dacă se mai pot întoarce la vad? Apoi paradigma dreptății, viața văzută prin prisma unui judecător care s-a mutat în zonă pentru o „viață liniștită”. Redescoperă lumea reală, nu cea din dosare, pricepe care sunt valorile sociale în care comunitatea este prinsă. Merită păstrat jurnalul său sincer, care abordează aceste tablouri ale vremii? Cine va dori să cunoască viața din zonele monoindustriale, va putea citi aceste romane, se va edifica asupra epocilor prinse în valul tranziției.

Î: În poemele dvs. există o tensiune morală, o căutare de sens în fața dezumanizării. Ce rol mai are poezia într-o lume în care cuvintele sunt adesea depreciate sau folosite ca zgomot de fundal?

R: Pe masa de lucru a lui Mihai Eminescu se aflau primele versete din *Evangelia după Ioan*, într-o limbă mai veche: „La început era Cuvântul, și Cuvântul era cu Dumnezeu, și Cuvântul era Dumnezeu”. (Prov. 8:22, 23, etc.; Col. 1:17; 1Ioan 1:1; Apoc. 1:2; Apoc. 19:13. Prov. 8:30; Ioan 17:5; 1Ioan 1:2. Filip. 2:6; 1Ioan 5:7. Gen. 1:1). „La început era Cuvântul și Cuvântul era la Domnu Dumnezeu și Domnu Dumnezeu era Cuvântul; Aquesta era la începutu Domnul Dumnezeu...”.

De citit acest text, inclusiv trimiterele pe care le adaug.

Sunt, însă, curente literare care s-au folosit de ambiguități, dadaismul să zicem, era necesar în acea perioadă în care fascismul era în vogă. Transmitea un mesaj legat de sistemul social illogic. Și poezia de astăzi, unele texte, reflectă vremea, oamenii care nu înțeleg, nu se înțeleg zgomotul de fond, impulsul. Nu suntem înconjurați de „echipa de zgomote” zilnic? Literatura reflectă lumea.

Î: Cum se scrie critică literară cu echilibru într-o lume unde totul devine personal, polemic sau partizan?

R: Nu știu exact, nu am fost preocupat de aceste aspecte. Am scris din necesitate. Citesc și scriu un poem pe temă dată, unul mai realist, tema fiind pusă la dispoziție de autor prin cartea sa. Am scris despre cărțile celor din județul Hunedoara, a celor din Țara Hațegului, despre scriitori care au în spate o credință literară, formată din crezurile lor profunde. Am considerat că trebuie să se ocupe cineva și de această „bulă” literară. Critica de specialitate are alte obiective. Eu nu sunt specialist, sunt un iubitor de lectură, am bucuria lecturii. Și nu poți scrie despre cărțile unor scriitori care văd viața într-un alt mod. Poate se va gândi cineva din facultățile de profil să scrie despre scriitorii și operele lor din această parte de țară, să propună teme pentru masterate, doctorate, să apară un interes din partea unor institute de cultură. Într-o Europă diversă, zona oferă lucrări de valoare, reflectă viața de aici, cu bune, cu rele, cu suferințele de rigoare. Încă suntem în siajul „centralismului democratic” atât de bine format de-a lungul vremurilor trecute. Megatendințele, însă, încep să își facă efectele. Apare și o rezistență la schimbare, normală, fiecare vrea să-și păstreze o anumită poziție.

Î: Care a fost momentul în care ați știut că literatura nu este doar o pasiune, ci o datorie de conștiință?

R: În clasa a XII-a, la liceu. Am primit o temă la alegere de la profesorul de limba și literatura română. Am ales poezia contemporană, am scris câte ceva despre Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Ana Blandiana, Adrian Păunescu. Vreo 12 pagini. Profesorul m-a lăsat să citesc, nu a spus nimic. El nu era familiarizat cu literatura din anul 1973, era și el curios să audă ce se petrecea în literatura română atunci. A ascultat atent și el, încerca să înțeleagă ce se întâmpla în literatura română pe care o preda. Mi-a dat 10, dar prima lui notă pentru mine a fost 2, în clasa a IX-a. Am privit pe fereastra clasei, am văzut munții Retezat, era zăpadă pe vârfurile lui, în luna mai. Atunci am înțeles că voi fi scriitor. Eram prins, captiv, în carantină, să zic așa. Dar trebuia să-mi facă și o meserie, să pot trăi. Am ales dreptul. A fost mai greu, dar și dreptul m-a ajutat. La drept înveți cum să prinzi esența unui text de lege. De aici... vine și esența despre textul literar.

Î: Ce i-ați spune unui tânăr scriitor care ezită să debuteze de teamă că „nu este suficient de bun”?

R: Teama distruge minți. Trebuie să te formezi prin disciplină, lecturi, scris, un fel de punere de o parte. Talentele sunt multe, există o singură cauză. Nu ești de capul tău în lumea asta și nu faci doar ce vrei. În ciuda eșecurilor, un scriitor autentic continuă. Descoperirea scriitorului din tine este o experiență unică, nu depinde de factori subiectivi. Să nu uităm, Van Gogh a vândut un singur tablou în timpul vieții. Astăzi un tablou al său înseamnă milioane de euro/ dolari.

Î: Dincolo de premiile importante, ce realizare personală vă aduce cea mai mare liniște ca autor și om?

R: O prietenie literară face mai mult decât un premiu. Și am unii prieteni, nu dau nume. Nu asta contează. Pentru asta trebuie să faci eforturi. Nimic nu e gratis, are un preț. Depinde în ce direcție se duce prețul.

Î: Referințele biblice pe care le folosiți în eseuri și comentarii par să sugereze o căutare a dreptății și a echilibrului. Ce înseamnă pentru dvs. „dreptatea” într-o cultură literară marcată adesea de relativism?

R: Mergi prea departe. Dreptatea absolută există numai la Dumnezeu. Oamenii își „construiesc” dreptatea lor în timp și spațiu, și se cred stăpâni. Omul este limitat, de aici unele experiențe. E bine că omul este limitat, limitarea îl forțează să facă mai puțin rău. Istoria literară o dovedește. Sunt multe exemple, când un iubitor de literatură descoperă peste cinzeci de ani un scriitor valoros multe se schimbă. Nu știm cum lucrează Dumnezeu. Crezi că Eminescu a primit premiul totdeauna? A avut și el detractorii săi. Vezi cazul Iosif din Biblie. Frații lui l-au dat la moarte, apoi l-au vândut, schimbând paradigma. Dumnezeu a schimbat răul în bine. Pentru familia sa extinsă (tribul). Avem și un roman *Iosif și frații săi*, de Thomas Mann. De citit despre viețile lui Tolstoi, Dostoievski, CC Lewis, Apostolul Pavel (și el a scris), jurnalele lui Eugen Dorcescu, Brâncuși, Emil Cioran, Philip Yancey cu *Isus pe care nu l-am cunoscut*, Umberto Ecco și romanele sale etc.

Î: Dacă ați putea lua masa cu un singur scriitor român, trecut sau prezent, care ar fi acela și ce i-ați spune prima dată?

R: Nu la masă aş fi cu el, ci la o întâlnire, la o cafea. Mi-ar place să fiu cu Nichita, dar nu mai e posibil. Am ratat momentul, nici acum nu ştiu de ce nu l-am vizitat. Puteam să o fac, am stat atunci vreo doi ani în Bucureşti. Eram prea tânăr şi naiv. Credeam că lucrurile sunt eterne.

I-aş spune: „Nu mor caii când vor câinii, bătrâne!”, tot de la el citire. Aşa că, unii din generaţia de astăzi, grăbiţi-vă! Nu stăpâneşti timpul, el te stăpâneşte. Dar cu Nichita te poţi întâlni prin cărţile sale, prin multele poveşti literare despre el, pe documentarele de pe Youtube, pe dispozitivele vândute de televiziunile culturale.

Î: Aţi scris adesea despre scriitori plecaţi, despre prietenii literare, despre „arhive afective”. Ce înseamnă memoria literară pentru dvs.? Ce riscăm să pierdem dacă nu o cultivăm?

R: Pentru a nu ne distruge. Uite, de zilele oraşului, indiferent unde, avem mici, bere, craci, manele. Apoi sunt serviţi copiii cu basmele din desenele animate (Disney), mămicile sunt bucuroase când puştii strâng cartoane cu poveştile lui Harry Potter, cele de la mall, cartoane cu vrăjitoare etc. În bisericele protestante sunt promovate cultura ebraică şi cea americană. În unele ortodoxe apar unele cărţi cam ciudate. Profesorii de umanioare nu sunt interesaţi de fenomenul cultural local, ei au programa lor şi se țin de ea. Unde este sufletul românesc acum? Ce arătăm celor din lume? Ce basme au promovat americanii!? Totuşi, Brâncuşi ne obligă la memorie. La fel Enescu. La fel Mircea Eliade sau Emil Cioran. Şi, da, folclorul, istoria culturii... De Lucian Blaga s-a auzit?

Î: Cum reuşiţi să separaţi vocaţia de scriitor de datoria de critic sau cronicar? Sau poate tocmai suprapunerea lor e cheia?

R: Am răspuns: scriu un text pe o temă dată, nu sunt critic, doar un scriitor care scrie despre alţi scriitori. Cu slăbiciunile sau cu unele calităţi. Şi mai este un aspect, orice scriitor are nevoie de lecturile sale fundamentale, trebuie, musai, să citească şi cărţile care îl ajută să se formeze. Lupta cu timpul este atroce, trec unele cărţi pe lângă tine şi îţi scapă ceva esenţial. Când le descoperi, simţi că ai o confirmare în ce priveşte mintea cea de toate zilele. Plus efectul vaselor comunicante, cărţile comunică peste capul celor care citesc.

Î: Dacă aţi putea trimite un mesaj literar unui cititor din anul 2050 care va descoperi cărţile dvs.,

ce i-aţi spune despre lumea noastră de azi?

R: O lume în tranziţie, femeia când naşte simte durerile naşterii. Sunt multe dureri acum, dar atunci va fi altfel. Sau nu va fi deloc, există tentaţia autodistrugerii ca specie. Creştinii spun că plata păcatului este moartea, deci, dacă ratezi ţinta dispari, nu e de joacă, în fiinţa noastră a fost pus mecanismul de autodistrugere. Să sperăm că nu va fi cazul. Dar istoria ne arată cum s-au derulat diversele culturi de-a lungul timpului: egipteană, asiriană, babilon-asiriană, greacă, romană etc. Biblia dă şi detalii despre cine este omul de-a lungul epocilor, de la triburi la grupuri de triburi, de la popoare la naţiuni, la uniuni de naţiuni, imperii etc. Am fost bucuros că am trăit în această perioadă, am avut acces la multe cărţi, spectacole, tratate, experienţe, oameni extraordinari. Ele, ei mi-au modelat sufletul. Este atât de departe anul acela, parcă aş privi în abis... Un tsunami literar se prăvale peste noi. Cine rezistă? Amprenta asta o duci dincolo şi trebuie să raportezi ce ai făcut cu viaţa ta primită în dar. La Dumnezeu nimic nu se pierde, mai ales dacă ai pus ceva din fiinţa ta croită după Chipul său. E partea indestructibilă...

Î: Dacă aţi putea transmite un singur vers al dvs. pe ecranele lumii pentru o zi, ce vers aţi alege?

R: Alege de aici:

Oameni şi cruci

Cruci pentru toate mărimile posibile la oamenii vii, telescopice, elastice, cu sisteme de prindere, cu şuruburi şi piuliţe, cu gheare metalice, pentru ca individul să fie bine fixat acolo, sus, să fie văzut din toate poziţiile, să nu scape din cuvinte.

Poziţia pe cruce este bine calculată, nu se vor abate nici un milimetru de la planul stabilit.

Cruci moderne, pliabile, putând fi montate la intersecţii, prin parcurile din care au fost evacuaţi ultimii corbi, lângă fântâni arteziene care mişcă apa şi lumina.

Cruci bune, solide, bine scoase la strung sau la freză, ori imprimante 3 D, pentru fiecare, cruci la promoţie.

Individul acomodabil trebuie să fie - dezbrăcat de hainele sale, de ideile sale, de sentimentele sale - gol pe crucea pliabilă şi telescopică.

Se vor putea vedea toate membrele sale, toate organele sale, oricum toţi avem un Big Brother de unică folosinţă, mereu atent la

proceduri, la borduri și la boli.

Cum vă zic: Individul va fi pus gol pușcă pe crucea lui cea mai confortabilă și toți vor explica în detaliu cum pe un om îl poți cunoaște după lumina care cade de undeva de jos sau dintr-o parte.

Cum vă zic: Lăsați-vă ștergarele înflorate în jurul coapselor, El sau el sunt dezbrăcați și e vid pe crucea perfectă, cea de toate zilele...

Într-un timp în care cuvintele se risipesc mai repede decât se așează, domnul Constantin Stancu rămâne un scriitor care refuză superficialul, un constructor de sens și un martor moral al literaturii noastre contemporane.

Dincolo de poemele sale „cu oase tari”, de romanele ca niște oglinzi sparte în realitatea post-tranziției, sau de eseurile care scutură liniștea convenabilă a unor medii literare, rămâne un scriitor care crede cu încăpățănare într-un lucru simplu și rar: onoarea scrisului.

Așa că nouă ne rămâne, dragi cititori, să-l ascultăm, să-l citim, să nu ne grăbim, pentru că literatura adevărată nu se cere consumată,... ci trăită.

Valer Nandra - *Gara Deva*
Ulei pe pânză, 46x76 cm

LADISLAU DARADICI

MIRON ȚIC

SAU PESTE O JUMĂTATE DE VEAC ÎN SLUJBA POEZIEI

Printre scriitorii de pe Valea Mureșului, Miron Țic ocupă un loc aparte. Poetul de la Ilia, membru al Uniunii Scriitorilor, a publicat pe parcursul deceniilor de activitate literară peste douăzeci de volume de poezie, proză și memorialistică. Jumătate reprezintă cărți de versuri, precum *Miracolul zăpezilor* (1979), *Invitație la dragoste* (1993), *Planeta iubirii* (2005), *Funigei luați de vânt* (2008), *Îmbrățișați pe iarbă* (2009), *Neliniștea înfloririi* (2010), *Când ne ucide floarea de crin* (2012) etc.

Senior al versului, lirica poetului este, prin excelență, una a iubirii și a naturii, pătrunsă, în același timp, de un sentiment al plenitudinii existențiale, al unei vieți trăite în cumințenie și bucurie, înfiorată discret, pe alocuri, de misterul morții.

Ca să-l surprind, ar trebui să recurg la cuvintele lui K. D. Djübran, care spunea că poetul e un singuratic, îmbrăcăminte a lui fiind simplitatea, iar hrana sa, delicatețea. Pentru că acestea sunt și notele definitorii ale creației lui Miron Țic, la care am putea adăuga, desigur, sinceritatea și modestia. Bardul de la Ilia identifică în poezie rațiunea pentru a (supra)viețui, sub semnul dragostei pentru limba natală, așa cum mărturisește în *Cartea de limba română*: „Scriul meu este cuvântul/ Ce-mi hrănește/ Timpul neobișnuit în miezul poemului/ De mai bine de o jumătate de veac”. Dragostea

necondiționată pentru Cuvânt e mărturisită și în *Pâinea albă a sufletului*: „Cuvintele nu mor/ Rămân pure și vii/ Ușoare aripi de păsări/ Sau grele dimineți cu ceață/ Cuvintele sunt ca divinitățile veșnice/ Pentru poeți/ Pururi mărturii/ De dragoste/ Pe pagini îngălbenite de veacuri/ Cuvintele ard odată cu viața/ Ne legitimează că trăim/ În nobila înflorire a sufletului/ Încărcat de revelații”.

Pentru stihuitorul trecut prin încercările vieții, poezia e o oază de bucurie și tristețe, nostalgie pentru copilărie, părinți, dragoste pentru femeia iubită, neputându-se naște oriunde: „Locul unde scriu/ E casa veche unde m-am născut/ Și satul ce se aseamănă cu alte sate/ Aici simt vatra mereu caldă/ Și ochiul meu vede/ Toate cele rămase de la părinți/ Care n-au murit și nici nu mor/ Câtă vreme eu scriu/ Liniștea/ Din cuiburile păsărilor de lumină/ Se scurge în poem” (*Locul unde scriu*). „Plouă cu toate aripile deschise”, notează maestrul într-un poem și, în timp ce ascultă simfonia torsului de pisică și privește lăstunii zgribuliți de frig, ne reamintește că „Tencuiala bisericii/ Din satul distrus de ape/ Îngălbeneste ca frunzele copacilor” (*Rang de duh*), că în clipa morții noi doar „Trecem dincolo râul/ Pe care-l căutam de-o viață” (*Triste amintiri*).

Miron Țic scrie un poem imaterial, atemporal, semnificațiile neputând fi deslușite întotdeauna cu instrumentele rațiunii, existând un înțeles aparte dincolo de cuvinte; poemul său seamănă cu un cântec lăuntric abia început, zbor discret, muzică abia șoptită a sufletului, stingându-se lin, nedureros, netulburând alcătuirea și devenirea lumii. Un poem senin, spontan, în acord cu metamorfozarea naturii, pământul e locuit de iarba verde, îndrăgostiții se sărută sub chip de lună nouă, duminica e înflorită ca un cais cu suflet de om, iar în amurgurile de toamnă frunzele aleargă ca niște vești întârziate. Un poem din care lipsește urâtul, răul, adumbrit doar de câte o undă de tristețe, durere mocnită, asumată, estompată de vreme, de faldurile uitării.

Tablouri vii, acuarele surprinse în diferite ipostaze ale zilei, poetul având sensibilitatea lui Luchian și sfâșierea lăuntrică a lui Porumbescu atunci când „zugrăvește” un parc cu statui de bronz, într-un amurg de toamnă (*Către bărbații de bronz*), când rostește un cântec de dragoste sau își simte rădăcinile smulse, pierdute pe cărări neștiute (*În fiecare toamnă*). Într-un poem, admiră niște porți arhaice arse de soare și spălate de ploii, stând pavază în clepsidra timpului (*Porți de lemn*), în altul reîntâlnindu-și în vis tatăl, plimbându-se în

noapte, sub cerul brăzdat de fulgere (*Ploi înalte*). Este un univers lăuntric strălâmpede, nesofisticat, al iubirii și copilăriei, îndepărtate ambele nemilos de timpul suveran, „scurs printre degete”, o lume populată de îngeri, vegheată ocrotitor de divinitate: „Atunci am stat de vorbă cu Dumnezeu/ Până s-a luminat de ziuă/ Iar îngerul care mi-a oferit fructele din ochii/ Lui a fost și el prezent/ Astfel corpul meu/ Respiră acum veșnicia cerească” (*Iubire de înger*).

Universul poemelor este cel al satului transilvan contemporan, care își păstrează elementele sale tradiționale: casa și fântâna, băutura și grădina, râul și cerul. E un sat așezat într-o „vale a colinelor” unde „experimentăm metafore nepereche/ și facem semnul crucii/ fără să cerem daruri.” Aparent, viața e tihnită în acest colț de rai în care herghelii de cai albi se ivesc la „poarta câmpiei”, „mieii calzi și cruzi/ sunt purtați în brațe”, „iarba doarme sub sânul de rouă” și miroase „a cântec de privighetori”. Aici se sapă grădina și se scriu poeme, așteptându-se să se întâmple lucruri minunate; e o lume nescutită însă de întrebări, neliniști și chiar ispite, căci „înainte de miera/ ce o vom putea-o pune pe pâine – mărturisește poetul – ne sunt servite/ tenebroasele întrebări:/ avide/ reci/, inegale”.

Există câteva constante ale universului liric al lui Miron Țic: este vorba de cer („primul care ne recunoaște” când ne deschidem ochii), de râu (care, având „o înțelegere cu malurile”, își alege din când în când morții), dar și de zăpezile care se metamorfozează uneori în „păsări albe” ori „îngeri întorși în ziua de ieri”, alteleori așezându-se peste somnul încărcat de semințe al copacilor sau dispărând (așa cum o fac femeile „în oglinzile dimineților frumoase”).

Poemele naturiste depășesc statutul unor pasteluri, percepția elementelor universului înconjurător fiind însoțită în permanență de fine note existențiale, de gânduri frumoase despre nevoia de dragoste ori considerații vizând geneza și devenirea creației. Observația e fină, punctuală, Miron Țic nefiind un adept al încifrării sensurilor, poetul neinventând metafore de dragul metaforizării, mizând, în schimb, pe o subtilă implicare afectivă: „Nici cerul nu e la fel”, ne spune într-un poem, „uneori e mai/ înalt. Alteleori coboară până aproape de cuvintele/ noastre. El simte aburul ce țâșnește din dorințele/ abia respirate” (*Poezia din vis*), într-un alt poem, intitulat *Trezire*, sub același cer (pe care îl putem atinge doar în vis) gândul său încălzindu-se „cu sângele cuvintelor.”

În paralel cu resemnarea cu care poetul acceptă scurgerea timpului („lumea curge în voia ei/ durerea se apropie de trupurile noastre”), revine, pregnant, corespondența dintre momentele zilei și anotimpurile vieții, ca în poemul *Funigiei luați de vânt* („În zori, stau între doi arbori/ și iedera urcă peste/ jumătatea mea de viață”) sau *Portrete* („Tata/ trecut dincolo de amiază,/ intrat în seară/ spre noapte/ cu o haină roasă pe margini/ de nesomn și gânduri”). De altfel, imaginea părinților (pe ale căror chipuri „ard cercurile anilor”) va reveni constant, cu dragoste și cu smerenie.

În timp ce mama e „o pânză albă de corabie/ peste care s-a prăbușit/ vântul”, mâinile ei pârând „flăcări albe/ deasupra umerilor” poetului (*Cântec*), palmele neodihnite ale tatălui devin „pâinea cuvintelor din poeme” (*Ard cercurile anilor*), secvențe întregi constituindu-se în rememorarea celor doi, aduceri-aminte înfiorate de lumina blândă a nostalgiei. „Ce gândește mama?” – se întreabă poetul în *Purificare* – „ce face cu oala aceea de pământ/ înconjurând băutura casei/ așa de dimineată?/ Mama descântă curtea/ purificând urmele pașilor mei”, în acest timp tatăl privindu-și umbra „lungă cât un țarmure”, purtând în spate „o desagă de ani”, iar „umerii-i miros a frunze uscate/ nu mai țin la povară,/ prea mult a coborât peste ei/ cerul de vară” (*Cerul de vară*).

Tatăl continuă, chiar și „de dincolo de lume”, să ia parte la activitățile din gospodărie: „În fiecare toamnă trebuie/ să bat fără milă nucul/ plantat de ziua nașterii mele./ Tata/ stă cu ochii închiși/ și la fiecare baterie a nukului/ se întristează/ de dincolo de lume;/ nu mai simte funigiei toamnei/ plutind în aer/ peste veacul eliberat de uitare” (*Sentimente*).

Poeme frumoase, cumiți, ivite parcă din sufletul unui copil adult pentru care fiecare nouă zi e o sărbătoare, prilej de reflecții, dar și privilegiu de celebrare a iubirii: „Azi e ziua Ta!/ O sărbătoare cu tort și lumânări,/ Și Eu și Tu ne vom bucura/ în ochi nu e loc de întrebări” (*Ziua ta*). Imaginea iubitei e angelică, e ca un răgaz de bucurie sinceră, revigorantă.

Pentru bărbatul matur clipa de dragoste e, prin excelență, clipa de tandrețe, un răstimp al fericirii împăcate: „O văd cum își bea cafeaua pe terasă/ de acolo îmi face semn cu mâna ei angelică/ buzele ei se adâncesc în liniștea zațului/ și în inima mea” (*O văd cum își bea cafeaua*), existând o legătură indisolubilă între El și Ea, ca în aceste versuri din *Căutând frânturile clipelor*: „ochii tăi/

ca izvorul limpede/ îmi spun/ ce se întâmplă cu sufletul meu” sau „cât rămâi în brațele mele/ șoapta aceea blândă întinerește în mine” (*Vreme prielnică*).

Pentru Miron Țic, orele sunt „cântare ale vieții/ așezate uneori/ pe o nicovală de sidef” (*Orele*), iar cuvintele, „râuri/ trezite din marile vise/ ce se-ntorc spre locul/ unde-mi tăgăduiești/ fericirea” (*Bărbați și femei*); copilăria este o „urmă pe nisipul dus de ape” (*Copilărie*), iar sărutul, „momentul începutului/ fiecărui gând” (*Sărutul*).

Poemele sunt grijulii, aproape fragile în alcătuirea lor. Seamănă cu florile spre care poetul are o aplecare constantă, lucru reieșit și din titlurile unor volume ca *Regina nopții*, *Când ne ucide floarea de crin* sau *Neliniștea înfloririi*. Însă imaginile, pe cât de delicate, pe atât sunt de semnificative: „Mă văd în copilărie/ în mijlocul pădurii de salcâmi”, spune poetul, „eram ca într-o biserică binecuvântată” (*Copilărie*) sau „În buzunarul unei haine vechi/ am uitat câteva cuvinte/ dintr-o rugăciune” (*Poem*).

Miron Țic este și un poet al interogațiilor (existențiale), prezente mai ales în finalurile poemelor sale. Astfel, în locul certitudinilor, el preferă întrebările deschise, acest retorism liric, neostentativ, înfrumusețând discursul și imprimându-i valențe semantice neașteptate: „Doamne, cât ne mai poți îndura/ să furăm din cerul albastru?” (*Apele-s tulburi*); „Numărăm anii, îi vedem cum dispar,/ nu acordăm nimănui vreo amânare,/ peste urmele noastre alte urme apar/ oare depărtarea are cu noi suficientă răbdare?” (*Oare depărtarea*); „Vom ști vreodată/ câtă iarbă ne intră în privire,/ și câte nopți au vrut să îți fure/ trupul de abur subțire?” (*Vom ști vreodată*); „Ne-a uimit ultima stea căzută/ undeva nu prea departe de noi,/ de prea multă liniște cineva tot uită/ să ne întrebe: când se înserează, privim înapoi?” (*Când vom insera*).

Printre delicatele sale versuri, poetul ne oferă, adesea, și adevărate vorbe de înțelepciune. De la Miron Țic aflăm, astfel, că despre viață se poate vorbi și fără cuvinte, că „există în fiecare zi spațiu suficient în care/ să ne împărțim cuvintele, să le dăm/ forma și lumina pe care, uneori, o provoacă/ singurătatea” (*Poveste de dragoste*) sau că viața omului este precum un ghem care se deșiră și care trebuie refăcut din zile, neliniști și umbre, iar din când în când, refăcând ghemul, „umbra trupului își reîncepe călătoria/ spre alte zile salvate din boli maligne” (*Divinizare*).

Acesta este un posibil portret al poetului

Miron Țic, plecat acum dintre noi, așa cum se relevă pe parcursul celor peste șase decenii de trudă și credință în puterea și frumusețea cuvântului, un poet egal cu sine, mereu atent cu cei din jurul său. Închei cu două imagini frumoase, spicuite din *Neliniști târzii*, antologia de autor care rămâne reprezentativă pentru parcursul liric al unui destin de om: „De la o vreme/ mi se face tot mai mult teamă/ că marginile de unde ne privim/ se tot îndepărtează/ și n-am să te mai găsesc”, respectiv, „Într-o vreme, devenim triști/ ca și când nu am mai trăi”.

Sunt adevăruri care ne înfrumusețează sufletele și care îmi amintesc de cuvintele aceluiași K. D. Djübran despre care am pomenit în

CONSTANTIN STANCU

**Omul de piatră –
Poezie, legendă, drumuri regale**

O carte despre lumile trecute și lumile prezente: *La omul de piatră/ Chez l' Homme de Pierre* – ANTOLOGIA GRUPULUI DE POEZIE „Ioan Dan Bălan” / L'Anthologie du Groupe de Poesie „Ioan Dan Bălan”, alcătuită / ACCOMPLIE PAR: Mirela Cocheci și/ et Elisabeta Bogățan. Traducerea textelor în și din limba franceză/ la traduction des textes en et du française: Elisabeta Bogățan. Casa de editură Exclusiv, Vulcan, 2025. O antologie interesantă, care pune în lumină o inițiativă literară și culturală, și totodată, menită să arate că poeții, prozatorii, traducătorii sunt uniți.

Sunt mai multe părți: Constituirea grupului de poezie „Ioan Dan Bălan”; Omul de Piatră, realitate și simbol; Membrii grupului de poezie „Ioan Dan Bălan”; Invitați ai grupului de poezie „Ioan Dan Bălan”. Motto-ul cărții: „Când voi pleca de tot, la braț cu timpul/ și poate c-o iubire aprinsă-vatră,/ în rai de mai mi-aș cere anotimpul/ și-n mai de rai sus, într-un Om de Piatră”. A fost mesajul poetului, el cuprinde sensul, istoria, mitul, iubirea, devenirea. S-a simțit legat de momârlani, de legende din zonă, de poezia care vine pe aripile timpului. Grupul literar s-a constituit în data de 12 aprilie 2024, la Teatrul Dramatic „I.D. Sîrbu” din Petroșani. Au participat scriitori, jurnaliști, teologi, juriști, profesori, militari, iubitori de literatură. Inițiativa a aparținut poetei Mirela Cocheci, care a devenit liderul grupului. Elisabeta Bogățan, cea care l-a cunoscut bine pe Ioan Dan Bălan, a dezvoltat evenimentul în prefața cărții.

Valer Nandra - *Dealul Măgura la Crăciunești*
Ulei pe pânză, 14x18 cm.

Ioan Dan Bălan a fost un împătimit de realitatea momârlanilor. Comunitatea se delimitează geografic între munții Șurean, Parâng, Vâlcău și Retezat, o depresiune bine localizată de reperele constante ale terenului, ei, momârlanii, fiind locuitori ai Văii Jiului. În această zonă se află Momârlele, ele dând denumirea locuitorilor. Momârlele sunt aranjamente formate din pietre masive, având o înălțime de aproape 3 metri, sunt semne de aducere aminte. Ele fac parte din realitatea zonei, dar nu se mai pot preciza vremurile în care au apărut. Simbolul, păgân la început, a devenit unul creștin, un cioban a plasat o cruce în vârful acestui semn fizic. Sunt „oamenii de piatră”, apar în diferite locuri din ținutul vechii Dacii. Misterul învăluie apariția și rolul lor. Oamenii de Piatră erau amplasați în zone puternic străbătute de curenți telurici, ceea ce schimbă perspectiva istorică. Poate exista un sistem de legătură între aceste centre de energie telurică, deschizând panorama spre o geografie spirituală/sacră, cu speranța că, în viitor, s-ar putea revela centrele spirituale ale Pământului, spre o nouă civilizație, reluându-se un ciclu istoric mult diminuat de activitatea omului modern, agresiv. Viața momârlanilor, portul lor, sărbătorile în care se manifestau cu bucurii, stânele din munții zonei, tradițiile ciobanilor, nedeile din Jieț sau Straja, sunt repere spirituale pentru miracolul poetic. Misterul vine de la momăile amplasate pe Drumul Regilor, Altarul de Piatră de lângă Drumul Regilor, deschideri spre zone frumoase și emblematice, spre Poarta Raiului, spre munți etc. Ioan Dan Bălan a pus accentul pe acest fenomen, el a fost îndrăgostit de zona muntelui. În capitolul al II-lea se descrie motivația antologiei: realitatea, simbolul, mitul, credințele, obiceiurile care transmit credințe. Omul de Piatră care se află în puncte de înaltă vibrație energetică, tehnica radiesteziei punând în valoare această stare, geografiile sacre ale popoarelor acceptă această ipoteză.

Antologia, atât în limba română, cât și în limba franceză, transmite poezia: „am coborât/ în lumea tăcerilor/ acolo unde inima lutului/ zvâcnește mai tare/ decât tâmpla mea/ am coborât/ să-mi împletesc/ negândurile cu seva” (Mirela Coheci, *Introspecție*, p. 18).

Pe de altă parte, Tiberiu Vințan scrie: „Eu sunt Cel ce Sunt,/ Unul și Totul,/ Neînceputul și Nesfârșitul./ Dar tu, tu cine ești?/ Eu sunt Tu!/ Unul și Totul./ Neînceputul și Nesfârșitul” (*Paradox Brahman*, p. 46). Antologia are darul de a pune în lumină esența vieții, a morții, iubirile,

miracolul care vin din geografiile poetice, legate de cele sacre. Cu alte cuvinte, „în spațiul dintre cuvinte e frig/ și hăuri și ceruri/ încap/ în spațiul dintre cuvinte-n genunchi/ îmi plec fruntea/ și nici nu știu/ ce înseamnă să scap” (Elisabeta Bogățan, *În spațiul*, p. 56). Iubirea este marcată de o mitologie care străbate veacurile, Ladislau Daradici are darul de a puncta: „și oare ce ai nevoie de angoasele mele/ mi-ai spus că sângele/ răzbate dincolo de moarte/ scurgându-se în mari răgazuri/ de frumusețe și mirare/ nedecolorându-se de mușcătura/ viermilor și a vremii” (*Într-o frumoasă zi dintr-o altă viață*, p. 79).

Ion Popescu-Brădiceni reduce legendele și vechile narațiuni la cuvintele uzuale, prin cuvinte s-au format căile regale pe care mai înaintăm: „E greu să vezi un cuvânt/ Ca o cupă cu nectar/ stă aproape-n pământ./ E greu să vezi un cuvânt./ Ca o spadă de aur/ în armura tăcerii scăpărând./ E greu să vezi un cuvânt/ acolo,/ în cochilia lui/ luminând” (*Pentru vederea cuvântului*, p. 123). Exemplele pot continua, antologia e reușită să adune ceva din zbaterea poetilor pe *Drumul Regilor*, selecția făcută ne propune un alt mod de a privi spre lume, mai îngăduitori, apropiindu-ne de muntele speranțelor.

De remarcat și strădania Elisabetei Bogățan, ea a tradus din limba română în limba franceză textele, a făcut-o cu bucuria celei care reușește să pună punți peste lumi. La fel și traducerile din limba franceză în limba română, poezia fără frontiere găsim o nișă fericită în Valea Jiului, care este sub aripa Vării Momârlanilor. Poetul Jean Dornac (Franța), racordându-se la frumusețea lumii, a privit o pasăre cum zboară, apropiindu-se de soare, așa și omul: „lunecă prin zile/ ca pasărea/ lunecă printre nori/ și ce importă furtunile/ mergi mereu mai departe/ și poate chiar mai sus/ uită de bariere/ de nașterea ta/ de cultura ta/ deschide-te către eternitate/ și ce importă/ dacă ea nu există/ tu vei fi trăit/ un moment de libertate!” (*Pasărea*, p. 90).

Sub semnul *Omului de Piatră*, istoria devine mai permisibilă, poezia propune un limbaj pentru suflet și nădejde. Cel care a fost Ioan Dan Bălan a reușit să-i aducă într-o geografie literară actualizată pe acești împătimiți și împătimate de poezie. Toate popoarele au lăsat semne, s-au folosit de piatra cea de toate zilele, de piatra cuvintelor...

Iulie 2025

Paradoxul sonetului, între umor și bunăstare sufletească

Umorul are darul de a magnetiza cititorul, cărțile sunt bine vândute și căutate, între două tablouri zilnice, puțină lectură care să aducă zâmbete, detașare, ieșirea din stres, nu strică.

Volumului *Sonete fără perdea* de Camelia Ardelean și David Valentin, apărut la Editura PIM din Iași, în anul 2024 (157 pagini), are capacitatea de a provoca cititorul, de a atrage atenția asupra relației dintre ea și el, dintre femeie și bărbat sau invers, relație care oglindește relațiile mai extinse din societate. Relațiile formează contextul și el ne influențează existența, fie bine, fie rău.

Prefața este scrisă de Cornel Udrea, unul dintre cei mai importanți umoriști de la noi, din păcate, plecat spre alte orizonturi. El scria că sonetul poate aduce bunăstare sufletească. Reținem din cuvântul înainte: „Dialogul sonetar al celor doi, David Valentin și Camelia Ardelean, este unul plin de spirit, de răsfaț metaforic și adesea de îndrăzneți lingvistice care pot să-i deranjeze pe higeniștii moralei, dar aceștia consideră că nu au ce căuta în acest joc al inteligențelor reverberate” (p. 5).

Volumul reprezintă dialogul dintre ea și el, punând în lumină, sub rigoarea formei fixe a sonetului, mentalitățile dintre femeie și bărbat în umbrele evului pe care îl trăim. Mândria personajelor, șmecheria, interesul material sau de poziție, invidia, falsa superioritate. O fină satiră la adresa relațiilor sociale văzute prin prisma relației dintre ea și el. Ipocrizia omului în societate, în spatele formelor de falsă sobrietate aflându-se imense interese personale de natură materială sau de poziție socială, fără legătură cu dragostea emisă de sonete de-a lungul timpului. Duelurile ludice, cu accente de umor bine dozate, dintre David Valentin și Camelia Ardelean pun în evidență conflictul fals dintre un bărbat și o femeie. Autorii intră cu luciditate și bună dispoziție în pielea personajelor, oralitatea versurilor dă accente mai interesante. Sunt adresate săgeți unul către altul, replicile vin imediat, cu savoare și fără perdea. Bărbatul este îndrăzneț, ea are tupeu și se bazează pe „mierea din stup”.

De la mitul Adam-Eva, la miturile vechilor greci, trecând prin cultura cunoscută a lumii, ne sunt aduse în față curtoazia cavalerului și prezența femeii dinamice, realistă, fără mari romantisme.

Miturile sunt demitizate, vechile tipare sunt luate la rindea, umorul țâșnește din versuri, licențele lingvistice abundă, moraliștii sunt puși la zid. Sugestiile de natură sexuală și erotică sunt prezente din abundență, după tipicul emisiunilor de televiziune, oralitatea sonetelor aducând un plus de umor. Un duel construit cu răbdare, meticulos, fiecare sonet se împlinește prin următorul, pasele lirice fiind vii, cu un umor atroce, sincer și brutal, până la extreme.

Tensiunea dintre forma cultă, riguroasă, bine cimentată de-a lungul timpului în literatură, și frivolitatea dialogului, provoacă cititorul și pune în lumină ipocrizia care stăpânește în mintea omului. Cartea este oglinda de care cititorul are, uneori, nevoie. În spatele aspectului exterior, a modului cum apare ființa umană, se află gânduri vulgare, licențioase, acea autolimitare care elimină bucuria sinceră a dragostei. Romantismul care atrage, este diluat de vorbele care țâșnesc din replicile dintre cei doi, un dialog bine evidențiat de autori, dar realist, sincer, cu impact. Dincolo de perdea se ascunde pericolul, nu erosul, nu sexul, ci mintea care este atinsă de falsă poziție a omului în fața celui alt. Avem și o morală implicită, nu explicită, cititorul având libertatea să zâmbească și din motive de rigoarea normelor sociale, sau poate nu... Uneori, când ne amuză relația altora, ne amuzăm de propria noastră situație.

Sugestiile cu iz sexual, după moda mundană, de la spectacolele de televiziune sau din cele de umor real, abundă.

El: „...tu mă îndemni să folosesc cimpoiul” (p.28); Ea: „Cimpoiul-l dibuiesc cu felinarul” (p. 29).

El: „Vibrația ce-ți saltă papanashi” (p. 24); Ea: „Mai bine să dansăm sub apa...goală” (p. 25) etc.

Declarațiile lui sunt directe, cu țință precisă: „mai sprinten decât zvârluga” (p. 34). Ea răspunde: „Să mă-ntâlnești și să deguști din miere” (p. 35).

Autoportretul este bine creionat: „Eram masculul alfa, carismatic,/ Ce întorcea destinele pe dos,/ Cântând modest la fluierul din os,/ Pe când scufițe cuceream pragmatic” (p. 36). Ea: „Sunt un talent în piele și în oase,/ Pe ce pun mâna-ndată se transformă,/ Chiar și <<informul>> poate lua formă/ (Restanțele-mi au creșteri dubioase)./ Pot preschimba structura filiformă,/ Masez, consult, <<iau>> pulsul, spăl și vase/ Recit pamflete, vindec de grimase,/ Cu soața ideală sunt conformă” (p. 45).

Finalul volumului aduce realitatea, una

aproape normală, personajele își ies din pielea lor de lux la promoție, acceptă datul ca un premiul de final. El: „Ești tânără, extrem de înfocată,/ Te duc în Caraibe și Macao,/ Îți dau iubirea mea înflăcărată/ Și inima cu tot cu stenturi, ia-o,/ Dar fără băi fierbinți de ciocolată,/ Că are iz puternic de cacao!” (p.156). Ea acceptă situația, timpul frânge oglinzile prefabricate: „(Nu în cacao sau în ciocolată,/ Să nu ne facem pielea maronie)./ Vei aștepta constant să ne străbată/ Din mine valuri mari de energie./ Schimbând proteza ta cu-argint placată,/ Vom viețui-mpreună ani o mie”...(p. 157).

Fiecare autor a mai publicat numeroase cărți, David Valentin evidențiindu-se prin epigrame, sonete, rondel, ronset etc., fiind premiat la numeroase festivaluri de umor, concluzionând: „e plin de optimiști în cimitir”...

Camelia Ardelean a publicat poezie, a făcut-o cu optimism, mărturisind că e la braț cu Euterpe printre iubiri de porțelan... Mizând pe zeița artelor și plăcerii, a făcut-o cu abnegație și sinceritate.

Poate a fost un joc, un moment de exercițiu în teatrul de azi, cu multă pasiune și exercițiu aplecat asupra formelor impuse de sonete...

Un volum care aduce momente de bună dispoziție și reflecție pentru cititor, versurile licențioase, „ușoare” cum ar scrie unii, pun pe tapet moda tipologiilor prefabricate din interese diverse: politice, economice, comoditate, ipocrizie, cultura mundană acceptată ca normă, cu superficialitate și nepăsare.

Iunie 2025

Lucrare realizată de FLORENTINA PANTU

ELISABETA BOGĂȚAN

„Altfel spus, cred că literatura nu-i decât rezultatul revoltei sinelui în încercarea adeseori disperată de a-și lămuri controversele și de a scăpa de obsesii, iar scrisul devine o supapă a defulării în speranța evadării din captivitatea în care a fost încorsetat încă de la începuturile sale, pentru ca, în final, să poată spune: Scriu, sunt liber!...” afirmă scriitorul Cornel Nistea în romanul său publicat recent, *Condamnați să trăiască*, la Editura Școala Ardeleană, Cluj-Napoca, 2024.

Romanul debutează cu o scenă memorabilă, în care cruzimea inimaginabilă a uneltelor comuniste este dezvăluită în toată duritatea ei, scenă întipărită în memoria lui Mihăiță, copilul de patru ani și jumătate, cel care avea să fie martor peste timp: „În momentul imediat următor comandantul îi pusese tatălui său pistolul la tâmplă, ordonându-i: „În genunchi, banditul, te împușc ca pe un câine turbat!”, aceasta în vreme ce bunicul lui fusese lovit de un securist cu patul armei în obraz, provocându-i o rană ce sângera abundent.”

Spuneam, referitor la cartea lui Cornel Nistea *Jurnal 2000-2012* și reafirm: „Cornel Nistea, își asumă rolul, simțit ca necesar, de transmițător de memorie. De altfel, aproape tot ce scrie Cornel Nistea are această coordonată, mai mult sau mai puțin vizibilă: în jurnale, în proza scurtă, în romane.”. Cu atât mai mult cu cât comunismul, văzut de Cornel Nistea prin ororile lui, este, așa cum afirmă și Cassian Maria Spiridon în *Utopia comunistă*, un avorton al istoriei contemporane (I) din *Convorbiri literare* nr. 12/2024: „flagel care nu dă semne că ar fi pe sfârșite, ci din contră, continuă să seducă și vedem cum marxism-leninismul prin noile sale metode își croiește o cale tot mai viguroasă, grație

neomarxiștilor, care își au adepții tot mai numeroși (...). Se impune o recapitulare a ororilor comise de la instaurarea de către tancurile sovietice a comunismului în România, de la 6 martie 1945 până în decembrie 1989.” Este exact ceea ce face Cornel Nistea, subliniind mereu, o dată și încă o dată, ororile comise de regimul comunist în România.

Se profilează ca personaje Teodosia, „flica boierului și senatorului Paul Aron”, mama lui Mihăiță, cel sortit să re trăiască mereu zilele de groază când și-a pierdut părinții, și personajul colectiv al uneltelor comuniste, securiști și milițieni, care ar putea fi priviți ca niște roboți executând ordine, dacă nu ar avea ei înșiși sufletul plin de ură și de venin.

Trama romanului mizează pe suspans, emoție, empatie: Duși cu un tren politic, Teodosia și Mihăiță sunt lăsați într-un câmp pustiu, necunoscut, umed de ploaie, pe întuneric, cu indicația: „E interzis să spui cine sunteți și ce vi s-a întâmplat! Dacă vorbești despre asta, vei ajunge la închisoare și-acolo îți vor putrezi oasele, iar copilul va ajunge într-un orfelinat.” Coșmarul eroinei continuă: „După distanța parcursă cu trenul o noapte întreagă, sigur erau departe de casă. Și-o apucă deznădejdea.” Gândul ei are ecouri în titlul romanului: „Suntem condamnați să trăim rupți de lume...” „Fuseseră condamnați indirect la moarte.” Deși aflată într-o situație limită, cu nădejdea în Dumnezeu, Teodosia încearcă să

transmită optimism copilului: „Vezi, totul va fi bine! Așa cum mi-ai spus voi !” Simțea că are datoria să-l ocrotească, el era viitorul: „El trebuie negreșit să supraviețuiască.”, „Trebuie să rezistăm! Trebuie să trăim!” Această misiune a sa de a-și apăra copilul, plină de îndârjire, îi sporește Teodosiei puterile și o transformă într-o figură emblematică a mamei, care cu siguranță se va înscrie într-o galerie de neuitat de portrete ale mamei ca forță și iubire: „Să nu-ți fie frică, ești cu mama...”

Autorul se dovedește un fin psiholog, care intuiește în sufletul femeii atât îndârjirea de a rezista, cât și chinul de a înțelege ce i s-a întâmplat: „Doamne, de ce să ni se ia dreptul de a trăi omenește?...” Ca un îndemn venit din adâncuri ancestrale îi răsună cuvintele de încurajare pe care i le insuflă mereu lui Mihăiță: „Să faci ceea ce te-a sfătuit bunicul când îi puneau cătușele... // - Să fii curajos adică...// - Da... Și mai e ceva ce a spus bunicul? //(...) – Să nu uiți, Ită! A zis că va veni o vreme când vom trăi iar în libertate și atunci ne va fi bine...// - Nu înțeleg, mamă! Ce este libertatea?” În această indirectă condamnare la moarte, odiosul regim a calculat totul, a tăiat punțile dintre oameni, punțile de supraviețuire: „- Sunteți străini? Șeful de post ne-a atenționat să nu vindem nimic străinilor...”. Adaptarea la viața în sălbăcie, de asemenea, scene memorabile: „După o săptămână pe care o petrecuseră în câmp, în bordeiul de lângă fântâna cu cumpănă, Teodosia începu să-și dezvolte instinctul de apărare și să capete reflexele unui animal hăituit, dar dornic să supraviețuiască.”. Îi dau putere învățăturile înțelepte transmise din generație în generație: „Să-ți fie limpede ce ai de gând să faci și, mai ales, să fii hotărâtă în orice situație de viață ai ajunge!” și „Îndură totul cu demnitate! Ai răbdare... Va trece și urgia asta, cum au trecut atâtea altele pe lumea asta...” Și Teodosia reiterează o adevărată robinsonadă. Din când în când povestitorul notează: „Și a mai răsărit încă o dată soarele peste câmpia învăluită în ceață, așa cum se întâmplă de când a făcut lumea bunul Dumnezeu.” ca un ecou din Cartea Sfântă („Astfel a fost o seară și apoi a fost o dimineață”...).

Condamnată la moarte prin foame și frig, conform planului diabolic al comuniștilor, bolnavă, Teodosia e găsită de un vânător, Dumitru a lui Novac, dar interdicția de a dezvălui cine este și ce i s-a întâmplat împiedică salvarea ei: „Dar oare eu voi ieși basma curată dacă securitatea află că am intrat în vorbă cu... „un

dușman al poporului”?... Ei, uite cum poate da omul, într-o clipă, de necaz!” își spune temător Dumitru, dar, totuși, din instinct de omenie, o salvează.

Autorul conturează un complex tablou socio-politic, de o extremă duritate: „Mai erau și alții, unii fugari prin păduri sau mai sus, în munți, pe care autoritățile locale și centrale îi căutau să-i aresteze. Cei mai mulți dintre aceștia erau prinși și trimiși în pușcării, fără nicio judecată. Toată lumea știa asta: toți cei care nu erau de acord cu noua democrație erau declarați, fără excepție, „bandiți și dușmani ai poporului”, apoi trimiși la închisoare ori deportați în lagărele de muncă forțată.” Oamenii ascultau pe ascuns Vocea Americii, de unde mai aflau și despre alte atrocități ale comuniștilor decât cele din zona lor: „Zice că deținuții politici întemnițați la Aiud și Gherla sunt ținuti grămadă în celule supraaglomerate și neîncălzite, sunt bătuti și înfometați, că mor pe capete, încât abia mai răzbesc să-i înmormânteze în gropile comune...”

Incertitudinea și teama acționează ca o otravă: „Te mănâncă pușcăria, Dumitre, dacă dă securitatea la noi de fugara asta...” Vin în avalanșă vești neliniștitoare: „se vorbea de o și mai amplă reformă agrară, care se referea la lichidarea întregii proprietăți private în folosul întregii colectivități.” Sau: „Zi de zi, alte loturi de oameni erau arestați și condamnați la ani grei de închisoare sau deportați pentru simplul motiv că erau înstăriți, învinuiți că profitaseră de munca celor săraci. În același timp, erau vânați, unul câte unul, intelectualii, apoi condamnați la zeci de ani de închisoare sau la muncă silnică pe viață doar pentru că aparțineau acestei categorii.” Pe de altă parte sunt prezentate tradițiile agrare ale țăranilor nestriviți încă de tăvălugul comunist. Dar, conform mersului general al lucrurilor, într-o bună zi Dumitru a lui Novac a fost citat la sediul comitetului revoluționar comunal, în calitate de exploatator, pentru că o angajase pe Teodosia. Așa-zisa anchetă a fost o maltratare până și-a pierdut cunoștința. Scăpat de maltratare printr-un șiretlic, nu poate scăpa de spaima care i-a cuprins sufletul: „Mă aștept ca zilele acestea să vină cei de la comitetul revoluționar să ne oblige să dăm alte cote de cereale și vite în afară de cele luate în toamnă!”

Tabloul socio-politic este prezentat nuanțat, uneori cu tușe de umor amar creionându-se demagogia pe care se reazemă ticăloșia uneltelor comuniste: „au fost lichidați toți chiaburii? Au fost, cu totul, parcă vreo șase familii...” // - Da, i-ați lichidat, numai că asta s-a

întâmplat în urmă cu un an, iar de atunci nimeni nu a mai lucrat pământurile. Așa că nu s-a mai produs nici un braț de nutreț. (...) Pentru că n-a mai avut cine le lucra, de vreme ce familiile reacționare au fost deportate...” Și: „Irimie Pasăre era un om de o stranie credință, cum că noua societate se construia de la sine chiar dacă vor muri de foame toate vitele din ferma pe care o conducea. Își însușise devreme principiul Partidul are grijă de toate!”

Autorul conturează un sugestiv tablou colectiv al sătenilor înspăimântați de teroarea instalată: „lumea se teme și stă mai mult prin casă. Nici nunți și botezuri nu s-au mai făcut de teamă că acolo, la beție, omul o mai poate lua razna, mai înjură și blestemă”. Și: „oamenii se ascundeau de anchetatori te miri pe unde, să nu dea ochii cu aceștia, dar și de teama represaliilor împotriva celor care nu își achitaseră integral impunerile către stat și Uniunea Sovietică.” Mai mult, „toate târgurile se închiseseră, ca lumea să nu mai poată vinde nimic, de vreme ce Guvernul hotărâse înființarea, la sate, a gospodăriilor colective.”. Oamenii abia mai îndrăzneau să și gândească: „Măi, să vezi, se auzi Dumitru vorbind de unul singur în vreme ce mergea spre grajdul vitelor, am zăvorât poarta de la curte și-acum am sentimentul că trăim într-un soi de pușcărie, că parcă ți-e și frică să mai ieși din casă...”

Autorul prezintă o înlănțuire a lucrurilor care, într-un tablou alb-negru, conturează și mai accentuat mârșăvia regimului comunist: Din motive de lipsă de mână de lucru Teodosia, descoperită, este recrutată să lucreze la o porcărie. Întrucât se declară amnezică și mută din cauza șocului la incendiul în care și-a pierdut casa, după cum explică Dumitru, i se dă o adevărată pentru o identitate provizorie.

Descoperă, șocată, că ferma „Secera și Ciocanul” este aidoma conacului lor. Aici suportă grele umilințe ”Iată, își zise, te-ai învrednicit să-l cunoști pe omul-bestie, pe care, culmea, ești nevoită să-l accepți așa cum este ca să trăiești și tu, încă o zi, sub soare!” Devotată muncii cu animalele, Teodosia se remarcă într-atât, încât este propusă să fie decorată ca erou al muncii socialiste, fapt care o pune în vizor și i se află identitatea, astfel că, în chiar momentul culminant al decernării titlului, securitatea, care a aflat cine este, o arestează, ca dușman al poporului. Sunt arestați, de asemenea și Dumitru Savu a lui Novac și soția sa, Ana, care au fost trimiși într-un lagăr de muncă forțată, ca dușmani ai poporului, iar proprietățile lor confiscate. Mihai, fiul Teodosiei,

a fost trimis într-un orfelinat. Totul în numele „victoriei depline a socialismului și comunismului”. Concluzia acestor atrocități este rezumată în deviza cinică a celor pentru care nimic nu conta în afara inumanei lor ideologii: „De acum, autoritățile revoluționare au purces cu și mai mult elan la lichidarea proprietății private.”

Este evident că la conturarea tabloului socio-politic autorul a folosit date istorice reale. A conturat acest tablou al monstruoasei dictaturi comuniste, ca și în alte scrieri, ca pe o mărturie necesară, simțind aceasta ca pe o datorie morală, să nu se mai repete asemenea grozăvii. Cu atât mai mult cu cât, așa cum afirmă scriitorul Cassian Maria Spiridon, ale cărui cuvinte au fost reproduse la începutul acestei recenzii și pe care mi se pare important să le reiau, comunismul este un „flagel care nu dă semne că ar fi pe sfârșite, ci din contră, continuă să seducă și vedem cum marxism-leninismul prin noile sale metode își croiește o cale tot mai viguroasă, grație neomarxiștilor”.

Astfel că romanul, perfect structurat după tiparul romanului clasic, este în același timp un document de epocă, totul construit cu mâna sigură a scriitorului care stăpânește perfect știința dozării efectelor artistice.

Completând structura echilibrată cu sugestia și suspansul, construind tipologii memorabile, precum Teodosia, Dumitru, Ana, dar conturând în același timp veridic personajul colectiv al uneltelor comuniste, care personifică, în fapt, tarele specifice acestui regim, brutalitatea, mizeria morală, lipsa de scrupule, demagogia, ipocrizia, Cornel Nistea construiește unul din cele mai puternice romane ale sale, narațiune care se citește „cu sufletul la gură”, roman care poate fi considerat, într-o anumită măsură biografic, fiind vorba de evenimente în mijlocul cărora a trăit, dar în același timp, prin chiar acest fapt, documentar.

RADU IGNA

BARAJUL

Francisc Munteanu (1924 -1993) este o importantă personalitate a culturii române, în sfera literaturii și a cinematografiei. S-a născut în comuna Vețel, județul Hunedoara, în familie de oameni săraci. A dus o viață aventuroasă, asemenea omului nevoit să se descurce singur de la o vârstă fragedă. A practicat diverse meserii înainte de a se dedica literaturii: lăcătuș, ucenic la un pictor de firme, marinar, pictor scenograf, reporter. Debutează în 1950 la Arad, cu nuvela de mari dimensiuni *Lenuța*. A urmat *Orașul de pe Mureș*, *Statuile nu rîd niciodată* și altele, 20 de volume, romane, povestiri, eseistică, scenarii de film. Specializându-se în cinematografie, a regizat mai multe filme după propriile scenarii. Principiul său: ca să scrii literatură, trebuie să cunoști viața.

Îmi amintesc, deși timpul a întunecat multe din acele zile, de câteva întâlniri cu Domnia Sa. Prin 1962, un bătrân scriitor nerealizat, Ion Bincanu, (despre care am scris în romanul *Condamnat*), m-a rugat, aflând că merg la București, să-l caut pe Francisc Munteanu, fost coleg de cenaclu la Arad, ajuns persoană importantă în capitală. Un fost coleg de facultate, angajat la Radio România, a căutat adresa. Prozatorul locuia într-un apartament pe Magheru. Cum a deschis ușa, privindu-mă, a spus nervos, crezând că sunt un ins al condeii, că el nu are timp, nici competența de a da sfaturi în materie de literatură. Când i-am spus că vin din partea lui Ion Bincanu, m-a poftit imediat în apartament și a ascultat cu interes ceea ce spuneam despre consăteanul meu, om urgisit de soartă. A exclamat apoi: „Noi acolo am început!”, adică la Arad. A

promis că va încerca să-l ajute să-și publice scrierile, dar nu a reușit. L-am revăzut la Castelul Kendeffy din Sântămăria Orlea prin 1975, când venise pe Râul Mare pentru turnarea filmului *Sub un petec de cer*. Și-a aminti de acea intervenție a mea. Despre constructorii de pe Râul Mare s-a scris mult, reportaje, romane, teatru, au devenit personaje în filme artistice. Scriitorul Gligor Hașa a publicat în volumul *Amiaza unei iubiri* (Editura Eminescu, 1988), un amplu reportaj ce are substanța unui poem în proză, închinat constructorilor de hidrocentrale. Francisc Munteanu a realizat aici filmul *Sub un petec de cer*, o amplificare narativă după romanul său, *Barajul*.

Am recitit romanul *Barajul* de Francisc Munteanu (Editura Albatros, 1986) pe care l-am considerat, fără a-i diminua realizarea artistică, tributar ideologiei de epocă, ca să descopăr, după aproape treizeci de ani, că tocmai aceste atribute îi măresc astăzi valoarea. Omul zilelor noastre va afla, printre multe altele, cam ce anume se întâmpla pe un mare șantier de construcții în acele vremuri. Mediul ambiant din roman este cel al Țării Hațegului, configurația naturală, mărția și puterea muntelui, râul cu afluenții săi. În derularea acțiunii, incitantă, se conturează istoria acestei odisee ce a schimbat fundamental Țara Hațegului. Acțiunea se derulează lent cu învolburări neașteptate. La început au venit pe Râul Mare câțiva geologi și topometriști, apoi constructorii de șosele, de linie de înaltă tensiune, șoferii, apoi mii de muncitori de toate profesiunile. Personajele, numeroase, sunt reprezentative pentru lumea în care trăiesc. Șantieriști, personaj colectiv, muncitori, ingineri, maiștri, personal administrativ, șefii diferitelor compartimente constituie grupul principal. Un alt grup reprezintă pe cei investiți cu activitatea politică. Ion Zaharia, secretarul comitetului PCR al grupului de șantiere, matematician prin pregătire, pasiune și vocație, nu împlinise treizeci de ani, respectat de șantieriști. Și, în sfârșit, trimișii din București.

Directorul general Borza, alias VioREL Dănilă, este prezent ca „un om ursuz, măcinat de insomnie, permanent preocupat de probleme cunoscute doar de

el”. A deschis o grădiniță unde copiii celor plecați la muncă, să fie îngrijiți, educați, Căminul de copii din Colonia de Jos, Școala. A avut mari greutăți cu ridicarea lor. Nu erau prevăzute în plan de cât în cel de-al doilea an al cincinalului. O armată de inspectori vor invada Râul Mare. Priveau cu scepticism cele șaptezeci de mii de metri pătrați marcați la baza barajului. Scobitura avea ceva măreț, încetul cu încetul sobrietatea devine geometrică. Încăperile adiacente primară un nume: Camera vanelor, Sala de comandă, Birourile de întreținere. Bineînțeles, piesele mari, corpurile de mașini, paletele, robinetele din camera vanelor, țevile imense de oțel, prelungirea tunelului de aducțiune au fost introduse în centrala subterană încă din prima fază... „La lumina orbitoare a reflectoarelor, numai țevile de aerisire suspendate de tavanul galeriilor aveau dimensiuni guliveriene” (p. 103).

De acolo, din adâncuri se va declanșa și inundarea vrăjmășiei politice. După doi ani, în centrala subterană se infiltrează apa prin camera vanelor. În cămășuială au apărut zeci de izvoare. Acel interior semăna cu o baie publică. Infiltrările au început după ploaie. Deasupra sunt șapte sute de metri de munte în formă de con. În zilele următoare infiltrațiile se accentuează. Încep cercetările pentru stabilirea vinovaților, evident, pe primul loc, directorul. Centrala din București înființează o comisie de cercetare care să vină și să găsească soluții pentru remedierea infiltrațiilor. Constată că în Retezat ploile de primăvară apar din senin, iar norii pântecoși își revarsă apele asupra șantierului.

În timp ce bucureșteana comisie cercetează documentele, elaborează planuri, localnicii găsesc soluția: forări în cămășuială pentru a slăbi presiunea. Hotărâsc singuri. Sub îndrumarea inginerului Stoica, minierii au forat cămășuiala de beton deschizând un canal de scurgere. Măsurile luate de cei de pe șantier erau fără îndoială salutare. Totuși păreriile lui Borza îi interesează mai puțin. Doar comisia poate da soluții. Directorul se crede un fel de Dumnezeu pe aici. De aceea se propune schimbarea lui din

funcție, dar să nu plece de pe șantier. La București, în cabinetul ministrului energiei electrice, un activist pe nume Grozea prezintă un raport. Pe șantier e haos. Directorul nu colaborează. Nu respectă planul de investiții. Cere înlocuirea lui. Propunerea a fost respinsă. Borza are în continuare misiunea să termine Hidrocentrala de pe Râul Mare, cu recomandarea: să nu uite că încadrarea în legalitate este obligatorie.

Scena finală este pilduitoare: bătrânii constructori pleacă cu autobuzul spre locurile tinereții lor. Pentru ei, Bicazul e o problemă sentimentală. Împreună cu ei, tânărul inginer Ion și frumoasa educatoare Stela. Acolo, cei doi îndrăgostiți se vor căsători. „Măi băieți, se întoarce Borza spre bătrânii din autobuz, îi arătăm acestei fete facultatea pe care am absolvit-o în urmă cu douăzeci și cinci de ani...”

Francisc Munteanu a imortalizat, în acest roman, o lume despre care se știe tot mai puțin.

VIRGIL IOVIȚĂ

Pe ale vieții trepte

Primul volum de poezii al poetei Nora Hruban, *Treptele unui destin*, a apărut la prestigioasa editură Casa de Editare Emia, în anul 2021. Vom urca treptele destinului poetei, răspunzând invitației de a gusta, pentru hrana noastră spirituală, din poemul „Rodii”(p.5). Este poemul cu care a debutat în ”Suplimentul literar” al ziarului „Drumul socialismului”, în anul 1983. Poeta ne îndeamnă să primim „fără teamă/ fructul încins pe care/ nebănuite adieri l-au împlinit”. Pentru N. Hruban, a rosti cuvântul este un privilegiu, o bucurie, un merit deosebit.

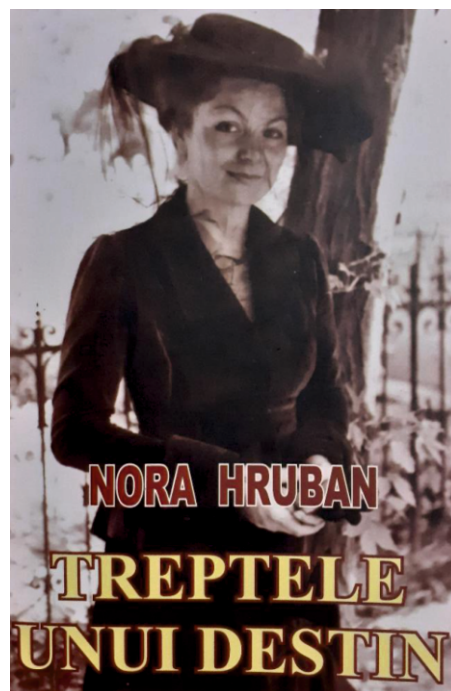
Putem spune că tema esențială a poemelor este dragostea și respectul, până la idolatrizare, față de cuvânt. Precum cuvintele creează lucrurile și nu le trădează niciodată, chiar și după dispariția lor, la fel și poeta nu neglijează ori trădează cuvintele rostite. În carte, Natura este prezentă ca o armonie de elemente muzicale și, cucerită fiind de această armonie, poeta suferă la rândul ei de teama absorbției de către ordinea Universului. Așa cum a creat figurinele din lut, picturile și desenele, la fel modelează cu mâinile spiritului oamenii, copacii, florile, fenomenele Naturii și lucrurile.

Traumele prin care a trecut în viață, mai ales cele din adolescență, au făcut ca să fie extrem de prudentă și atentă în tot ceea ce spune și face, având oroare față de batjocură, agresivitate și tortură. Lipsa de respect a unor semeni față de persoana sa, poeta a izbutit s-o transforme, prin poezie, într-o conviețuire benefică, perfectă, de înaltă ținută morală, cu întreaga Natură.

Linia care separă binele de rău și frumosul de urât îi este clară, de aceea lucrurile și faptele rele și dizgrațioase le evită în mare măsură, de parcă i-ar fi teamă de ele.

Autoarea citește felul de a fi al omului dintr-o singură privire, dintr-un gest sau cuvânt.

Suferă văzând că există oameni care nu se înțeleg, care nu iubesc liniștea și pacea, și tocmai de aceea dorește ca să fie simțit și înțeles fiecare poem al ei, și îi reușește în mare parte acest scop.

Poeta trăiește sentimentul solidarității cu tot ceea ce o înconjoară. Ca orice copil nevinovat al Naturii, suferă odată cu firul de iarbă strivit, cu frunzele căzute, cu animalele hăituite sau ucise. Cine a fost umilit, chiar și o singură dată în viață, nu va tolera umilirea altor oameni și ființe.

Poemele acestui volum ne trimit la M. Eminescu, R.M. Rilke, R. Tagore și N. Stănescu. Mai ales iubirea păstrează chipuri naive, melancolice, spiritualizate, cum găsim în multe din poeziile lui M. Eminescu. Întregul volum ar putea fi comparat cu luna noiembrie, timp în care totul devine teamă și o zbatere între viață și moarte.

Portretele unor scriitori și ale altor persoane cunoscute sau necunoscute sunt emblematice. Actorul Tudor Gheorghe este descris ca fiind „Frate al astrilor și al Oltului izvor,/ (...) Șapte inimi în pieptu-i se zbat,/ Drept ca un proroc,/ Venit pe raze de lumină”. (p. 90)

„La mormântul mamei mele” - spune cu o mare tristețe în poezia „Mamei mele” (p.140) - /”Este doar pământ și praf de stele./ [...] Vei fi mereu o mamă sfântă/ Cum vie sufletul o cere.

Pictorul Nicolae Blei (p. 30) este văzut ca un „Templu de culoare”, care transformă în bucurie tot ceea ce atinge, apostol zidit în lumină, stăpân, la rândul său, peste lumini și umbre.

Pe tatăl ei ni-l prezintă ca pe un zeu pe înalta cupola a cerului: „Înalt, frumos cu ochi albaștri/ Ceferistul de prin aștri”. (p. 31)

Andreea, fata cu chipul de madonă, zboară, dansează, iubește muntele și marea. Este „Divină - un crin albastru/ Cu trup de alabastru”. (pag.32)

Poetul Miron Țic (pag. 37): „Un petec de cer albastru/ Luminându-i ochii senini o viață./ Inima cât o catedrală.”

„Din foc și ape” (pag. 67) apare poetul national M. Eminescu : „Pe a noastră sfântă vatră/ Stăpân ești peste toate/ Și așa vei fi mereu/ Luceafărul sufletului meu”.

Medicul cardiolog C. Blaj este pentru poetă: „Tămăduitorul care are voie/ Să se plimbe/ Prin încăperile inimii mele./ (...) Mă stăvilește, mă învață/ Cum să merg pe ață”. (pag.59)

Poemul „O voce divină” este închinat sopranei Constanța Câmpănu. „Floarea de colt a munților noștri./ Măreție sfântă./ (...) Flacăra peste veacuri,/ Artă veșnic tânără”. (pag. 10)

„Al stihurilor domn” (pag. 205) este poetul Ion Machidon. „De el pana singură ascultă,/ Pentru izvodirea unor râuri albastre/ În lumina dreptății/ Întru bine și adevăr”.

„Timpul” (pag. 12) este un tânăr frumos, taifun, genial, cu amintiri omenesti care dor.. Viața pare a fi un zid (poeta consideră că toată viața a fost pusă cu spatele la zid), imposibil de escaladat, pe care trebuie ca să-l treacă, spărgându-l. De fapt întreaga ei viață e cuprinsă în poemul „Zidul” (pag. 16): „Mi-ați zdrobit inima,/ Mi-ați frânt aripile,/ Mi-ați pătat demnitatea,/ Am fost umilită./ M-au călcat/ Cu tălpile lor otrăvite/ Toți cei pe care i-am iubit”.

Poeta însuflețește cu măiestrie florile și copacii. Consideră „Teiul” (pag. 131) un frate, chiar îl divinizează: „Chihlimbarele înflorite,/ Visează pe-a lui coroană./ Arome parfumate/ Vrăjesc prin alte lumi./ Vrei să fii înger/ Pe înălțimi de fericire./ Ascultă cum respire teiul.” „Crinul” (pag. 44) pare a fi un candelabru al nopții și ne farmecă zilele cu gingășia petalelor. „Stejarul” (pag. 45), luptătorul cu inima de jar, cu a sa veșnică măreție veghează pădurea și pe noi.

„L-am îmbrățișat cu gândul”/ - mărturisește despre un mestecăcăn, aflat pe marginea unei prăpăstii, în bătaia vântului și a sorții - „Celui care mâine/ Va sta în locul lui.” (pag. 49)

În „Gingășie” izbutește un portret fidel al florii de colt, care: „Singură pe stânci” veghează mersul lumii, ea, la rândul ei, fiind o minune din alte lumi venită, străjeri fiind „munții cu frunțile-n cer.” („Gingășie”, pag. 78)

Inima poete este un muzeu în care sunt păstrate chipurile ființelor și lucrurilor pe care le-a iubit și le iubește. Vede lumea ca pe un ocean imens ori ca pe un deșert: „Deșertul este în noi/ Nimeni nu-l vede/ Când ne cuprinde-n brațe /Și ne duce nu știu unde/ Pe drumuri imagine/ Pierzându-te în propria ta inimă.” („Deșertul”, pag. 111)

De fapt, în general, noi, oamenii, nu facem altceva decât să ne trăim singurătatea în deșertul sufletelor pustiite, arse, în căutarea, deseori zadarnică, a oazei spiritului înghețat sub stelele ce cad neconținut. Poeta s-a străduit ca să se adapteze acestui deșert, uneori să-l înfrunte, lăsându-ne mărturie acest minunat volum de poeme, „Treptele unui destin”.

OLIVIA ELENA NIȚESCU

Pâinea noastră – cuvânt frământat până la cer

Povestea pâinii este o poveste de sfârșit de săptămână, este o poveste într-un cuptor, este o poveste cu gust și miros, pe care femeia, cu mâinile ei pricepute și cu mintea iscoditoare, a conservat-o milenar. Mi-a marcat propria copilărie. În satul meu natal, un sat transilvan de munte, Nojag, asistam și ajutam la toate muncile: arat, gunoît, grăpat, însămânțat, plivit, secerat, cules spice, făcut snopi, puși snopii pe pari, transportați snopii cu carul din câmp la gospodărie și așezați apoi cu grijă în podul șurii, îmblătit/treierat, vânturat, depozitat grâul în hambar, aerisit grâul, măcinat și cernut făina, frământat, pus aluatul la crescut, pusă pâinea în cuptor, bățut pâinea coaptă, iar în final, depozitată într-o covată din lemn și acoperită cu un ștergar din in sau cânepă. Știam cu toții că felia de pâine din mână avea în spate toate aceste munci, desfășurate regulat după un calendar nescris, dar cunoscut de toată suflarea, de la mic la mare. Era un ritual agrar care devenea parte componentă stabilă a unui mod de viață rural pentru orice familie și pe care nicio piedică nu-l putea opri din mersul său ancestral. Prețuiam cu toții felia de pâine, iar firimiturile și coaja bățută le strângeam cu grijă și le dădeam păsărilor de curte, ca un bonus special. De aruncat pâinea nu puteam fi vorba. Nu am văzut și nici nu am auzit vreodată așa ceva.

Când se întâmpla să apară mușgai verde pe pâine, mama ne spunea să mâncăm liniștiți, că ne ferește de răceală. Întreg arsenalul de operații, repetându-se an de an, a intrat în memoria colectivă a comunității rurale ca un dat. Nimeni nu

se întreba de ce este așa. Știam că așa este, știam că durează un an până să ajungă bobul de grâu pâine și trăiam într-o legătură indestructibilă cu toate acestea. Nici noi nu puteam fără pâine, nici pâinea nu se făcea fără munca noastră. Mamele, din când în când, aveau grijă să le explice copiilor câte ceva, să-i îndemne să participe la această fascinantă experiență a facerii pâinii. Îmi amintesc experiența, aproape mistică, a respirației grâului. Spre sfârșitul lunii august, după Sfânta Maria, batoza ajungea în curtea noastră pentru treierat. Evenimentul avea, în mintea copiilor, proporții cosmice, deoarece era intens pregătit dinainte. În ziua treieratului, ograda era plină de lume. Mama împreună cu două-trei vecine, pregăteau masa pentru lucrători: în oale și cratițe gigantice făceau ardei umpluți și friptură de porc, iar în cuptor se coceau cozonaci. Se servea țuică. Noi, copiii, eram responsabili cu apa. În cânti de sticlă turnam apa adusă din fântână, pe care lucrătorii o binecuvântau. Se spălau pe față și pe mâini, își turnau cu pumnii apă pe piept și pe cap, apoi dădeau drumul pe gât unei cești zdravene de apă.

Batoza, care nouă, copiilor, ni se părea o mașinărie uriașă, cum alta mai mare nu văzusem, era fixată cu ajutorul unui tractor lângă peretele șurii. Astfel, cei doi-trei oameni aflați în podul plin ochi de snopi puteau transmite fiecare snop de grâu, din mână în mână, către alți doi oameni aflați sus, pe batoză, lângă gura ce înghițea spicele. Unul primea snopul în brațe, cu spicele în sus, iar celălalt tăia legătura snopului cu o seceră. Apoi, într-o unduire stânga-dreapta, spicele erau înghițite de burta batozei, sub controlul brațelor pricepute, pentru a nu se rupe și a nu se pierde din boabe. Cei doi cocoțați în vârful batozei aveau fața acoperită, doar două orificii într-o pânză indicau locul ochilor, pentru a se feri de spicele înțepătoare. În partea stângă a batozei ajungeau boabele treierate, ce curgeau râuleț în saci din cânepă. În partea dreaptă erau “tușite” paie și pleava. La saci, pentru a-i fixa, urmări și apoi transporta spre hambar pentru a-i goli, erau unu sau doi oameni. Cele mai grele operații le reveneau celor de la pleavă și paie. Acolo erau doi-trei oameni cu furcoale, greble și furci, strângeau paie, le duceau apoi la o distanță oarecare, unde făceau o claie și totodată greblau pleava. Aceasta urma să fie pusă ca așternut la vite sau la porci. În vârful clăii, ținându-se bine de par, un copil andru bătea paie cu picioarele și le îndesa bine, să încapă multe. Când claia era gata, devenea conică, iar copilul dat jos o mai grebla o

dată de jur împrejur, să o netezească. Mama zicea că trebuie să arate ca o... păpușă!

De cum începea împlătitul, cei de la pleavă erau de nerecunoscut: arătau ca niște personaje stranii din poveștile pentru copii răi. Capul, hainele, mâinile, fața le erau impregnate cu o pulbere galben-strălucitoare, care le încălzea sprâncenele și le obturau vederea și respirația. Imaginea acelor oameni, ce-mi păreau sacrificați, m-a urmărit mult timp și nutream un fel de respect adânc față de sacrificiul lor. Ziua de treierat trebuia să fie călduroasă și uscată. Știu că mama se ruga pentru asta. Nu se putea treiera nici pe ploaie și nici după, fiindcă umezeala afecta bobul, paiul și pleava. Atunci totul s-ar fi năruit. Așa ceva n-am auzit să se fi întâmplat vreodată în lumea rurală, în lumea economiei naturale, unde viața oamenilor depindea exclusiv de ceea ce făceau și de felul în care făceau.

O parte specială a pregătirii grâului pentru pâine era destinată copiilor. După ce grâul era turnat din saci în hambare, copiii erau sălțați înăuntru și puși să meargă desculți prin grâu. Mișcam boabele cu mâinile și picioarele, cu tot corpul. Uneori, grâul îmi ajungea la subsuori. Mama mă ajuta să mă mișc pe lungimea hambarului. "Haide, haide! Încet, mai fă un pas, mișcă-ți mâinile până la coate, rotește-ți mâinile prin grâu! Auzi cum respiră?", zicea ea. Toate ca toate, dar să respire grâul??? Eu nu auzeam nicio respirație, ci doar o foșneală când mă mișcam. Îmi urmăream singură propria respirație, să pot face o asociere. Apoi o auzeam iar pe mama: "Auzi cum respiră grâul nostru? Respiră frumos grâul nostru", repeta ea. O priveam cu nedumerire, dar începeam să aud și eu respirația. Periodic, când mă băgau în hambarul plin cu răcoarea aceea mătăsoasă și alunecoasă a boabelor, ca să fac grâul să respire, eu auzeam respirația grâului! Niciodată nu mă grăbeam să ies, senzația aceea răcoroasă, mângâietoare, este greu de descris...

Odată, într-o zi de foc a lunii septembrie, mi-am adus aminte de răcoarea boabelor de grâu... Am alergat și m-am aruncat în hambar ca într-o baltă, mi-am acoperit corpul cu grâu și i-am auzit respirația. Altă dată treceam pe lângă hambarul din șopru cu lemne, îmi lipeam urechea de scândura groasă și ascultam. De unde știa mama mea că grâul respiră? Cum a reușit ea să mă convingă să aud respirația boabelor? Cum le știa ea pe toate? Îmi mai zicea că le știe de la mama și bunica ei, pe care eu nu le cunoscusem și mi se părea că făcuseră parte din altă lume, dacă nu erau în asta a noastră, reală! Astăzi, când cu cinci lei cumperi de oriunde

o pâine bună, toate cele de mai sus sunt decupaje din povești sau de neconceput, ca efort și durată, pentru o bucată de pâine!

Originar din Asia de Sud-Vest, grâul a fost cultivat în regiunile fertile de pe teritoriile de astăzi ale Egiptului, Siriei, Iordaniei, Turciei, Armeniei, Irakului. Cele mai vechi dovezi arheologice referitoare la cultivarea grâului arată că, în urmă cu 9000 de ani, o specie de grâu sălbatic a fost recoltată/selectată/reținută (!) și apoi cultivată de către locuitorii acelor meleaguri, care făceau parte din populații sedentare și practicau vânătoarea, pescuitul și culesul. Bărbații și femeile jucau roluri diferite în societățile de vânători-agricultori, bărbații fiind implicați în activitățile de vânătoare, iar femeile în cele de cules – o diviziune socială a muncii pe sexe tot mai tranșantă, apărută odată cu domesticirea animalelor și luarea în cultură a plantelor. Femeilor le revenea culesul, nu pentru că bărbații le-ar fi protegit, ci pentru că la cules puteau căra în spate copiii nou-născuți și-i puteau ocroti și hrăni mai bine. Mortalitatea crescută impunea majorității femeilor să-și petreacă cea mai mare parte a vieții în stare de graviditate și/sau îngrijindu-și copiii, iar transformările din agricultură – care, probabil, chiar femeile le-au inițiat –, amplificau această tendință. Cerealele cultivate necesitau mai multe activități pentru preparare decât alimentele sălbatice și, cum măcinatul, cernutul și coptul se pot face în casă odată cu supravegherea copiilor, toate acestea au devenit, firește, activități specifice femeilor. Ele au învățat din experiența proprie, prin repetare, ele au compus cântece și povești despre grâu și preparatele din grâu și – de ce nu – rugăciuni prin care implorau forțele divine să le ocrotească munca și produsele.

Reminiscente se regăsesc astăzi în lumea rurală ruptă de urbanism. În urmă cu circa 8000 de ani a intervenit o mutație, rezultând o plantă cu boabe mai mari, mai bine fixate pe pai și care rezistau la bătaia vântului. În plus, nu se puteau reproduce în sălbăcie. Planta oferea mai multă hrană pentru oameni. Se pare că este primul strămoș al varietăților moderne de grâu. Grâul este cea mai cultivată plantă din lume și a patra cultură mondială ca producție după trestia de zahăr, porumb și orez. În Europa Occidentală și în Orientul Mijlociu, grâul și derivatele sale fac parte din alimentația curentă. Pâinea este unul dintre cele mai vechi preparate alimentare. Dovezile din Europa, de acum 30.000 de ani, au evidențiat reziduuri de amidon pe roci folosite pentru a bate

plantele! Cele mai vechi dovezi din lume ale producției de pâine au fost găsite într-un sit vechi de 14.500 de ani, în deșertul nord-estic al Iordaniei. În jurul anului 9.300 î.Hr., boabele de grâu și de orz din Valea Iordanului erau remarcabil mai mari decât suratele lor din speciile sălbatice.

Cele mai vechi hambare descoperite, sub forma unor spații de depozitare din lut, provin din Valea Iordanului. În jurul anului 8.500 î.Hr., cerealele cu semințe mari erau deja un lucru obișnuit în întreaga regiune. Cu aproximativ 10.000 de ani î.Hr., odată cu zorii vârstei neolitice și răspândirea agriculturii, boabele au devenit sursa pâinii. Sporii de drojdie erau omniprezenți pe suprafața boabelor de cereale.

Au fost disponibile mai multe surse de îndulcire a pâinii timpurii. Pliniu cel Bătrân a menționat că galii au folosit spuma degresată de bere, pentru a produce „un fel de pâine mai ușoară decât alte

- va continua -

Lucrare realizată de FLORENTINA PANTU

CHRISTIAN W. SCHENK

UMBRA LUNGĂ A CANONULUI

Critica literară românească între autoritate, adaptare și tăcere strategică

Acest articol nu e o sentință, ci o invitație la luciditate. Critica literară, dacă vrea să mai aibă sens, trebuie să înceteze să fie slujitoare și să redevină ceea ce n-a fost decât arareori: o conștiință.

Critica literară românească nu a fost niciodată un simplu exercițiu estetic. În ciuda aparențelor academice sau a pretențiilor de neutralitate, ea s-a aflat constant la intersecția dintre literatură și putere, dintre idealul autonomiei culturale și realitatea compromisului instituțional. Oricât am încerca s-o împachetăm în formule elegante, critica noastră e o istorie a fidelităților și a fricilor, a vocilor izolate și a corurilor obediente.

De la canonizarea junimistă la sincronia lovinesciană, de la realismul socialist la dictaturile de opinie postdecembriste, critica a funcționat rareori ca spațiu de rezistență și mult mai des ca mecanism de validare. Dacă începuturile sale, în veacul al XIX-lea, păstrau noblețea unei funcții formative în plină construcție națională, secolul XX i-a adus mai degrabă simulacrul autonomiei: criticul devenea educator doar dacă nu deranja prea tare și reformator doar dacă reforma nu atingea centrul de putere.

Epoca interbelică, cu toate fracturile sale, a adus o polemică fertilă, dar și o ideologizare periculoasă a discursului critic. Marile figuri ale perioadei – Lovinescu, Crainic, Ibrăileanu – s-au transformat în agenți ai unor viziuni incompatibile, iar literatura a devenit teren de confruntare pentru proiecte de societate. Critica era, mai mult ca oricând, discurs politic mascat sub pretextul judecății estetice.

Dictaturile secolului XX au remodelat critica într-un instrument de control. Sub comunism, rolul criticului a fost radical amputat: nu mai era nici judecător, nici interpret, ci ofician al unei dogme unice. Discursul critic s-a birocratizat, iar valoarea a fost măsurată în conformitate ideologică. Autocenzura a devenit un ritual cotidian, iar loialitatea – moneda circulantă în breaslă. Figuri precum Ivașcu sau Beniuc au transformat critica într-un tribunal politic, iar literatura într-o anexă a propagandei.

După 1989, speranța unui nou început s-a ciocnit de inerțiile vechilor structuri. În locul unei revoluții culturale, am avut o reconversie oportunistă: vechii administratori ai conformismului au devenit noii „arbitri ai gustului”, cu aceleași mecanisme de excludere, doar că rafinate. Critica a câștigat libertate formală, dar a pierdut în relevanță morală. Nu s-au creat platforme noi, ci s-au perpetuat rețele de influență, în care selecția valorilor depindea mai degrabă de afinități personale decât de merit. Uniunea Scriitorilor – instituție teoretic reprezentativă – a fost capturată de o logică feudală, în care liderii își promovau vasalii și marginalizau disidenții. Critici importanți, dar incomozi – precum Magda Ursache, Ștefan Borbély sau Christian W. Schenk – au fost fie ignorați, fie atacați direct. Nu pentru ideile lor, ci pentru curajul de a le formula public. Cei care au ales să părăsească instituția au fost stigmatizați, iar scrierile lor – trecute sub tăcere în spațiul public. În ultimele două decenii, critica s-a profesionalizat în aparență, dar s-a retras din spațiul viu al dezbaterii. A devenit fie exercițiu universitar fără impact, fie strategie de PR mascată în cronică literară. Rar mai întâlnim voci care să intervină cu adevărat în discuția publică, să conteste modele uzate, să impună o direcție. Criticul de azi, dacă nu e tăcut, e ironic. Dacă nu e ironic, e adaptat. Dacă nu e adaptat, e exilat din sistem. Și totuși, în ciuda acestui peisaj sumbru, au existat și continuă să apară încercări de reconfigurare. Tineri critici – unii marginalizați, alții activi în cercuri universitare – propun modele noi, istorii alternative, perspective interdisciplinare. Dar fără o platformă instituțională coerentă, fără un climat al dialogului și al onestității critice, aceste inițiative riscă să rămână insule de luciditate într-un ocean de conformism estetic. Poate că adevărata problemă a criticii românești nu este lipsa de competență, ci lipsa de curaj. Și poate că soluția nu stă doar în schimbarea liderilor sau a structurilor, ci în refuzul colectiv al tăcerii.

TITI DAMIAN

Când vorbim despre de Ion Creangă, autorul romanului *AMINTIRI DIN COPILĂRIE*, avem în vedere două mari atribute ale genialului scriitor: inteligența artistică superioară și înzestrarea lingvistică remarcabilă, elemente evidențiate de către critica literară, dar și de manualele școlare. Cititorul avizat descoperă și o a treia componentă, anume cea moral-didactică, izvorâtă din experiența învățătorului Creangă care, scriind, nu se poate dezbrăca de haina povestitorului și a povățuitorului. Se observă că el își propune să-l inițieze pe năzdrăvanul Nică, adică îl obligă să-și însușească normele morale statornicite de comunitate: să-și asculte părinții, să nu mintă, să nu fure, să nu strice. Acest lucru Creangă nu-l face direct și numai cu Nică, ci are în vedere și pe cei din jurul lui, chiar pe cei maturi, mai ales pe preoții și pe dascălii vremii. „Cumplit meșteșug de tâmpenie” va cataloga el învățământul din vremea sa, pe care îl cunoștea din interior, fiind el însuși un învățător aparte, așa cum l-a descoperit Eminescu, dar și autor de manuale școlare (abecedare). El pleda pentru un învățământ având la bază logica (punea mare preț pe „glagorie”) și nu pe memorarea mecanică pe care o respingea categoric (a se vedea episodul „Trăsnea” din „Amintiri...”). El recurge, subtil, la un intermediar (iar altul mai bun decât **Mama** nu există) pentru a da și cititorului o excelentă lecție despre modalitățile foarte diverse avute de ea la îndemână ca să-și educe fiul, în a cărui inteligență și în al cărui viitor crede din toată inima.

Într-una dintre întâmplările povestite, ca de altfel în tot romanul, Creangă instruieste glumind, oferind cititorului un fascinant spectacol al minții și al limbii, punându-i la încercare și lui, subtil, inteligența. Și nu de puține ori îl face de rușine, mai ales pe dascălul neatent sau superficial... Avem în vedere episodul referitor la smântânitul oalelor. Să ni-l reamintim: pofticiosul Nică nu rezista ispitei și „linchea groșciorul” de deasupra oalelor în toate zilele, fie post, fie câșlegi, până da de „chișleag”, sugerându-i mamei, șezând „închincit și cu limba scoasă” că de vină ar fi fost strigoaicele, care „luau mana de la vaci.” În naivitatea lui, el nu-și dădea seama că argumentul

nevinovăției sale - limba scoasă – avea să-l trădeze.

Mama ar fi avut la îndemână mijloace mult mai directe și mai aspre să-l convingă sau să-l determine pe hoț (care-și făcuse un obicei din asta) să renunțe, adică: să-l certe, să-l blesteme sau să scotă „nănașa” din cui, dar n-a făcut-o. Instinctul ei de mamă (și cel de pedagog desăvârșit al lui Creangă) i-a sugerat altă metodă, mult mai subtilă, care l-a antrenat pe copil – subiectul educației – la propria formare: forța de convingere a cuvântului – și nu spus printr-un banal sfat, ci printr-o inteligentă aluzie, adică făcându-se că acceptă explicațiile copilului, dar sugerându-i că mai târziu ar putea deveni un om viclean, lingău, necinstit, mincinos, hoț, numai bun de pedepsit: „Doamne, prinde-l-voi strigoii acela odată la oala cu smântână, zicea mama, uitându-se la mine, și-apoi las! Nănașa din grindă are să-i ție de știre, de nu l-ar pute scoate din mâna mea tot neamul strigoilor și al strigoaicelor din lume!...Se cunoaște el, strigoii, care a mâncat smântâna, de pe limbă...Urât mi-a fost în viața mea de omul viclean și lingău, drept să-ți spun, dragul mamei! Și să știi de la mine că Dumnezeu n-ajută celui care umblă cu furțișag, fie de purtat, fie de-a mâncării, fie ori de ce-a fi. „Ei apoi! Unde-o plesnește mama și unde crapă!” zic eu în gândul meu, că doar tot nu eram așa de prost până pe-acolo, să nu pricep atâta lucru!”

Să reflectăm puțin: mama își propune să-și dezvețe fiul să nu mai mintă și să nu mai fure, dar n-o face direct, ci apelând la tăria argumentului, dar mai ales la inteligența fiului. Ea e convinsă că fiul ei are „glagorie” (cum îi va fi plăcut scriitorului să-și înzestreze eroul în altă parte a cărții). De aceea recurge la amenințări directe, adresate cu ochii țintă la „strigoii” din fața sa, sugerându-i că știe precis cine-i el, adică îl dezarmează, culpabilizându-l. Se prefacă că acceptă justificarea copilului, ceea ce-l descumpănește, pentru a-l obliga să o asculte. El trebuie să știe de autoritatea ei, din moment ce tot neamul strigoilor și al strigoaicelor nu-l pot scoate pe făptaș din mâna ei.

Atât de mari sunt puterile ei, trebuie să creadă fiul ipocrit și naiv. Așadar, ea se prefacă a accepta justificările copilului care se știe vinovat, tocmai pentru a evidenția mistificarea. Ea nu bate, ci doar amenință. Odată ce hoțul e descoperit dându-se de gol, de-abia de aici încolo începe adevărata educație – să nu furi și să nu minți – o lecție pe care fiul trebuie s-o țină minte toată viața. În logica mamei consecvente, important nu este

furtul smântânii („Ei, și?, s-ar zice astăzi, a luat și el, acolo, niște smântână, i-a fost poftă!”), ci componenta morală care i se asociază, antrenând consecințe nebănuite: minciuna, care poate face din copilul naiv din fața ei, mai târziu, un „lingău” și un „viclean.” Asocierea acestor posibile defecte cu apelativul „dragul mamei” atinge, mult mai mult decât „nănașa”, coarda sensibilă a omului din copilul Nică. Duișia morală a mamei și filosofia creștină se întâlnesc într-un sfat pe care copilul și-l însușește cutremurat: «Să nu furi nimic, de la nimeni, niciodată! Nu de pedeapsa divină trebuie să se teamă, îi sugerează ea printr-o altă fină aluzie, ci să conștientizeze, să excludă furtul din existența sa viitoare. Furând „ori de ce-a fi”, va provoca nu atât pagubă, cât suferință imensă celui păgubit. Cea mai mare pedeapsă pentru hoț, îi spune ea discret, inteligent și dostoevskian este cumplita remușcare!

Argumentele mamei, oricât ar părea de ciudat, nu vizează pe flămândul și pe pofticiosul Nică – cel spășit, prins cu minciuna și convins din fața ei, ci reprezintă o lecție de pedagogie pentru părinții dintotdeauna, dar mai ales se constituie într-un exemplu și un mesaj pentru generațiile de cititori (aflați în ipostaza de părinți sau de educatori), puși în situația de a îndrepta greșelile copiilor, care nu mint, ci ascund de teama represaliilor. O lecție simplă despre educație, transmisă genial de Creangă: nu tolera, nici nu pedepsi exagerat de aspru, ci convinge!

O excursie pe urmele năzdrăvăniilor lui Nică ne-ar scoate la iveală un personaj eminamente negativ: Nică fură smântâna, Nică fură pupăza s-o vândă în târg (vrea să facă bani imitându-i pe cei mari), Nică dăruie casa Irinucăi, Nică fură cireșele, Nică îl supără pe Chiorpec, Nică fură merele și fasolea popii amăgindu-i fata, Nică fură mâncarea lui Oșlobanu, Nică merge la scăldat fără voia mamei etc. Să fi avut oare Creangă intenția asta? Mai degrabă, trebuie observat felul original în care sunt rezolvate abaterile copilului necunoscător al regulilor conviețuirii. Un excelent mesaj pedagogic pe care ni-l transmite institutorul Creangă, recurgând la genialul povestitor Creangă! Morala lui Creangă din finalul savuroasei sale povestiri și-a atins ținta, copilul pofticios trecând examenul «glagoriei», recunoscând totuși: „Ei, apoi, dar tot nu eram așa de prost până pe-acolo, să nu pricep atâta lucru!”

O replică, de o altă factură, dintr-o perspectivă modernă și din alt spațiu geografic, dar mai ales cultural, vine, peste mai bine de

optzeci de ani, la *AMINTIRILE...* lui I. Creangă, de la poetul - filosof Lucian Blaga, prin *HRONICUL ȘI CÂNTECUL VÂRSTELOR* (datat 1946, publicat postum, în 1965), în care se dovedește un la fel de mare și profund povestitor. Și el recurge la o savuroasă povestioară cu puternice accente anecdotice, pentru a instrui, a educa și a testa inteligența copilului.

Într-o dimineață de primăvară, când „lumea părea o imensă explozie de lumină”, tatăl își ia copilul să asiste la supravegheatul lucrărilor din via de pe Coastă – să-l inițieze, am zice noi. În cale, copilul, mergând în urma tatălui, pe cărare, vede atârând pe firele de iarbă „câte un nod de lichid spumos, alb, ca un scuipat.” Întrebându-l, curios, pe **Tata**, află că e „scuipatul cucului.” În acest moment, acesta socotește că nu-i rău să-i facă ceva educație (sau să-i testeze inteligența, naivitatea?), explicându-i cu seriozitate (adică ridicându-l la înălțimea experienței și maturității sale) că „pasărea nu scuipă decât feciorii care n-au de lucru” – adică îndemnându-l să-și asimileze valori morale precum: munca, cinstea, seriozitatea și spiritul practic. Altceva îl pune pe gânduri: „copiii nimeriți (de acest scuipat!) nu mai cresc.” Prilej de mare derută și de îngrijorare pentru copilul care ia în serios observația tatălui. La amiază, tatăl se întinde sub un pom, să se odihnească, și adoarme. Copilul rămâne treaz și aude, de departe, apoi tot mai aproape, cântecul „înfricoșătoarei păsări” care, scuipându-l, ar fi putut să-i ursească să fie pitic toată viața. Dar, să-l lăsăm pe copil (a cărui imaginație o ia înaintea realității) să povestească: „Din pom în pom, cucul vine adus spre mine de gândul rău. Acum îi deslușeam și zborul. Inima îmi tropotea pe drum fără apropiere și fără depărtări ale sângelui. Apoi un trosnet de crengi uscate, chiar deasupra noastră. Și, dintr-o dată, cu-cu! cu-cu! tocmai în pomul nostru. Cu un țipăt sălbatic de spaimă, mă aruncau peste tata: „Deșteaptă-te, Tată, că mă scuipă cucul!” Tata se trezi zguduit de strigătul și de cutremurul meu. „Ce-i cu tine?”, mă întrebă căutând să se descurce din mreaja somnului. Apoi, cuprinzând situația, izbucni în hohote de râs: „Bine, dragu' Tatei, tu crezuși toate poveștile ce ți le spusei? Astea au fost pentru copiii proști din vale, nu pentru copiii deștepți din deal!”

Așadar, povestioara își are morala și tâlcul ei. Mai întâi, e menită să fixeze granița dintre tărâmul copilului și cel al adolescentului, adică să-l facă să-și conștientizeze vârsta. Din perspectiva tatălui, copilul a căzut în capcana subtilă pe care i-a întins-o, atribuindu-i păsării puteri malefice. Când a cântat departe, cucul a fost, pentru copil, o

pasăre fermecătoare. Apropiindu-se, devine „înfricoșătoare”, mai ales că nu vine adusă oricum, ci de „gândul rău.” Prezența cucului și mai aproape, chiar în pomul de deasupra, provoacă în sufletul acestuia „un cutremur.” El trăiește brusc spaima unei înfățișări neconvenabile: de a fi un matur pitic – ipostază neconformă cu viziunea lui despre un viitor pe care începe să și-l contureze. În al doilea rând, îl scoate pe copil din spațiul fabulosului pe care și-l crease de spaimă și-l plasează în spațiul realității. Prima certitudine i-o dă apelativul „Dragul tatii.” A doua i-o dă propoziția interogativă: „Tu crezi toate poveștile ce ți le spusei?” Ultima observație a tatălui („Astea au fost pentru copiii proști din Vale, nu pentru copiii deștepți din Deal!”) are, pentru el, dar și pentru cititor, valoare de maximă, îi dă copilului încredere în sine și-l plasează, tot printr-o aluzie – pe care copilul o va pricepe! – pe o trambulină înaltă, solidă, a „deștepților din Deal”, care să-l propulseze cu certitudine spre o scară înaltă a valorilor viitoare. Mai precis, îl pune să gândească și să se gândească, să privească și să vadă, fixându-i două repere fundamentale: o diferență spirituală dintre „deal” și „vale”, adică dintre valoare și nonvaloare, bază sau vârf de piramidă socială, și dintre proști și deștepți, pe care-i desparte doar un pârleaz: inteligența. În felul acesta, tatăl îi deschide ochii fiului despre o permanentă selecție de valori la care va fi supus omul în viață. Depinde numai de copil, dacă optează pentru **Deal** sau **Vale**.

Dacă Ion Creangă își înveșmântează copilăria în haina nostalgiei și a umorului, Lucian Blaga și-o îmbracă în haina duioșiei și a candorii. Dacă primul se refugiază în universul copilăriei, reinventând-o pentru a uita de nefericirile maturității, poetul ardelean aduce copilăria în viața filosofului, spre a o înnobila, punând-o să umple spațiile dintre frământările chinuitoare ale misterelor vieții. Unul reinventează o **Mamă**, altul un **Tată**, și amândoi o familie spirituală, având ca numitor comun: inteligența, și nu oricare, ci pedagogică. Creangă instruește moldovenește, adică glumind. Blaga face același lucru cu adolescentul său, procedând ardeleneste, adică gândind. Amândoi au aceeași pretenție de la „subiecții” lor: să aibă „glagorie.” Amândoi au aceeași armă: aluzia.

Prin ea, propun câte un dialog al maturului cu personalitatea, în devenire, a copilului, imaginând un excelent joc al inteligențelor, între farmecul naivității și înțelepciunea maturității. .

CHRISTIAN W. SCHENK

ȘI ULTIMA SCRISOARE DESCHISĂ¹

Un prieten mă citește. Un frate mă publică.
Un străin trece mai departe.
CWS

Dragi prieteni,

De la bun început - ca să nu se ivească neînțelegeri - doresc să clarific un lucru esențial pentru mine: Rog să nu mai fiu invitat la nicio manifestare culturală și nici să nu mai fiu propus la vreun premiu ca să nu fiu pus în situația penibilă de a refuza cu mulțumirile de rigoare pentru înțelegere! Cam asta ar fi ideea de bază a acestei scrisori. Cine dorește amănunte explicative poate citi mai jos, cine nu, se poate ori aici! Deci, nu mă despart de literatură, de autori, de colegi sau de prieteni, numai de organizații, institute, instituții, uniuni și mai ales de manifestările literare indiferent de cine sunt organizate! Probabil că sunt plecat de prea multă vreme. Nu mai sunt compatibil cu societatea românească: nu mai înțeleg oamenii, nu înțeleg politica, nu înțeleg scriitorii. Parcă aș face parte din orânduirea primitivă a unei societăți noi, care mă respinge. Nu mă mai înțeleg decât cu clasicii - și poate nici cu ei pe deplin, ci doar cu tăcerile lor.

Mai jos, cine dorește, poate citi câteva argumente, cine nu poate rămâne la rândurile de mai sus!

Nu scriu din ranchiună, ci dintr-o iubire deosebită pentru limba și literatura care mi-au hrănit ființa. Iar dreptul de a vorbi, de a-mi spune părerea sinceră, mi-l conferă faptele: am tradus, publicat și promovat sute de autori români clasici și contemporani în Occident timp de 55 de ani, mai mulți decât, probabil, toate institutele culturale, uniunile sau asociațiile de profil, la un loc. Nu diplomele, ci cărțile mele stau mărturie.

Doresc ca această scrisoare să fie una deschisă pentru a ajunge la toți organizatorii de întruniri, zile literare, momente poetice, festivaluri cu rugămintea: Ceea ce urmează nu este nici un pamflet, nu este nici un manifest, cu atât mai puțin o lamentație. Este pur și simplu un rămas-bun fizic; în rest voi rămâne cu sufletul, inima și scriitura alături de literatura română! Am plecat din România în anii 70. Un tânăr care deja publicase deja, puțin dar publicase, care fusese format sub aripa lui Tudor Arghezi și a lui Vasile Copilu-Cheatră. La acea vreme, eram convins că literatura, arta cuvântului, va fi sanctuarul meu. N-am fugit de România - am fugit de dictatură și securitate. Și chiar și în exil, România a rămas în mine. Am continuat să scriu, să traduc, să promovez cultura română - pe cont propriu, în Occident, fără sprijin, fără fonduri, fără promisiuni. Doar cu o credință oarbă că merită. Și iată că a meritat!

Chiar și prigonit de comuniști am fost primit după 89 cu ipocrizie de așa numiții democrați la Cotroceni, în 1990. Scriind despre urbanizările ceaușiste și vorbind împreună cu Virgil Ierunca și Monica Lovinescu la Europa Liberă, în 1986, regimul „Elena Ceaușescu” m-a declarat persona non grata. În 1990, am fost invitat, alături de alți foști disidenți, la Cotroceni de către Ion Iliescu și Frontul Salvării Naționale. O „reabilitare simbolică”, dar fără conținut: nici cetățenia nu mi-a fost restituită, nici drepturile recunoscute în mod real. A fost mai degrabă o fotografie pentru presă decât o întoarcere a fiului risipitor.

De la 1999 încolo, Nicolae Manolescu a dus o campanie de denigrare împotriva mea. Nu împotriva ideilor sau operelor mele, ci împotriva persoanei mele. Editoriale tendențioase, ignorarea sistematică a activității mele, refuzul publicării unui drept la replică chiar și când m-a atacat personal în „România literară”, deja în 1998. În 2022, mi-am declarat retragerea din Uniunea Scriitorilor din România. Scrisoarea deschisă n-a fost publicată nici atunci, nici după. Am fost nevoit să transfer apartenența mea din Filiala București la cea din Iași, unde am găsit mai

1. Prima scrisoare deschisă i-am adresat-o lui Nicolae Manolescu în 2022.

multă înțelegere, dar tot în margine am rămas. Nu mai exist pe „lista centrală” a membrilor UR. Cu toate că sunt membru din 1990, autor a peste 220 de volume (clasici și contemporani) și doar câteva zeci de titluri proprii, literatură și de specialitate (medicină și filologie).

Am tradus și promovat timp de 50 de ani peste 380 de autori români, de la Ienăchiță Văcărescu la Ana Blandiana, de la Eminescu la Leonid Dimov. Am publicat 11 antologii, între care una monumentală – în șapte volume – a poeziei române. Am adus România în bibliotecile din Berlin, Viena, Zürich, Paris, Amsterdam, Köln, Canada și SUA. Am fondat în 1986 editura Dionysos și apoi Fallendream/Media, toate pentru cultura română. Am organizat lecturi, am fost prezent în târguri internaționale. Și cu toate acestea – în România: tăcere, tăcere absolută.

Recent, am trimis o carte – una singură – către 12 oameni: poeți, colegi, prieteni. 12 persoane cărora le-am publicat, tradus și promovat volume. Le-am cerut – pentru prima oară în viața mea – câteva rânduri. O cronică. Un semn. Știi câți au răspuns? Niciunul. Pardon, doar unul – cu câteva rânduri pe Facebook. Nimic mai mult. A fost doar o verificare a memoriei afective.

Rezultatul? Dureros, dar clar: uitare. În 34 de ani n-am fost invitat la: Zilele Eminescu, Zilele Lucian Blaga, Zilele Bacovia, Zilele Arghezi, Zilele Labiș cu toate că am tradus volume masive ale acestor autori și le-am trimis tuturor cărțile respective. Și iată, Ungaria m-a invitat cu transport și cazare și diurnă doar pentru că am tradus și publicat o antologie de poezie tânără maghiară. Olanda la fel. Dar România? România mi-a întors spatele – deși i-am dăruit totul, dar a trecut și asta.

Eu fiind foarte tânăr, prietenii mei erau mult mai în vârstă decât mine. Eram cel mai tânăr printre ei. Majoritatea i-am cunoscut cu mult înainte de 89, peste hotare. Nu pot încheia fără să-i numesc – pe scurt – pe cei care mi-au fost alături până la capăt: Mircea Zăciu, Aurel Sasu, Dumitru Micu, Marin Mincu, Ovid S. Crohmălniceanu, Radu Beligan, Dan Tărchilă, Silviu Stănculescu, Paul Everac, Gheorghe Bulgăr, Vasile Copilu-Cheatră, Mitzura Arghezi – și nu în ultimul rând întreg exilul românesc: Gane, Cioran, Ionescu, Ierunca, Lovinescu. Pe mulți dintre ei îi puteți găsi în corespondența mea, publicată în două volume a câte 400-550 de pagini. Acolo este România mea adevărată.

Astăzi, mă retrag. Nu din literatură – scrisul e o respirație. Mă retrag din România fizic, din România ca instituție, ca iluzie, ca patrie simbolică. Țara geografică încă există, dar patria spirituală pe care o iubeam s-a risipit. România nu mai e în România. România e în biblioteca mea.

Am învățat că o viață întreagă de muncă poate fi ștearsă cu un gest de dispreț. Dar și că o singură carte bine tradusă poate duce un popor mai departe decât o mie de festivaluri oficiale.

Mă înclin în fața celor care nu m-au uitat.

Mă despart de cei care au preferat să tacă.

Nu cu tristețe, ci cu fruntea sus, îmi iau rămas-bun!

Abia acum, când am tradus – cu răbdarea unui monah și cu nervul unui chirurg – toți marii clasici ai literaturii române și o sumedenie de autori contemporani (unii chiar talentați, alții doar convingători), simt că mi-am achitat datoria. Nu față de o instituție, nici față de o comisie, ci față de însăși ideea de literatură română. Așa cum am perceput-o eu: *nobilă, complicată, capricioasă, dar vrednică de iubire.*

Pentru aceia care, măcar din când în când, își mai bat capul să mă înțeleagă: nu voi mai accepta vreo invitație din România. Nici din politețe, nici din nostalgie, nici măcar din milă. Și cu atât mai puțin de la cei care, cu o eleganță

selectivă, n-au găsit niciodată de cuviință să mă invite. Cât despre premii, diplome, distincții – păstrați-le pentru uz intern. Eu nu mai funcționez pe carburant festivist. Post-mortem, desigur, sunt disponibil: acolo n-am încotro.

M-am neglijat ca autor vreme de decenii, orbit de fidelitatea față de prima mea iubire – literatura română. Și, ca orice iubire nesigură pe sine, ea a oscilat între entuziasm și uitare, între aplauze întârziate și tăceri deliberate. Ei bine, ajunge. Cât mai am răgaz pe malul acesta al Styxului, înainte de a-i întinde lui Charon un bacșiș decent și o carte de vizită, mă voi ocupa de mine. De opera mea. De rădăcinile din Vest pe care le-am neglijat prea mult în favoarea unui sol ce se pretinde fertil, dar dă tot mai des roade de plastic.

Cincizeci și cinci de ani de slujire literară fără contract, fără leafă, fără recunoștință garantată. Destul cât să nu mai cer nimic – și să pot spune, cu un calm aristocratic: mi-e suficient.

Sunt mândru de oaia mea – nu aceea cu clopoțel, ci aceea cu metaforă. Și nu mă interesează nici măcar academic ce cred despre ea instituțiile „responsabile” și managerii lor, acești birocrati ai cuvântului scris. Din literatura română – unde apar, cu voia și fără voia unora, în dicționarele Academiei și în antologiile germane – nu mă mai poate evacua nimeni. Nici dacă ar cere-o prin referendum.

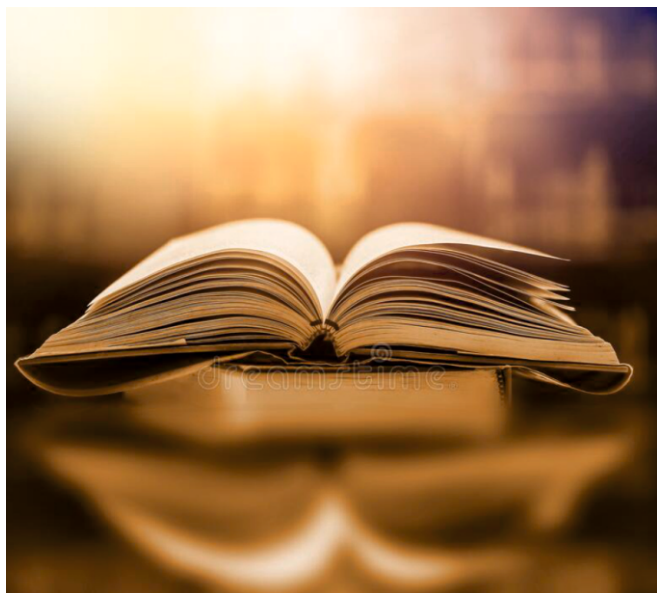
Am lăsat urme adânci, nu doar semnături; fapte, nu doar CV-uri.

Așa că mă retrag din miezul gălăgios al unei culturi care își ignoră uneori creatorii, dar le scrie discursuri frumoase la parastas.

Iar până atunci – voi tăcea și în altă limbă. Cu același accent.

Cu loialitate, colegialitate, prietenie,

Christian William Schenk
Boppard, Anno Domini 2025

Lucrare realizată de FLORENTINA PANTU

ISABELA HAȘA

**ACTRIȚA –
O COMEDIE CU DOBÂNDĂ FIXĂ**
(fragment)

Se pare că talentul meu, pasiunea și dăruirea s-au trezit într-o dimineață și au aflat că sunt șomere. N-au mai fost chemate la nicio audiență de ceva vreme. În teatrul de azi nu mai ai nevoie de suflet, ci de piele... preferabil disponibilă pentru expunere.

Ai chef să te dezbraci ca o ceapă, strat cu strat, până rămâne doar miezul rușinat? Să-ți razi capul ca o ofrandă adusă zeiței Avangardei? Să te înfășori într-un sac de cartofi ca simbol al omului modern, copleșit de sensuri goale? Perfect. Ai luat castingul.

Dar nu te grăbi să deschizi șampania! Gloria te așteaptă... nu cea de la Hollywood, ci Gloria, colega ta e suferință, care ți-a ținut capul în poală când plângeai că ai dat 17 preselecții ca să fii distribuită într-un monolog în care latră. Ai visat să fii actor și ai ajuns clovn. Nu cel poetic, ci unul de bălci cultural, cu nas roșu și replici absurde. Și-acum? Cine râde de cine? Regizorul de actor? Actorul de public? Puterea de toți?

Produsul finit? O combinație între penibil și jenant, poleită cu aplauze false și realizată cu bugete care ar fi putut salva o trupă adevărată de teatru. Cine plătește? Noi toți, flămânzi de „nou”, dar prea grăbiți să gustăm.

Spuneți-mi vă rog, ce spectacole ar trebui să joace actorii ca sălile să fie mereu pline? Cred că pentru unul care nu vede bine: *Avea două pistoale, cu ochi albi și negri*, de Dario Fo; pentru un cardiolog: *Casa inimilor sfărâmate* de George Bernard Shaw; pentru unul cu probleme psihice:

Acești nebuni fățarnici de Teodor Mazilu; pentru cel certat cu apa și săpunul: *Baia* de Vladimir Maiakovski și bănuiesc că un ORL-ist ar dori să vadă *Puricele în ureche*, de Georges Feydeau.

Dar pentru un poștaş? Desigur, *Poștaşul sună întotdeauna de două ori*, nu-i așa? Și totuși, în această mare de ridicol, există o undă de pace: cei care iubesc cu adevărat teatrul... știu să deosebească vinul de apă chioară servită în pahare de cristal. Poate că nu mai suntem ce-am fost. Dar și o piesă prost jucată merită să fie trăită.

Haideți să jucăm până la capăt... cu foame, cu frig, cu ironie! Dar cu aplomb! Cu dicție! Cu ochelari fictivi și iubire reală!

Lucrare realizată de FLORENTINA PANTU

DUMITRU DUMITRESCU

Apărut în *Jurnalul Bucureștiului* / 14.08.2015
(Nota Redacției: După zece ani de la apariție,
materialul a rămas la fel de actual)

Seceta fântânilor noastre

În momentul în care acțiunile omenești perturbă factorii de mediu, rezultatele sunt întotdeauna catastrofale. Cu o climă temperat-continentală, predispusă la perioade lungi de secetă atât vara cât și iarna, țara noastră de-a lungul ultimilor cincizeci de ani, ca urmare a muncii depuse de distinși cercetători, ingineri și specialiști în domeniu, printr-un efort colectiv alături de întreaga națiune, a reușit să amelioreze această stare de lucruri. Dintr-o suprafață de aproximativ 14 milioane hectare de teren agricol, au fost amenajate hidroameliorativ și irigate peste 3,5 milioane de hectare, suprafață suficientă pentru obținerea unei producții agricole care să asigure indiferent cum, și în orice condiții meteorologice, hrana populației. Ce s-a făcut după 1989 este de neimaginat! S-a distrus aproape în întregime munca câtorva generații prin furt, indolență, lăcomie și nepăsare, ca să nu spun nesimțire, lăsând de izbeliște agricultura românească în fața secetei nemiloase care bântuie de câteva luni întreaga Europă. Pământul cere apă. Au fost emise avertizări de cod portocaliu în diferite zone ale țării, iar arșița face ravagii pe mai bine de 900.000 de hectare la culturile de porumb, cartof, floarea-soarelui, sfeclă de zahăr și lista (...) poate continua.

Cât va mai ține canicula, potrivit prognozelor meteorologice, veștile proaste nu se opresc aici. Deficitul de umiditate din sol va deregla serios calendarul lucrărilor agricole de toamnă, cu efecte la fel de grave asupra întregului an agricol 2016.

Pierderile sunt imense. La nivelul acestei perioade specialiștii le-au evaluat la 30% din volumul producției agricole, cu tendințe de creștere până la 60 %, în condițiile în care se spune că nu va ploua deloc până în luna octombrie a acestui an. Este halucinant...! Prin țară cohorte de 40 preoți, mai ca în Evul Mediu, țin slujbe de ploaie. Agricultorii individuali, fermierii mici și mijlocii cer ajutor pentru culturile afectate de secetă. Românii își drămuiesc banii de la o lună la alta, foarte mulți dintre ei trăind pe datorie. De altfel, peste 70% din aceste venituri se duc pe mâncare și bunuri de strictă necesitate. Nivelul de trai al populației a scăzut așa de mult încât, din zece români doar unul își mai poate permite să pună și un ban deoparte. Cei care doresc să meargă în străinătate sunt avertizați de MAE că în Ungaria se menține codul roșu de caniculă până spre sfârșitul lunii august. Mulți cetățeni români aflați la muncă acolo au posibilitatea să facă o comparație între modul cum este îngrijit și importanța care se acordă pământului agricol din țările civilizate ale Europei, vizavi de dezastrul pe care l-au înfăptuit diriguitorii noștri în țară. Defrișările masive, colmatarea cursurilor de râuri, întreruperea lucrărilor de investiții privind irigațiile, distrugerea perdelelor forestiere cu rol protector și hidroameliorativ nu au condus la altceva decât la această stare de lucruri. Mai nou, se vinde și se cumpără pământul românesc pe te miri ce, de la amărății de „țărani” aflați în imposibilitatea de a-l lucra. Copiii sunt tot mai puțini prin satele românești, cântecul de nuntă se aude din ce în ce mai rar și mai șters, situația demografică a țării a coborât dramatic.

Cât va mai ține canicula, seceta ne pârzolește până și zestrea culturală a națiunii. În orașul de la poalele Cetății din care vă scriu, mergând spre piață, șantierul stradal emană un miros de moloz, nisip, uscăciune și praf. Un praf selenar care îmi intră-n plămâni și mi se depune pe haine, apoi mă obligă să fac un ocol lăaturalnic în căutarea unei oaze de verdeață, care... Nu Este! Statuia marelui poet din Parcul Cetății, bătută de arșiță, îndură solemn captivitatea deșertăciunii. Arborii de patrimoniu, din mijlocul terenului de joacă al copiilor din parc, cu crengile uscate, arată ca niște fantome aflate în rugăciune. Păsările cetății, însetate, nu mai cântă, veverițele nu mai sunt jucăușe și, de undeva de prin scorburile urmăresc cu atenție pașii trecătorilor grăbiți în căutarea unei umbre mai răcoroase. Seceta a pătruns adânc în fântânile din Viile Noi, pentru a le seca izvoarele.

Cândva, Mureșul a fost barat la Mintia pentru ca lacul de acumulare să alimenteze cu apă bazinele de răcire ale termocentralei. Am înțeles că aceasta se dorește a fi închisă și odată cu ea, mulți salariați vor rămâne pe drumuri. Nu știu cum aș putea să intervin încă de pe acum să alung gândurile vreunui impostor nelegiuit, gata să ridice batardourile barajului cu scopul de a-i seca lacul, care va atrage la rândul-i, imediat după dânsul, și izvoarele fântânilor noastre.

August 2015

VALER NANDRA

Destăinuiri și detalii
depre picturile din cadrul revistei

Unchiul Cuță

Portret în ulei pe placaj, 25/27 cm, este primul portret făcut de mine când aveam vârsta de 16 ani. Unchiul Cuță este fratele bunicului meu „Moșu Pătru” dinspre tată, iar portretul este realizat după model.

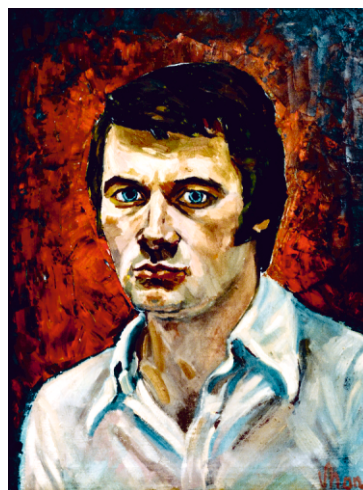
Covor Țărănesc

Pictură în ulei pe carton presat, 33/41 cm. Este o lucrare realizată după un „țol” cum se numea în localitatea mea de naștere, folosit ca îmbrăcăminte din lână, pentru pat. (N.r. Conspect după însemnările personale ale artistului)

Moșu Pătru

Portret în ulei pe pânză 60/78 cm, este al doilea portret făcut de mine după model. La această lucrare am folosit și cuțitul pentru aplicarea culorilor.

Autoportret pe fond roșu

Pictură în ulei pe pânză, 41/51 cm. Este un portret realizat în perioada de după facultate, într-o după-amiază, până noaptea târziu. Am realizat acest portret folosind o oglindă. Este o lucrare pe care a doua zi nu am mai avut curajul să o continui, pentru a nu o strica.

Lansarea volumului *Sonete fără perdea*

Deva, 20 iunie 2025 – Sala de Lectură a Bibliotecii Județene „Ovid Densusianu” Hunedoara-Deva a găzduit, lansarea volumului „Sonete fără perdea”, apărut la Editura PIM din Iași și semnat de Camelia Ardelean și David Valentin. Evenimentul a reunit un public numeros și a adus în prim-plan un concept inedit: reinterpretarea sonetului clasic printr-un dialog poetic umoristic.

Volumul prefăcut de regretatul umorist Cornel Udrea și beneficiind de o grafică atractivă, realizată de caricaturistul Costel Pătrășcan, este rezultatul unei colaborări literare fructuoase între poeta Camelia Ardelean și autorul de umor literar David Valentin, care, ne propun o abordare ironică a temelor universale precum iubirea, dorința și vulnerabilitățile omenești. Cei doi autori și-au prezentat creațiile într-un format interactiv, pe scenariul unui „duel poetic” presărat cu jocuri de cuvinte, subtilități erotice și ironie fină.

Camelia Ardelean, licențiată în Litere și membră a UZPR, este cunoscută ca o poetă profundă și melancolică, care a semnat până în prezent 23 de volume (14 de poezie, iar celelalte din domeniul prozei, cronicii literare, eseului etc.), aflându-se însă la primul volum de poezie umoristică. David Valentin, inginer chimist, scriitor, membru al Uniunii Epigramiștilor din

România, este unul dintre cei mai apreciați umoriști din țară, cu 24 de volume publicate în domeniul poeziei umoristice și nu numai. Cei doi au descoperit împreună formula succesului, îmbinând rigoarea formei clasice a sonetului cu spontaneitatea sinceră a umorului bine gustat de public.

Au luat cuvântul scriitori cunoscuți pe scena literară a momentului: Dumitru Dumitrescu, Daria Dalin (membră a Uniunii Scriitorilor – USR), Daniel Toma (vicepreședintele UZPR – Filiala Timișoara), Daniel Luca (membru al USR), Constantin Stancu (membru al USR), Mirela Cocheci (membră a UZPR) și prof. Miron Simedrea (director al Asociației Culturale „Orăștie, vatră de cultură românească”). Evenimentul a fost deschis de Ioan Sebastian Bara, managerul Bibliotecii Județene „Ovid Densusianu” Hunedoara – Deva.

„*Sonete fără perdea* nu este despre frivolitate, ci despre sinceritate. Nu este despre rușine, ci despre firesc. Este despre cum ne dorim, ne tachinăm, ne (re)descoperim – și despre cum toate acestea pot deveni poezie”, a declarat Camelia Ardelean în cadrul evenimentului.

La final, autorii au adresat mulțumiri organizatorilor, participanților, partenerilor media, colaboratorilor și conducerii bibliotecii județene, în special managerului Sebastian Bara, pentru sprijinul acordat promovării literaturii contemporane.

(Colectivul redacțional)

Piedestal - Evenimente

MIRON ȚIC

Scriitorul și publicistul hunedorean Miron Țic s-a stins din viață la 17 iunie 2025, la vârsta de 86 de ani. Născut la 22 mai 1939, în satul Boz, județul Hunedoara, și-a dedicat viața literaturii și jurnalismului. A debutat publicistic în 1958 în cotidianul „Drumul Socialismului”, iar un an mai târziu a publicat prima poezie. A colaborat cu numeroase reviste literare și de umor – între care „România literară”, „Luceafărul”, „Discobolul”, „Ardealul literar” sau „Harababura” (fondată de Geo Saizescu) – și cu Radioul public, realizând emisiuni și interviuri. A fondat și condus publicațiile „Curierul ortodox”, „Glia” și „Informația Iliei”.

A scris poezie, proză, memorialistică și monografii locale. Este autorul a numeroase volume, printre care „Invitație la dragoste”, „Planeta iubirii”, „Funigei luați de vânt”, „Îmbrățișați pe iarbă” și „Nelinștea înfloririi” etc., precum și al altor scrieri incluse în antologii.

De-a lungul carierei a primit numeroase premii: Premiul I al Uniunii Scriitorilor din România (1986), Premiul revistei „Discobolul” (2009), distincții ale Consiliului Județean Hunedoara, precum și premii naționale și internaționale.

Miron Țic a fost declarat Cetățean de onoare al localităților Brănișca și Ilia, iar numele său este consemnat în dicționare și lucrări de referință privind literatura română contemporană.

ÎMI AJUNGE STRIGĂTUL TĂU

Nu-mi spune nimic
Îmi ajunge strigătul tău
În câmpia ce nu se mai termină
Mă apropii de tăcerea ta
O tăcere apăsătoare și grea
Aici este imaginea pădăiei
Ce nu se mai risipește
Fiindcă mie mi se deschid cărările
Când de undeva se apropie
Moartea întârziată
Nu mai este niciun loc liber
Pentru a face vreun pas greșit
Prin lumina imaginilor rătăcite
E multă poezie în sângele păstrat
Pentru respirația florilor
Eu știu până unde pot ajunge
Între noi crește un cuvânt
Care mă face să aștept
Liniștea ce se ascunde
Sub neîntreruptul zbor al ciocârliei

PLOI ÎNALTE

Într-o noapte
M-am visat în orașul
În care n-am ajuns niciodată
M-am văzut umăr la umăr
Cu tatăl meu
Născut la poarta veacului trecut
Numai noi doi
Tăcuți ne plimbam
Într-una din nopțile
Cu fulgere la geamuri
Cu ploi înalte
Iar pe ramuri poveri
Ce spărgeau auzul

DRUM

Vis cu flori
Și vis cu pământ
Zumzăie-n adânc
Somnul se mistuie
Întunericul cade de pe culmi
Izbăvind privirea
Din rădăcina grâului
Mi-am făcut cerneală de scris
Râsul copiilor ca o adiere
Peste cumpăna fântânii
Luna
Nevândută înviere
Drum ridicat până la umăr

Sângele meu însingurat
Mai trage o brazdă prin trup

AVEM ACEEAȘI LUME

Ce am pierdut oare
Și de atunci ne lipsește
Câtă vină am ascuns în ochiul drept?
Arșița amiezii le face pe femei să nu mai
Știe să râdă
Iar pe bărbați să uite să le mai strângă
În brațe
Ce oare
Din tot ce ne-nconjoară
Ne face viața mai ușoară și mai bună?
Locuim în această lume și pe o necunoscută
Stradă
Trăim ca într-un acvariu și hrana
Nu ni se împarte în mod egal
Lumea asta mare
Cine o mai poate stăpâni?
O planetă înțesată de vocale și consoane
De mii și mii de cărări ce ne umplu de sete
Și de atâtea femei
Ce cu dragostea lor
Pot să ne-mbete oricând

TRISTE AMINTIRI

Plouă cu toate aripile deschise
În toate poverile dorului
Se simte gustul pământului
Arată-mi viitorul în palma ta
Doar bătăături sângerânde
Deasupra noastră cerul își varsă
Aluviunile încinse de arșiță
Cu mâinile crescute prea lungi
Strângem gunoaiile aduse de vânt
Simțim ochii deschiși spre tristețe
Ne pregătim să-ntâmpinăm zâmbetul cald
Și trecem dincolo râul
Pe care-l căutăm de-o viață

INTRAREA ÎN TIMP

Intrarea în timp
Am făcut-o dintr-un capăt
La celălalt al pământului
Am trecut
Printr-o seară de basm
Și printr-o zi de vară
La ceasul când soarele
Era singur stăpân
Atunci

Am simțit povara fierbinte
A cerului
Povara pe care
Părinții mei
O purtau de-o viață
Înfiptă în spate
M-am mirat cum de nu-i ardea
Ci doar îi apăsa
Spre ziua de mâine

Lucrare realizată de AMALIA MĂRGINEANȚU

ADRIANA TOMONI

S-a născut pe 30 noiembrie 1957 în localitatea Geoagiu, județul Hunedoara. De profesie asistent medical, pe lângă activitatea în slujba sănătății cetățenilor, a avut și o bogată contribuție la dezvoltarea scrisului hunedorean care, prin sensibilitatea, frumusețea și măiestria cuvântului scris, ne-a dăruit cărți de o deosebită frumusețe și valoare artistică printre care enumerăm: *Dar de Crăciun* (poezii), *Dar* (poezii), *Dar din iubire* (poezii), *Dar pentru tine* (poezii), *Prietenie* (poezii pentru copii), *Împreună* (poezii), *Petale* (poezii), *Întinde-mi mâinile ca altădată*, *Desculți prin sentimente*.

A activat ca membră cu drepturi depline în cadrul Asociației Scriitorilor și Oamenilor de Cultură din Județul Hunedoara, a Ligii Scriitorilor din România, filiala Județului Hunedoara, a Societății „Limba noastră cea Română” din Chișinău, a Filialei 43 Orăștie și a Cenaclului „Ion Budai Deleanu” din Geoagiu. A primit de asemenea mai multe premii, diplome și distincții pentru activitatea literară atât pe plan național cât și internațional.

Stingerea fulgerătoare din viață în luna iunie anul curent, (înainte de a împlini vârsta de 68 de ani), pentru noi, cei care am cunoscut-o, am iubit-o și prețuit-o în egală măsură, prin opera ei, este și va rămâne de-a pururea vie; Dumnezeu s-o odihnească în pace!

(n. red.)

MI-EȘTI DRAG

Mi-ești drag, ca o romanță veche,
Arpegiul viului izvor nestins,
A vremii aleasă pereche,
În palmele iubirii cuprins.
Îmi ești ca o icoană sfântă,
În luminoșii sipeți viețuiești,
Flăcări împletite ce cuvântă,
Iubirea, cu migală o zidești.
Zorii, vreau să-i văd mereu cu tine,
Apusul să ne prindă-mbrățișați,
Când noaptea-n voaluri mătăsoase vine,
Cât mi-ești de drag, îți spun cu ochii-nrouați.

AEZII

Sărmani aezi ce-nșiruie cuvinte,
Arcadia visând pe înserat,
Cu lacrimi tristețile-s tivite,
Dar drumul, de vers e luminat.
Își umplu ulcioarele din visuri,
Extrag esențe din sublim,
Se-afundă până în abisuri,
Scoțând lumini din tristul țintirim.
Deschid ferești și te îmbie,
Să bei din sufletul lor blând,
Din versul ce zborul îți învie,
Ei stând smeriți în tainic rând.
Își picură nisipul din clepsidră,
Urcând cu greu spre înălțimi,
Luptându-se cu-a vieții hidră,
Hrănindu-se din palme de Treimi.

EȘTI

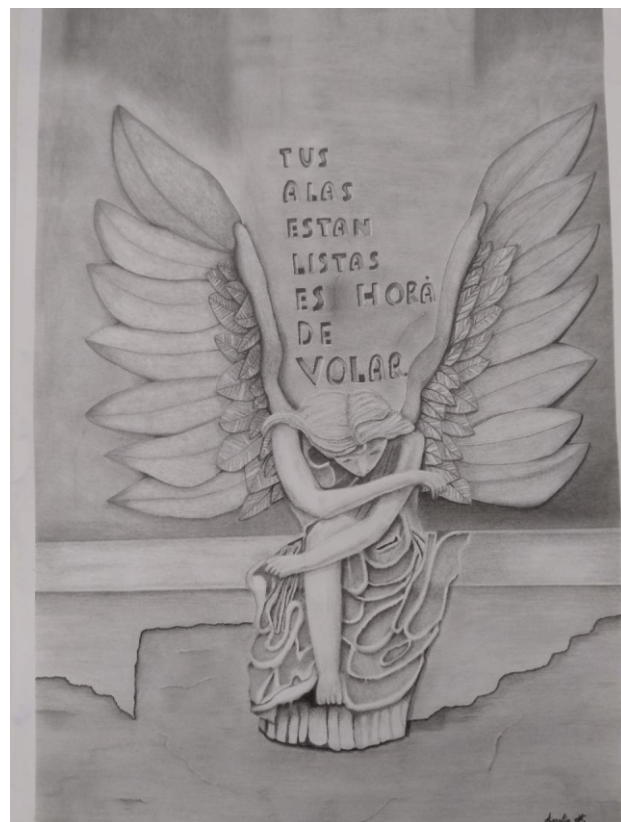
Ești vechi, de veacuri multe, înnoit,
Din ancestralul vremii plâsmuire,
Cu-n hieros gamos nenuntit,
În țări dilmune altoire.
Pântecul iubirii te-a creat,
S-aduci pe lume împlinire,
Cu sacre lumini cuminecat,
Al universului, sfântă zidire.
Să ne-mpletim în azurii veșminte,
Izvoare revărsate-n râu,
Oglindite-n cerul blând, cuminte,
Cu aștri agățați la brâu.
În noi, povara dulce a iubirii,
Efluvii de lumini arzând,
Înalță curcubeiele-mplinirii,
Semn spre zenit, în taină așezând.

CĂDEM ÎN LUME

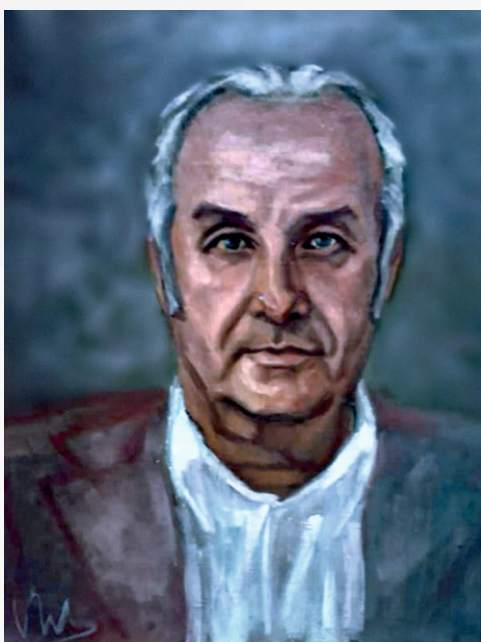
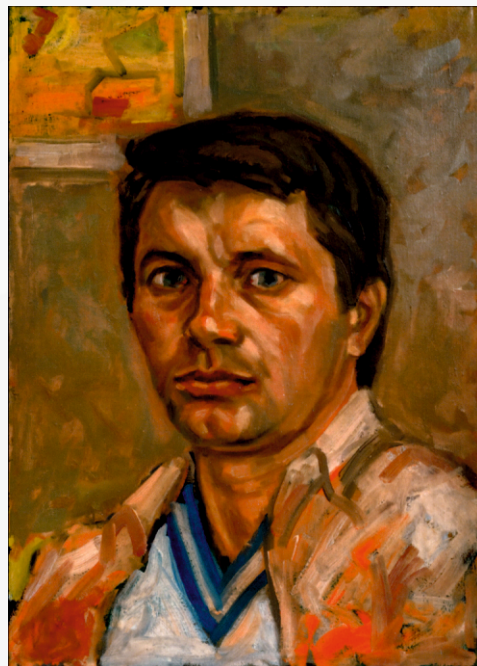
Cădem în lume, să urcăm,
purtând ecouri ancestrale,
înnobițați cu mare dar,
sufletul ce veșnic nu moare.
Semințe-n noi de bine și de rău,
lăsați să semănăm ogoare,
timp măsurăm mergând mereu,
cu umbra noastră-nsoțitoare.
Icari cu aripi ceruite,
țintim umili către lumină,
ca nufării dorim, fragili,
să ne-nălțăm din rădăcină.
Adeseori, renaștem din cenușă,
când o scânteie-a mai rămas
și mai deschidem înc-o ușă,
cu chipul trist și-nlăcrimat.
Ne bucurăm de mâna-ntinsă
și zâmbetul ce-ți dă puteri,
zici că viața nu-i învinsă,
când, suspinând, mai poți să sperii.
Spre Flori de colț întindem mâna,
cu privirea către cer,
precum corăbii ce înving furtuna,
convinși că visele nu pier.

Lucrări realizate de AMALIA MĂRGINEANȚU

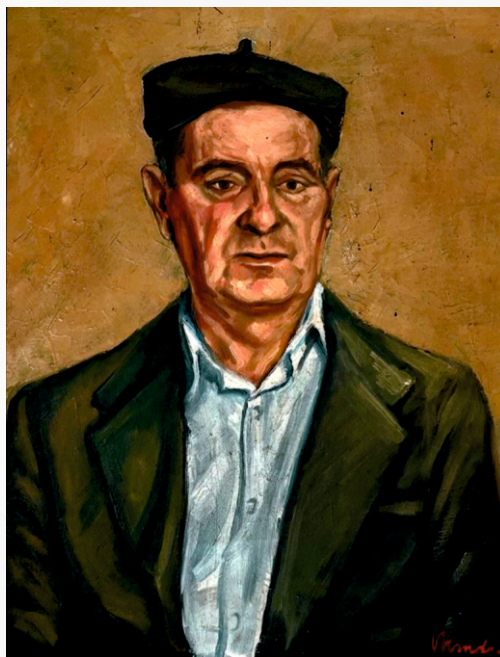

Autoportret cu cămașă orange; Pictură în ulei pe pânză 45/61 cm. Este o lucrare realizată în ziua de după terminarea stagiaturii ca inginer. Ea a fost făcută la Deva după cei trei ani de muncă efectuați la Baia Mare. Influența Școlii băimărene de pictură se resimte în această lucrare prin tehnica de aplicare a culorii și fermitatea stilului.

Ing. Grama Cornel; Pictură în ulei pe pânză 60/78 cm. Domnul Grama Cornel a fost primul meu director sub a cărui îndrumare m-am format ca inginer la Întreprinderea de prospecțiuni și explorări geologice din Baia Mare. Portretul l-am făcut după model și reprezintă o încununare cu succes a ceea ce a însemnat participarea mea la Asociația pictorilor amatori, din județul Maramureș.

Nandra Iosif; Pictură în ulei pe pânză, 60/78 cm. Este o rudă din satul natal Băiești. Portretul este realizat după model, în perioada anilor 1984 - 1986, când am lucrat în București.

Lucrări realizate de
Valer Nandra

Doctor Mezo Elisabeta; Pictură în ulei pe pânză 32/40 cm. Este o lucrare realizată în perioada anilor 1986 - 1988, după ce am avut ocazia de a vedea mișcarea artistică din capitala României și lucrările de artă găzduite de Muzeul Național de Artă din București.

Trandafiri în vază neagră; Pictură în ulei pe pânză, 40/66 cm, Această lucrare a fost realizată în perioada anilor 1975 - 1976 și are o poveste frumoasă. Într-o dimineață am găsit acest buchet de trandafiri la ușa apartamentului meu, adus de către o domnișoară care mă iubea. După ce am venit de la serviciu, impresionat de gest, am luat buchetul și l-am immortalizat pe pânză.

Lucrări realizate de
Valer Nandra

Ing. Mezo Ladislau; pictură în ulei pe pânză, 38/46 cm. Este o lucrare făcută după model, în aceeași perioadă în care am realizat portretul soției dânsului, doamna doctor Mezo Elisabeta.

